

II част

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНОТО ТЕРЕННО ИЗСЛЕДВАНЕ

1. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ I ЕТАП НА ТЕРЕННОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

1.1. Описание на I етап от изследването

Първата задача на местните координатори в шестте целеви области по проекта – Видин, Монтана, Разград, Добрич, Сливен и Ямбол – е да идентифицират населените места във всички общини на областта, в които има обособен ромски квартал.

За обособен ромски квартал приемаме: *всеки квартал (т.е. относително обособено място в пространството на град/село, което има видими или невидими граници и/или собствено наименование), който е трайно населен с български граждани, които се идентифицират като роми и/или които другите жители на населеното място идентифицират като роми* (Вж. Приложение 10 – „Инструкция за попълване на Въпросник № 1 и Въпросник № 2 – I етап на теренното изследване”)

За всеки обособен ромски квартал местните координатори попълват **Въпросник № 1** (Вж. Приложение 9) в разговор с кмета на населеното място и/или с представител на съответната община. Събира се първична информация за:

- брой на лицата от ромски произход в квартала и дял от населението в населеното място; брой деца в квартала и брой на децата, посещаващи детска градина и училище;
- инфраструктурни характеристики на обособения ромски квартал: водопровод, канализация, електрическа мрежа; състояние на уличната мрежа; състояние на жилищните постройки; училище, детска градина;
- обхващане на жителите от ромски произход от системата на здравеопазване: брой на здравноосигурените лица; брой на лицата с личен лекар;
- ОПЛ в квартала/в населеното място – работно време на практиката в населеното място;
- здравен медиатор в квартала – колко дни седмично работи.

Местните координатори провеждат интервю с ОПЛ, който/които обхваща/т живеещите в съответния квартал лица от ромски произход и попълват **Въпросник № 2** (Вж. Приложение 9). Събира се първична информация за:

- брой пациенти от обособения ромски квартал/ от тях деца;

- брой на здравноосигурените пациенти от обособения ромски квартал;
- брой регистрирани пациенти от квартала, болни/боледували от: туберкулоза; онкологични; сърдечни; наследствени, както и от редица други социално значими заболявания/ от тях деца;
- брой пациенти от квартала, които: редовно употребяват алкохол; употребяват наркотични вещества; са пушачи; са с наднормено тегло; са с хронично недोхранване/ от тях деца;
- брой регистрирани раждания през последната година;
- брой регистрирани смъртни случаи през последната година и причина за смъртта.

Трудности при провеждането на анкетирането, непълнота и неточности при отговорите на въпросите:

- Има населени места, в които местният координатор е получил отказ за попълване на *Въпросник № 1* от страна на кмета, тъй като жителите на „обособения ромски квартал” не се идентифицират като роми/цигани, а като турци, поради което нямаме данни за спецификата на квартала.
- В някои населени места някои отговори на въпроси от *Въпросник № 1* будят съмнение и дават основание да допуснем, че отговорите се отнасят не за жителите/ домакинствата/ жилищата/ децата от обособения ромски квартал, а за всички жители/ домакинства/ жилища/ деца в населеното място. Вероятно това е валидно най-вече за случаите, при които местният координатор е провел анкетирането с представител на съответната община, а не с кмета на населеното място.
- В някои населени места отговорите на въпроси от *Въпросник № 1* вероятно не са валидни към датата на попълването на въпросника, а към някаква предходна дата – това вероятно се отнася най-вече за въпросите за общия брой жители на населеното място, броя жители на обособения ромски квартал, за броя на децата в обособения ромски квартал, за броя на децата, които посещават детска градина/училище.
- В голям брой от населените места, различен дял от жителите на обособения ромски квартал не са здравноосигурени и/или нямат личен лекар. Ето защо трябва да имаме предвид, че картината на болестността на жителите на обособените ромски квартали е неизбежно непълна и следователно повече или по-малко

неточно представя здравното състояние на всички жители на съответния квартал.

- Някои лични лекари са отказвали да бъдат анкетирани с *Въпросник № 2*. Аргументите им са няколко и от различен характер, но имаме основание да допуснем, че водещият сред тях е нежелание да отделят време и да положат усилия, за които не се заплаща. Повтарящите се аргументи за отказ са: „аз не делея пациентите си по етнически признак”, „нямам право да давам информация, която е основана на етническа принадлежност”, „нямам време да се занимавам с глупости”. В тези случаи нямаме информация за здравословното състояние на жителите на обособения ромски квартал от страна на лекуващия ги лекар.
- В някои случаи личните лекари не са отговаряли на всички въпроси от *Въпросник № 2*, което прави картината на здравословното състояние на жителите на обособените ромски квартали непълна. (В няколко случая това са населени места, които са избрани за провеждането на II етап от теренното изследване – при тях възможността да засечем данните на личния/те лекар/и за здравословното състояние на жителите на обособените ромски квартали с информацията, получена от представителите на домакинствата в тях, значително се ограничава).

Всички случаи на отказ от анкетиране, на липсващи или будещи съмнение данни са отбелязвани при анализа на резултатите.

В следващите таблици заболяванията са изписани индикативно – пълното описание на групите заболявания може да се види в *Приложение 9 – Въпросник № 2*.

1.2. Област Ямбол

1.2.1. Населени места с обособени ромски квартали

Идентифицирани са общо 15 обособени ромски квартали в 3 града и 12 села. За с. Зимница не са попълнени въпросниците – поради отсъствието на кмета, сътрудниците му са отказали да попълнят *Въпросник № 1*; ОПЛ в селото е отказал да попълни *Въпросник № 2*. Въпросниците за с. Дражево не са получени. При обработката на данните двете села не са включени като населени места с обособен ромски квартал. Данните за област Ямбол се отнасят до 13 обособени ромски квартала в 3 града и 10 села.

Според набраната информация във всяко от тези населени места има по един обособен ромски квартал.

Относителният дял на жителите на обособените ромски квартали варира от 11.0% в гр. Ямбол до 60.0% в гр. Стралджа. В селата относителният дял на жителите на обособения ромски квартал варира от 13.5% в Иречеково до 53.8% в Хаджи Димитрово.

Прави впечатление, че средният брой на членовете на едно домакинство в обособен ромски квартал силно варира – от 9.42 души в гр. Ямбол до 1.07 души в с. Маломирово, съответно силно варира и средният брой на живеещите в едно жилище – от 9.62 души в гр. Ямбол до 1.07 души в с. Маломирово. Ако не приемем за достоверна информацията за с. Маломирово (Вж. бележка 2), то ситуацията е още по-странна, доколкото следващият квартал с най-малък брой членове на домакинство и най-малък брой живеещи в едно жилище е в гр. Стралджа – съответно 1.95 души и 1.85 души¹.

С изключение на гр. Стралджа, където жителите на обособения ромски квартал са 60% от населението на града, най-голям дял население от ромски произход има в най-малките села: с. Маломирово, където от 440 жители 48.6% са от ромски произход, с. Стефан Караджово – от 612 жители 42.5% са от ромски произход и с. Хаджи Димитрово – от 650 жители 53.8% са от ромски произход.

¹ Ситуацията е „странна“, защото по данни от предходно изследване, проведено през 2006 г. (Вж. Търнев, Ив., М. Грекова, *Социален и здравен профил на ромите в 16 населени места в България*. София: „Изток-Запад”, 2007, с. 26-27), домакинствата в ромския квартал в гр. Стралджа са 221, а живеещите в тях общо 1110 души, т.е. средният брой членове на домакинство е 5.02; с 4 члена са 13.0% от домакинствата, а с повече от 4 члена – 67.6% от домакинствата (Вж. пак там, с. 32).

Таблица 1. Населени места с обособени ромски квартали: общ брой жители на населеното място; брой жители на обособения ромски квартал и дял от жителите на населеното място; брой домакинства в обособения ромски квартал и среден брой членове на домакинство; брой жилища в обособения ромски квартал и среден брой живеещи в жилище.

Община/Населено място/квартал	Общ брой жители	Брой жители на квартала/ дял от всички жители	Домакинства в квартала/ среден брой членове	Жилища в квартала/ среден брой живеещи
Община Стралджа				
с. Лозенец	618	120/ 19.4%	48 / 2.5	48 / 2.5
с. Иречеково	535	72/ 13.5%	20 / 3.6	20 / 3.6
гр. Стралджа	6500	3900/ 60.0%	2000 / 1.95	2100 / 1.85
Община Болярово				
с. Стефан Караджово	612	260/ 42.5%	76 / 3.42	80 / 3.25
Община Елхово				
с. Бояново	1100	276/ 25.1%	53 / 5.2	51 / 5.41
гр. Елхово	12752	2600/ 20.4%	1000 / 2.6	750 / 3.46
с. Маломирово	440	214/ 48.6%	200 / 1.07	200 ² / 1.07
Община Тунджа				
с. Бояджик	1460	350/ 24.0%	95 / 3.68	40 / 8.75
с. Веселиново	1370	338/ 24.7%	75 / 4.5	39 / 8.67
с. Завой	1100	<i>Няма данни</i>	170	150 ³
с. Хаджи Димитрово	650	350/ 53.8%	80 / 4.37	50 / 7
с. Кукорево	2000	380/ 19.0%	130 / 2.92	80 / 4.75
Община Ямбол				
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	85453	9428/ 11.0%	1000 / 9.42	980 / 9.62

1.2.2. Инфраструктура на обособените ромски квартали

Във всички 13 обособени ромски квартали, за които имаме данни, има водопроводна мрежа (друг е въпросът дали всички жилища имат водопроводна инсталация) и електрическа мрежа. В повечето обособени ромски квартали в селата няма

² Трябва да допуснем, че е посочен общият брой на домакинствата в селото, както и общият брой на жилищата, а не броят на домакинствата и съответно на жилищата в обособения ромски квартал.

³ Странно е, че е посочен броят на домакинствата и на жилищата в обособения ромски квартал, а не е посочен броят на жителите в него.

канализационна мрежа – вероятно е в тези села изобщо да няма такава, или те са частично обхванати от съществуваща в съответното село.

Таблица 2. Инфраструктурни характеристики на обособените ромски квартали

Община/Населено място/квартал	Водо-провод	Канали-зация	Електр. мрежа	Състояние на улиците	Състояние на жилищата
Община Стралджа					
с. Лозенец	има	няма	има	Няма данни	предимно масивни
с. Иречеково	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
гр. Стралджа ⁴	има	има	има	асфалтирани	предимно масивни
Община Болярово					
с. Стефан Караджово	има	има	има	асфалтирани	предимно масивни
Община Елхово					
с. Бояново	има	частична	има	асфалтирани	предимно масивни
гр. Елхово	има	има	има	асфалтирани	предимно масивни
с. Маломирово	има	има	има	асфалтирани	предимно масивни
Община Тунджа					
с. Бояджик	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Веселиново ⁵	има	частична	има	асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Завой	има	няма	има	асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Хаджи Димитрово	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни
с. Кукорево ⁶	има	частична	има	асфалтирани	предимно масивни
Община Ямбол					
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	има	частична	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови

⁴ Според данните на здравния медиатор от 2006 г., водопровод и канализация има само по главната улица и само тя е асфалтирана (Вж. Търнев, Грекова, с. 22).

⁵ Според данните на здравния медиатор от 2006 г., няма канализация и улиците не са асфалтирани (Вж. пак там, с. 21).

⁶ Според данните на здравния медиатор от 2006 г., кварталите са два и в долната махала няма канализация и улиците не са асфалтирани (Вж. пак там, с. 22).

1.2.3. Децата в обособените ромски квартали

Това е една от групите въпроси, по които има значителен брой липсващи отговори, а част от дадените отговори изглеждат недостоверни – има основание да допуснем, че се отнасят до всички деца в населеното място, а не до децата от обособения ромски квартал. Това би трябвало да интерпретираме като знак, че за съответната община и/или за кметството на населеното място обхващането на децата от ромски произход в образователната система не е приоритет.

За две населени места е посочено, че в обособения ромски квартал има ясла: с. Веселиново и гр. Ямбол. За няколко населени места е посочено, че в обособения ромски квартал има детска градина: с. Лозенец, с. Бояново, с. Маломирово, с. Веселиново, с. Кукорево и гр. Ямбол. За няколко населени места е посочено, че в обособения ромски квартал има училище: начално в обособения ромски квартал в с. Завой, основно – в обособените ромски квартали на селата Бояново, Веселиново и Кукорево, както и на градовете Елхово и Ямбол. По отношение на споменатите села има сериозни основания за съмнение – вероятно е яслата, детските градини и училищата да не се намират в обособените ромски квартали, но да се посещават предимно или само от деца от ромски произход. Например, според данните на здравните медиатори от 2006 г.: в с. Веселиново има детска градина, в която от 38 деца – 27 са от ромски произход и едно основно училище, в което от общо 178 ученика – 158 са от ромски произход; в с. Кукорево има детска градина и ясла, които се посещават и от деца от ромски произход и едно основно училище, в което всички ученици са от ромски произход – но и в двете села те не се намират в обособения ромски квартал (Вж. Търнев, Грекова, с. 22). Докато в обособения ромски квартал на гр. Ямбол е твърде вероятно да има ясла, детска градина и основно училище, а в гр. Елхово – основно училище.

Според данните, с които разполагаме, изглежда, че в нито едно населено място няма деца от ромски произход, които не посещават училище или ако има – това са единични случаи. Във всички населени места, за които имаме данни, голяма част от децата на възраст до 6 г. посещават детска градина – но нямаме данни за 6 от населените места.

Таблица 3. Брой деца в обособения ромски квартал, брой деца, посещаващи детска градина и училище

Община/Населено място/квартал	Брой деца в квартала	Брой деца, посещаващи ДГ	Брой деца, посещаващи у-ще
Община Стралджа			
с. Лозенец	50	18	32
с. Иречеково	14	7 ⁷	7
гр. Стралджа	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Болярово			
с. Стефан Караджово	80	<i>Няма данни</i>	80 ⁸
Община Елхово			
с. Бояново	86	16	70
гр. Елхово	900	100	700
с. Маломирово	62	18	42
Община Тунджа			
с. Бояджик	180	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Веселиново	178	45	111
с. Завой	400 ⁹	<i>Няма данни</i>	60 ¹⁰
с. Хаджи Димитрово	130	<i>Няма данни</i>	130 ¹¹
с. Кукорево	160	30	130
Община Ямбол			
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	3615	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>

1.2.4. Достъп до здравни услуги на жителите на обособените ромски квартали

От данните, с които разполагаме, значителен дял здравнонеосигурени жители на обособените ромски квартали има само в селата Бояново и Кукорево. Данните за наличие на лекарска практика в обособения ромски квартал изглеждат недостоверни –

⁷ Посочено е, че децата посещават детска градина в гр. Стралджа.

⁸ Малко вероятно е всички деца от ромски произход да са в ученическа възраст, т.е. да няма дете под 6 години.

⁹ Вероятно това е броят на всички деца в селото – защото общият брой на жителите е 1100 души и няма данни за броя на жителите на обособения ромски квартал.

¹⁰ На пръв поглед изглежда странно да няма данни за броя на децата от ромски произход, но да има данни колко посещават училище. Всъщност не е странно – няма данни за децата, които би трябвало, но не посещават училище и съответно – биха могли, но не посещават детска градина.

¹¹ Малко вероятно е всички деца от ромски произход да са в ученическа възраст, т.е. да няма дете под 6 години.

това са относително малки села, в които е трудно да си представим, че има лекарски кабинет в квартала. В 7 от населените места има здравен медиатор, но в три от тях, той е приходящ и посещава квартала само един ден седмично.

Таблица 4. Брой здравноосигурени жители на обособените ромски квартали над 18 г., брой лица с личен лекар, лекарски практики, здравен медиатор

Община/Населено място/квартал	Лица над 18 г./здравно осигурени над 18 г.	Брой лица с ЛЛ	Има ли лекарска практика в квартала	При колко ОПЛ са записани жителите	Има ли здравен медиатор в квартала	Колко дни седмично ЗМ е в квартала
Община Стралджа						
с. Лозенец	70/ 70	120	не	1	не	
с. Иречеково	58/ 42	42 ¹²	не	1	не	
гр. Стралджа	<i>Няма данни</i>	-	не	4	да	живее в квартала
Община Болярово						
с. Стефан Караджово	180/ 180	180 ¹³	да	1	не	
Община Елхово						
с. Бояново	190/ 134	246	да	1	не	
гр. Елхово	1700/2000 ¹⁴	-	не	2	не	
с. Маломирово	152/ 140	-	да	1	не	
Община Тунджа						
с. Бояджик	<i>Няма данни</i>	-	не	-	да	1 ден
с. Веселиново	160/ 144	-	да ¹⁵	1	да	живее в квартала
с. Завой	/ 600 ¹⁶	800 ¹⁷	да	2	да	1 ден

¹² Възможно е да са посочени само лицата над 18 г. с личен лекар – или не всички ЗОЛ и/или не всички деца имат личен лекар (децата в квартала са 14).

¹³ Възможно е да са посочени само лицата над 18 г. с личен лекар – или не всички ЗОЛ и/или не всички деца имат личен лекар (децата в квартала са 80).

¹⁴ Вероятно в броя здравноосигурени над 18 г. са включени и децата, които в квартала в гр. Елхово са 900.

¹⁵ За с. Веселиново и за с. Кукорево е сигурно, че няма лекарска практика в обособения ромски квартал.

¹⁶ За с. Завой няма данни за броя жители на обособения ромски квартал, но са посочени 400 деца – при общ брой на жителите на селото 1100 души и 600 души здравноосигурени над 18 г. трябва отново да допуснем, че данните се отнасят до всички жители на селото, а не до жителите на обособения ромски квартал, освен ако ромите в селото са над 90%.

с. Хаджи Димитрово	220/ 200	350	да	1	да	1 ден
с. Кукорево	220/ 50	330	да	1	да	живее в селото
Община Ямбол						
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	Няма данни	-	да	4	да	всеки ден

1.2.5. Общопрактикуващи лекари, обслужващи жителите на обособените ромски квартали

Отказали са да попълнят *Въпросник № 2* по един ОПЛ от с. Завой и от гр. Ямбол. Във всички останали случаи ОПЛ са отговаряли систематично и изчерпателно.

Част от ОПЛ очевидно са посочили общия брой години на упражняване на лекарската професия, а не броя години на работата им като ОПЛ след въвеждането на тази позиция. Само двама са лекарите, които отскоро обслужват жителите на обособения ромски квартал в съответното населено място – в с. Стефан Караджово (от 0.5 г.) и в с. Маломирово (от 2 г.).

В две села – Стефан Караджово и Хаджи Димитрово лекарите имат прием два дни седмично. Само в едно населено място – с. Маломирово, единственият лекар има прием само един ден, а в гр. Стралджа – двама от лекарите имат прием само по един ден, но другите двама имат прием всеки работен ден (можем да допуснем, че те биха поели нуждаещите се от помощ пациенти на своите колеги, когато те нямат прием в града). Независимо че лекарите в с. Лозенец и с. Иречеково са посочили, че имат прием всеки работен ден, трудно е да приемем, че лекарската им практика обхваща само жителите на съответните села – общо 618 жители в с. Лозенец¹⁸ и общо 535 жители в с. Иречеково.

Таблица 5. Анкетирани ОПЛ: колко години е ОПЛ и от колко години е личен лекар на жителите от квартала; има ли специалност; дни за прием в населеното място; брой жители/деца от обособения ромски квартал, на които е личен лекар; колко от тях са здравноосигурени

Община/Населено място/квартал	ОПЛ	Години ОПЛ/в квартала	Специалност	Прием в населено място	Пациенти /от тях деца	Брой здравно осигурени
-------------------------------	-----	-----------------------	-------------	------------------------	-----------------------	------------------------

¹⁷ Този брой лица с личен лекар изглежда недостоверен, дори да се отнася до всички жители на селото – от него следва, че около 200 деца нямат личен лекар, или че някои ЗОЛ/ някои деца нямат личен лекар.

¹⁸ ОПЛ е посочил, че попълва въпросника за с. Лозенец и с. Бистрица – където не знаем нито дали има обособен ромски квартал, нито дали има жители от ромски произход.

Община Стралджа						
с. Лозенец	1	8 / 8	Педиатрия	5 дни	60/ 50	60
с. Иречеково	1	8 / 8	няма	5 дни	60/ 20	40
гр. Стралджа	4	8 / 8	3 нямат 1 педиатрия	2 X 1 ден 2 X 5 дни	3700/1192	2750
Община Болярово						
с. Стефан Караджово	1	5 / 0.5	няма	2 дни	180/ 80	180
Община Елхово						
с. Бояново		8 / 8	няма	5 дни	165/ 61	73
гр. Елхово	2	6,8 / 6,8	1 няма 1 вътрешни б.	2 X 5 дни	2300/ 805	950
с. Маломирово	1	8 / 2	няма	1 ден	240/ 60	Няма данни
Община Тунджа						
с. Бояджик	1	19 / 19	Акушерство/ гинекология	5 дни	400/ 100	370
с. Веселиново	1	8 / 32	Вътрешни б.	5 дни	338/ 178	300
с. Завой	1	32 / 32	Вътрешни б.	5 дни	300/ 80	250
с. Хаджи Димитрово	1	15 / 15	Неврология	2 дни	350/ 130	230
с. Кукорево	1	8 / 8	Пулмология	5 дни	380/ 160	330
Община Ямбол						
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	3	5,8 / 5,8	3 нямат	1 X 1 ден 2 X 5 дни	7950/2350	6100

1.2.6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ от: туберкулоза, наследствени болести, злокачествени заболявания, сърдечни заболявания и други социално значими болести

- Средната за област Ямбол болестност от **туберкулоза** за 2007 г. е 230 на 100 000 души по данни на НЦЗИ (за 2006 г. е 190 на 100 000 души).

В един от обособените ромски квартали на 13-те населени места е налице болестност, значително надвишаваща средната за областта – с. Веселиново, 887.6 на 100 000 души.

В 7 села не е регистриран случай на туберкулоза: Лозенец, Иречеково, Стефан Караджово, Бояново, Маломирово, Бояджик, Завой. Всички регистрирани от ОПЛ заболели от туберкулоза са лекувани.

Таблица 6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от туберкулоза

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Стралджа		
с. Лозенец	Няма	
с. Иречеково	Няма	
гр. Стралджа	10 души/ 1 дете	10 души/ 1 дете
Община Болярско		
с. Стефан Караджово	Няма	
Община Елхово		
с. Бояново	Няма	
гр. Елхово	3 души/	3 души/
с. Маломирово	Няма	
Община Тунджа		
с. Бояджик	няма	
с. Веселиново	3 души/	3 души/
с. Завой	Няма	
с. Хаджи Димитрово	1 човек/	1 човек/
с. Кукорево	2 души/	2 души/
Община Ямбол		
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	24 души/ 10 деца	24 души/ 10 деца

- По отношение на **наследствените заболявания**, внимание заслужават данните от гр. Елхово, където са регистрирани болни от почти всички групи наследствени заболявания, включени във въпросника и със значителен брой случаи при някои от тях.

В 5 села не е регистриран нито един случай на болен от включените наследствени заболявания: Лозенец, Стефан Караджа, Бояново, Веселиново и Кукорево.

Таблица 7. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от наследствени заболявания/ от тях деца + лекувани/от тях деца

Община/Населено място/квартал	неврологични	кръвни	метаболични	Бъбр.	очни	глухота	вродени аномалии
Община Стралджа							
с. Лозенец	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма

с. Иречеково	2/0+	няма	няма	няма	няма	няма	няма
гр. Стралджа	4/1+4/1	няма	няма	няма	няма	3/3+3	2/2+2
Община Болярово							
с. Стефан Караджово	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Елхово							
с. Бояново	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
гр. Елхово	4/3+4/3	1/1+0	60/0+60	няма	19/0+19	7/1+7	6/4+6
с. Маломирово	1/1+1/1	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Тунджа							
с. Бояджик	2/1+1/1	няма	няма	няма	2/0+2	няма	1/1+1
с. Веселиново	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Завой	1/1+0	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Хаджи Димитрово	1/1+0	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Кукорево	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Ямбол							
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	няма	3/0+3	няма	няма	2/1+2/1	2/0+0	2/2+2

- Средната за област Ямбол болестност от **злокачествени новообразувания** за 2007 г. е 3094 на 100 000 души по данни на НЦЗИ (за 2006 г. е 2869 на 100 000 души).

В един от обособените ромски квартали на 13-те населени места е налице болестност, надвишаваща средната за областта – с. Иречеково, 4166.7 на 100 000 души. В 4 села не е регистриран случай на злокачествено заболяване: Лозенец, Стефан Караджово, Бояново, Веселиново.

Таблица 8. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от злокачествени новообразувания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	на млечна жлеза	на ж.п.о.	на м.п.о.	на пикочна с-ма	на хранос. органи	на дихат. органи	на лимф., кръвотв. тъкани	на кожата
Община Стралджа								
с. Лозенец	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Иречеково	1	1	няма	няма	1	няма	няма	няма
гр. Стралджа	5	13	няма	няма	няма	5	няма	3
Община Болярово								

с. Стефан Караджово	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Елхово								
с. Бояново	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
гр. Елхово	7	8	1	2	3	3	1	3
с. Маломирово	2	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Тунджа								
с. Бояджик	няма	няма	няма	няма	няма	1	няма	1
с. Веселиново	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Завой	1	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Хаджи Димитрово	няма	1	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Кукорево	няма	1	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Ямбол								
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	1	2	1	2	4	8	няма	няма

- При следващата група **социално значими заболявания** трябва да обърнем внимание на данните от трите града, както и на учудващо високата болестност в квартала в с. Маломирово - дори да допуснем, че данните се отнасят до всички жители в селото.

Съотношението между броя на жителите на обособените ромски квартали в градовете Елхово, Стралджа и Ямбол е приблизително 2: 3: 7 – и без да забравяме, че един от ОПЛ в гр. Ямбол не е попълнил въпросника, болестността от първите три групи болести е значително по-висока в кварталите в гр. Елхово и в гр. Стралджа в сравнение с гр. Ямбол; от четвъртата и шестата групи болести – значително по-висока в гр. Стралджа в сравнение с гр. Елхово и гр. Ямбол; а от петата група болести – значително по-висока в гр. Стралджа и в гр. Ямбол в сравнение с гр. Елхово.

Таблица 9. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетите ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	хиперт. болести	мозъчно-съдови	исхемич. болест	белодр. сърце	ХБ на ДДП	болести на ЧД
Община Стралджа						
с. Лозенец	1	1	1	няма	няма	няма
с. Иречеково	2	1	няма	няма	няма	няма
гр. Стралджа	315	206	181	110	218/ 50	126
Община Болярово						

с. Стефан Караджово	5	няма	1	няма	1	няма
Община Елхово						
с. Бояново	12	11	15	няма	1	1
гр. Елхово	252	130	162	14	10/ 2	17
с. Маломирово	48	28	29	3	25	5
Община Тунджа						
с. Бояджик	5	3	2	2	няма	няма
с. Веселиново	няма	3	4	1	няма	няма
с. Завой	4	няма	1	няма	няма	няма
с. Хаджи Димитрово	3	няма	няма	2/2	няма	2
с. Кукорево	32/ 3	няма	1	няма	3/ 1	няма
Община Ямбол						
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	110	180	267	25	602/ 21	100/ 10

➤ При следващата група **социално значими заболявания** прави впечатление:

- високата болестност от захарен диабет на жителите на квартала в гр. Елхово;
 - изключително високата болестност от втората група заболявания на жителите на квартала в гр. Ямбол и високият дял на болните деца;
 - относително високата болестност от четвърта, пета и шеста група заболявания на жителите на квартала в гр. Стралджа, а и на квартала в гр. Елхово;
- отново сравнявайки данните за кварталите в трите града.

Таблица 10. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	захарен диабет	болести на хран., стомаха	инфекции по полов път	зрителни разстр. и слепота	инфекц. заболявания	болести на жлъч., задстом.
Община Стралджа						
с. Лозенец	1	1	няма	няма	4/ 4	няма
с. Иречеково	няма	няма	няма	няма	няма	няма
гр. Стралджа	57	21	16	131/ 60	75/ 55	83
Община Болярово						
с. Стефан Караджово	няма	1	няма	няма	няма	няма
Община Елхово						
с. Бояново	1	1	няма	1	няма	1
гр. Елхово	79/ 1	28	10	76/ 12	35/ 15	45

с. Маломирово	10	5	няма	5	няма	3
Община Тунджа						
с. Бояджик	3	няма	няма	2	няма	няма
с. Веселиново	1	2	няма	няма	няма	3
с. Завой	1	2	няма	няма	няма	3
с. Хаджи Димитрово	1	няма	няма	1	2/ 2	1
с. Кукорево	4	няма	няма	1	няма	няма
Община Ямбол						
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	82	520/ 100	26	202/ 40	100/ 20	210

- И в тази група **социално значими заболявания** прави впечатление високата болестност от психични разстройства, от епилепсия и от травми на жителите на кварталите в гр. Стралджа и в гр. Ямбол, както и високият дял на болните деца, в сравнение с жителите/децата на квартала в гр. Елхово.

Таблица 11. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	психични разстройства	епилепсия	травми	транспортни злополуки
Община Стралджа				
с. Лозенец	няма	няма	2/ 1	няма
с. Иречеково	няма	няма	няма	няма
гр. Стралджа	182	23/ 6	166/ 123	няма
Община Болярово				
с. Стефан Караджово	няма	няма	няма	няма
Община Елхово				
с. Бояново	няма	1	11	няма
гр. Елхово	31	8/ 1	51/ 5	няма
с. Маломирово	5	1/ 1	няма	няма
Община Тунджа				
с. Бояджик	няма	1/ 1	няма	няма
с. Веселиново	няма	3/ 2	10/ 5	няма
с. Завой	няма	2/ 2	няма	няма
с. Хаджи Димитрово	няма	няма	няма	няма
с. Кукорево	няма	няма	няма	няма
Община Ямбол				

гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	505	104/ 20	1025/ 210	10/ 2
-----------------------------------	-----	---------	-----------	-------

- Регистрираната болестност от **вирусен хепатит** отново е значително по-висока при жителите на кварталите в гр. Стралджа и в гр. Ямбол и особено сред децата в гр. Стралджа.

Таблица 12. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от вирусен хепатит/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Стралджа		
с. Лозенец	няма	
с. Иречеково	няма	
гр. Стралджа	23 души/ 17 деца	23 души
Община Болярско		
с. Стефан Караджово	няма	
Община Елхово		
с. Бояново	няма	
гр. Елхово	5 души/ 1 дете	5 души
с. Маломирово	няма	
Община Тунджа		
с. Бояджик	няма	
с. Веселиново	2 души/ 1 дете	2 души
с. Завой	няма	
с. Хаджи Димитрово	Няма данни/ 2 деца	5 души/ 2 деца
с. Кукорево	3 души	3 души
Община Ямбол		
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	102 души/ 20 деца	102 души

1.2.7. Разпространение сред жителите на обособените ромски квартали на някои фактори, оказващи отрицателно въздействие върху здравното състояние

Тук внимание заслужава:

- високият дял на редовно употребяващите алкохол жители в трите града;
- липсата на регистрирана от ОПЛ употреба на наркотични вещества – с изключение на гр. Ямбол;

- високият дял на пушачите – повече от половината от жителите на квартала в гр. Стралджа (нямаме данни за общия брой на децата в квартала), близо 50% от жителите и от децата на квартала в гр. Ямбол;
- значителният брой на децата, страдащи от наднормено тегло в кварталите в гр. Стралджа и гр. Ямбол;
- значителният дял на страдащите от хронично недохранване лица в селата Веселиново, Завой и Хаджи Димитрово, както и в гр. Ямбол и високият дял на децата сред тях.

Таблица 13. Брой жители на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – които: редовно употребяват алкохол; употребяват наркотични вещества; са пушачи; са с наднормено тегло; са с хронично недохранване/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	алкохол	наркотични вещества	пушачи	наднорме-но тегло	хронично недохранване
Община Стралджа					
с. Лозенец	няма	няма	1	1	няма
с. Иречеково	няма	няма	15	1	няма
гр. Стралджа	512	няма	2520/ 506	105/ 50	13/ 13
Община Болярово					
с. Стефан Караджово	няма	няма	100	няма	няма
Община Елхово					
с. Бояново	няма	няма	няма	12	няма
гр. Елхово	313	няма	632/ 20	39/ 3	няма
с. Маломирово	26	няма	65/ 12	53/ 4	няма
Община Тунджа					
с. Бояджик	5	няма	30	няма	няма
с. Веселиново	5	няма	150/ 1	13/ 2	25/ 10
с. Завой	6	няма	40	15/ 3	20/ 10
с. Хаджи Димитрово	2	Няма данни	200/ 20	5/ 3	10/ 10
с. Кукорево	20	няма	40/ 10	20/ 3	няма
Община Ямбол					
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	2100	20	4300/ 1500	235/ 78	250/ 150

1.2.8. Средногодишен брой пациенти на анкетираните ОПЛ от обособените ромски квартали, боледуващи от разпространени инфекции/ от тях деца и дял на пациентите, напълно имунизирани според имунизационния календар

Данните за средногодишния брой на болните от инфекциозни заболявания в кварталите в няколко населени места – в гр. Стралджа, с. Веселиново, с. Завой – вероятно са за общия брой регистрирани случаи на заболявания, а не за лица, въпреки че и при това допускане броят е твърде голям.

Трудно е да си представим 100% обхващане на подлежащите на имунизация възрастни и деца в с. Маломирово, където ОПЛ има прием само един ден седмично, докато за с. Иречеково това изглежда възможно при общ брой на жителите на квартала 72 души, от които 14 са деца. В другите квартали, където е посочено 100% обхващане на децата, то изглежда достоверно поради факта, че в тях работят здравни медиатори.

Таблица 12. Средногодишен брой на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – които боледуват от: инфекции на горните дихателни пътища; други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища; чревни инфекции/ от тях деца; дял на пациентите, които са имунизирани напълно според имунизационния календар – възрастни/ деца

Община/Населено място/квартал	Инфекции на ГДП	Инфекции на ДДП	Чревни инфекции	Дял имун. възрастни	Дял имун. деца
Община Стралджа					
с. Лозенец	40/ 30	10/ 5	5/ 4	98%	98%
с. Иречеково	30/ 20	4/ 4	няма	100%	100%
гр. Стралджа	3730/ 2130	1470/ 1100	1260/ 620	средно 94%	средно 99%
Община Болярово					
с. Стефан Караджово	Няма данни/ 2	няма	няма	0%	50%
Община Елхово					
с. Бояново	52/ 40	19/ 14	2/ 2	95%	95%
гр. Елхово	342/ 252	200/ 120	20/ 18	средно 53%	средно 60%
с. Маломирово	38/ 12	10/ 6	няма	100%	100%
Община Тунджа					
с. Бояджик	20/ 20	10/ 10	няма	60%	100%
с. Веселиново	1200/ 800	1000/ 500	30/ 20	85%	100%
с. Завой	1000/ 600	800/ 460	20/ 15	80%	100%
с. Хаджи Димитрово	100/ 70	70/ 70	80/ 80	100%	100%
с. Кукорево	6/ 2	няма	няма	80%	100%
Община Ямбол					
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	4810/ 2130	1606/ 981	1605/ 1102	средно 93%	100%

1.2.9. Регистрирани от анкетираните ОПЛ раждания и смъртни случаи през 2008 г.

Прави впечатление високата раждаемост в селата Лозенец и Веселиново (вероятно и в Завой, но нямаме данни за броя на жителите на обособения ромски квартал) и относително ниската раждаемост в гр. Елхово.

6 ОПЛ не са отговорили на въпроса за регистрирани смъртни случаи. Много ниска е средната възраст на починалите в квартала в гр. Ямбол – 49 г., както и в други квартали – но във всеки от тях има само по един смъртен случай през 2008 година.

Таблица 13. Раждания и смърт (причини за смъртта) в обособените ромски квартали, регистрирани от анкетираните ОПЛ

Община/Населено място/квартал	Брой раждания	Брой починали по пол/ средна възраст	Причини за смъртта
Община Стралджа			
с. Лозенец	9	Няма данни	
с. Иречеково	1	1 мъж/ 72 г.	Инсулт
гр. Стралджа	104	2 жени, 4 мъже/ 72 г.	Застойна сърдечна недостатъчност; инсулт – 3; рак на жлъчния мехур; рак на ректума;
Община Болярово			
с. Стефан Караджово	няма	1 жена/36 г.	Рак на белия дроб;
Община Елхово			
с. Бояново	3	Няма данни	
гр. Елхово	30	1 мъж/ 48 г.	Инсулт
с. Маломирово	4	1 мъж/ 54 г.	Рак на черния дроб
Община Тунджа			
с. Бояджик	8	Няма данни	
с. Веселиново	22	Няма данни	
с. Завой	12	Няма данни	
с. Хаджи Димитрово	8	2 жени/ 30 г.	Асфикция; инсулт
с. Кукорево	6	1 жена, 1 мъж/ 82 г.	Инфаркт; рак на стомаха
Община Ямбол			
гр. Ямбол, кв. „Райна княгиня”	278	6 жени, 3 мъже/ 49 г.	Диабет; злокачествено заболяване – 2; злополука; инсулт – 2; туберкулоза; хронична бъбречна недостатъчност – 2

1.3. Област Сливен

1.3.1. Населени места с обособени ромски квартали

Идентифицирани са общо 14 обособени ромски квартали в 4 града и 9 села, но разполагаме с данни за 12 обособени ромски квартали в 4 града и 7 села – не са попълнени въпросниците за селата Камен и Гавраилово. За с. Крушаре имаме данни от попълнения от ОПЛ *Въпросник № 2*, но данни за обособения ромски квартал нямаме. Според набраната информация единствено в гр. Сливен има два обособени ромски квартали.

Относителният дял на жителите на обособените ромски квартали варира от 6.4% в кв. „Никола Кочев” в гр. Сливен до 51.2% в с. Сотиря; в градовете¹⁹ – от 19.8% в Котел до 38.5% в Твърдица; в селата - от 12% в Благец до 51.2%% в Сотиря.

Прави впечатление, че средният брой на членовете на едно домакинство в обособен ромски квартал силно варира – от 3.21 души в с. Тополчане до 10 души в гр. Твърдица; варира и средният брой на живеещите в едно жилище – от 4 души в с. Благец до 12.5 души в гр. Твърдица (ако изключим гр. Котел, където се оказва, че едно домакинство живее в/разполага с около 3 жилища, или че голяма част от жителите на квартала са го напуснали и къщите им са празни). Има квартали, в които по средни показатели във всички жилища живеят по две домакинства – с. Сотиря и в голяма степен с. Шивачево, и други, в които всяко домакинство живее в собствено жилище – в селата Благец, Калояново, Жельо войвода.

Таблица 1. Населени места с обособени ромски квартали: общ брой жители на населеното място; брой жители на обособения ромски квартал и дял от жителите на населеното място; брой домакинства в обособения ромски квартал и среден брой членове на домакинство; брой жилища в обособения ромски квартал и среден брой живеещи в жилище

Община/Населено място/квартал	Общ брой жители	Брой жители на квартала/ дял от всички жители	Домакинства в квартала/ среден брой членове	Жилища в квартала/ среден брой живеещи
Община Сливен				
с. Сотиря, кв. „Попанец”	2150	1100/ 51.2%	320/ 3.44	160/ 6.88
с. Благец	1000	120/ 12%	30/ 4	30/ 4
с. Калояново	700	350/ 50%	45/ 7.78	45/ 7.78

¹⁹ Тук двата обособени ромски квартали в гр. Сливен се разглеждат заедно – 20.3%.

с. Тополчане	4000	1800/ 45%	560/ 3.21	Няма данни
гр. Сливен 1. кв. „Никола Кочев” ²⁰ 2. кв. „Надежда”	136148	1. 8708/ 6.4% 2.18900/ 13.9%	1.2160/ 4.03 2.3500/ 5.4	1. 1996/ 4.36 2. Няма данни
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	2600	420/ 16.2%	80/ 5.25	80/ 5.25
с. Крушаре	2156 ²¹	Няма данни	Няма данни	Няма данни
Община Котел				
гр. Котел, кв. „Изток”	6948	1375 ²² / 19.8%	193/ 7.12	600 ²³ / 2.29
Община Нова Загора				
гр. Нова Загора, кв. „Шести”	27600	9800/ 35.5%	1500/ 6.53	1300/ 7.54
Община Твърдица				
гр. Твърдица, кв. „Изток”	6500	2500/ 38.5%	250/ 10	200/ 12.5
с. Шивачево	4200	1500/ 35.7%	300/ 5	160/ 9.38

1.3.2. Инфраструктура на обособените ромски квартали

В 5 обособени ромски квартала водопроводната мрежа не обхваща целия квартал – в 3 села и в два града. Това състояние е изключително в сравнение с обособените ромски квартали в другите области, където по правило има водопроводна мрежа (друг е въпросът дали всички жилища имат водопроводна инсталация). Само в кв. „Никола Кочев” в гр. Сливен има канализация – кв. „Надежда” в гр. Сливен, както и кварталите в гр. Котел и гр. Нова Загора са обхванати частично от канализационна мрежа. В останалите квартали няма канализация – в селата е възможно изобщо да няма канализация, но е малко вероятно в останалите части на гр. Твърдица да няма. Дори електрическата мрежа е частична в обособените ромски квартали в с. Калояново и в гр. Нова Загора. Единствено в кв. „Никола Кочев” в гр. Сливен улиците са асфалтирани. В обособените ромски квартали в другите градове и в селата улиците са частично асфалтирани, но в селата Калояново и Жельо войвода всички улици не са асфалтирани. Само в кв. „Никола Кочев” в гр. Сливен и в квартала в гр. Твърдица жилищните

²⁰ Според експертно мнение, това е броят на всички жители в кв. „Комлука”, част от който е кв. „Никола Кочев”. Пациентите на 7 ОПЛ, при които са записани жителите на квартала, са 3040.

²¹ Данните са от <http://bg.wikipedia.org/wiki/Крушаре>

²² Според представител на местна ромска НПО, жителите на квартала са 1000 души.

²³ Няма грешка, така е написано във *Въпросник № 1* за кв. „Изток” в гр. Котел – не успяхме да изясним кой и защо е дописал тази цифра, нито колко точно са жилищата в квартала.

постройки са предимно масивни – във всички други квартали жилищните постройки са относително по равно масивни и паянтови, а в кв. „Надежда” в гр. Сливен постройките са предимно паянтови²⁴.

Таблица 2. Инфраструктурни характеристики на обособените ромски квартали

Община/Населено място/квартал	Водо-провод	Канализация	Електр. мрежа	Състояние на улиците	Състояние на жилищата
Община Сливен					
с. Сотиря, кв. „Попанец”	частичен	няма	има	<i>Няма данни</i>	по равно масивни и паянтови
с. Благец	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Калояново	има	няма	частична	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Тополчане	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
гр. Сливен 1. кв. „Никола Кочев” 2. кв. „Надежда”	1. има 2. има	1. има 2. частична	1. има 2. има	1. асфалтирани 2. частично асфалтирани	1. предимно масивни 2. предимно паянтови
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	частичен ²⁵	няма	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Крушаре	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Котел					
гр. Котел, кв. „Изток”	частичен	частична	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Нова Загора					
гр. Нова Загора, кв. „Шести”	частичен	частична	частична	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Твърдица					
гр. Твърдица, кв. „Изток”	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни

²⁴ Във Въпросник № 1 за кв. „Надежда” е посочено, че постройките са „по равно масивни и паянтови”, но според експертно мнение те са „предимно паянтови”.

²⁵ Според експертно мнение, в квартала няма водопровод, което в голяма степен е потвърди при анкетирването на домакинствата в квартала на селото (Вж. II етап на изследването).

с. Шивачево	частичен	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
-------------	----------	------	-----	-------------------------	-----------------------------------

1.3.3. Децата в обособените ромски квартали

Това е една от групите въпроси, по които липсват данни за някои квартали, а отговорите за други квартали показват, че има значителен брой деца, които не са обхванати от училищното образование – с. Сотиря, с. Калояново, гр. Нова Загора, гр. Твърдица, с. Шивачево. За тези случаи можем да направим извода, че за съответната община и/или за кметството на населеното място обхващането на децата от ромски произход в образователната система не е приоритет.

Детска градина в обособения ромски квартал има само в гр. Твърдица. За три населени места е посочено, че в обособения ромски квартал има основно училище: в с.

Тополчане, в гр. Нова Загора, в кв. „Никола Кочев” в гр. Сливен.

Данните за децата в двата квартала в гр. Сливен са твърде странни и вероятно не съответстват на реалността.

Таблица 3. Брой деца в обособения ромски квартал, брой деца, посещаващи детска градина и училище

Община/Населено място/квартал	Брой деца в квартала	Брой деца, посещаващи ДГ	Брой деца, посещаващи у-ще
Община Сливен			
с. Сотиря, кв. „Попанец”	586	30	254
с. Благец	60	5	30
с. Калояново	150	Няма данни	40
с. Тополчане	650	Няма данни	400
гр. Сливен			
1. кв. „Никола Кочев”	1. 3084 ²⁶	1. Няма данни	1. 604
2. кв. „Надежда”	2. 9700 ²⁷	2. Няма данни	2. 1555 ²⁸

²⁶ Според експертно мнение, това е броят на всички деца в кв. „Комлука”, част от който е кв. „Никола Кочев”. Потвърждение е броят на децата, посещаващи училище – знае се, че всички деца от кв. „Никола Кочев” са обхванати, а те се оказват само 20% от посочения брой деца. Пациентите-деца на 7 ОПЛ, при които са записани жителите на квартала, са 793.

²⁷ Този брой на децата в кв. „Надежда” също изглежда недостоверен – според експертно мнение годишно се раждат около 300 деца, т.е. не би трябвало да са повече от 5500, но от друга страна общият брой на жителите на квартала е посочен като 18900 и ако това е вярно, реалистично е децата да са 9700. Пациентите-деца на 6 ОПЛ от 7 ОПЛ, при които са записани жителите на квартала, са 4264.

с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	200	13	180 ²⁹
с. Крушаре	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Котел			
гр. Котел, кв. „Изток”	132 ³⁰	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Нова Загора			
гр. Нова Загора, кв. „Шести”	4950	<i>Няма данни</i>	1010
Община Твърдица			
гр. Твърдица, кв. „Изток”	700	31	321
с. Шивачево	600	<i>Няма данни</i>	150

1.3.4. Достъп до здравни услуги на жителите на обособените ромски квартали

От данните, с които разполагаме, а те са само за 5 квартала и за два от тях не изглеждат достоверни, значителен е делът на здравнонеосигурените жители в обособения ромски квартал на гр. Нова Загора, а и в гр. Твърдица и с. Шивачево.

Данните за наличие на лекарска практика в обособения ромски квартал в с. Сотиря може и да са верни, но за квартала в с. Жельо войвода изглеждат недостоверни – в квартала има общо 420 жители, от които 370 са здравноосигурени (заедно с децата).

Само в двата квартала в гр. Сливен и в квартала в гр. Нова Загора има здравен медиатор, но в кварталите в гр. Сливен той е приходящ, макар че е в квартала всеки ден.

Таблица 4. Брой здравноосигурени жители на обособените ромски квартали над 18 г., брой лица с личен лекар, лекарски практики, здравен медиатор

Община/Населено място/квартал	Лица над 18 г./ здравно осигурени над 18 г.	Брой лица с ЛЛ	Има ли лекарска практика в квартала	При колко ОПЛ са записани жителите	Има ли здравен медиатор в квартала	Колко дни седмично ЗМ е в квартала
Община Сливен						
с. Сотиря, кв. „Попанец”	<i>Няма данни</i>	-	да	2	не	
с. Благец	<i>Няма данни</i>	-	не	2	не	
с. Калояново	200/300 ³¹	330	не	1	не	

²⁸ Според експертно мнение тези данни са близки до реалността, но при положение, че общият брой на децата е около 5500.

²⁹ Според кмета на селото, децата от квартала, които посещават училище, са 80.

³⁰ Според представител на местна ромска НПО, децата в квартала са 250, от тях 120 посещават училище, а 30 – детска градина.

с. Тополчане	Няма данни	-	да	2	не	
гр. Сливен 1. кв. „Никола Кочев” 2. кв. „Надежда”	Няма данни	Няма данни	1. не 2. да	1. < 4 2. < 4	1. да 2. да	1. 5 дни 2. 5 дни
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	220/370 ³²	400	да	1 ³³	не	
с. Крушаре	Няма данни	-	-	-	-	
Община Котел						
гр. Котел, кв. „Изток”	Няма данни	-	не	1 ³⁴	не	
Община Нова Загора						
гр. Нова Загора, кв. „Шести”	4850/1940	4900	не	< 4	да	Живее в квартала
Община Твърдица						
гр. Твърдица, кв. „Изток”	1800/1170	-	не	2	не	
с. Шивачево	900/ 540	-	не	2 ³⁵	не	

1.3.5. Общопрактикуващи лекари, обслужващи жителите на обособените ромски квартали

Отказали са да попълнят *Въпросник № 2* ОПЛ в с. Благец, един от двамата ОПЛ в с. Сотирия, един от 7 ОПЛ в кв. „Надежда” в гр. Сливен, и всички ОПЛ в гр. Нова Загора (с. Благец и гр. Нова Загора са изключени от Таблица 6 и следващите). В с. Тополчане въпросникът е попълнен от 1 ОПЛ и няма данни за отказал, въпреки че във *Въпросник № 1* е посочено, че жителите на квартала са записани при двама ОПЛ. В гр. Котел са попълнили въпросника двама ОПЛ, въпреки че във *Въпросник № 1* е посочено, че жителите на кв. „Изток” са записани при един ОПЛ.

Налице е сериозно разминаване между броя на посочените от ОПЛ пациенти- деца и посочените във *Въпросник № 1* брой деца в обособения ромски квартал в следните

³¹ 300 е или общият брой на здравноосигурените лица, т.е. включени са и децата, които са 150, или е общият брой на здравноосигурените лица на възраст над 18 г. в селото.

³² Вероятно 370 е общият брой на здравноосигурените лица, т.е. включени са и децата, които са 200.

³³ Според кмета, жителите на обособения ромски квартал са записани при двама ОПЛ, но *Въпросник № 2* е попълнен от 1 ОПЛ и няма никакви данни, че има друг, който е отказал анкетирането.

³⁴ Въпреки данните, че жителите на обособения ромски квартал са записани при 1 ОПЛ, *Въпросник № 2* е попълнен от 2 ОПЛ.

³⁵ Въпреки данните, че жителите на обособения ромски квартал са записани при 2 ОПЛ, местният координатор е анкетирали 1 ОПЛ и няма данни, че има друг, който е отказал анкетирането.

населени места: с. Сотирия – общ брой деца 586, пациенти 480 (това вероятно се дължи на анкетирането на само един от двамата ОПЛ); с. Жельо войвода – общ брой деца 200, пациенти 100; гр. Котел – общ брой деца 132, пациенти 170 (в случая вероятно са включени и пациенти-деца, които не живеят в обособения ромски квартал); гр. Твърдица – общ брой деца 700, пациенти 593; с. Шивачево – общ брой деца 600, пациенти – 477.

ОПЛ обслужват жителите на обособените ромски квартали откакто са ОПЛ – с изключение на ОПЛ в с. Шивачево, който ги обслужва от 4 години.

Само в едно населено място ОПЛ няма прием всеки ден – с. Крушаре, два дни седмично, но нямаме данни за броя на жителите на обособения ромски квартал, а ако обслужва всички жители на селото – 2426 души, няма как да допуснем физическа възможност да се извършват профилактични прегледи.

Таблица 5. Анкетирани ОПЛ: колко години е ОПЛ и от колко години е личен лекар на жителите от квартала; има ли специалност; дни за прием в населеното място; брой жители/деца от обособения ромски квартал, на които е личен лекар; колко от тях са здравноосигурени

Община/Населено място/квартал	ОПЛ	Години ОПЛ/в квартала	Специалност	Прием в населено място	Пациенти /от тях деца	Брой здравно осигурени
Община Сливен						
с. Сотирия, кв. „Попанец”	1	7 / 7	няма	5 дни	650/ 480	625
с. Благец	-	-	-	-	-	-
с. Калояново	1	8 / 8	вътрешни бол.	5 дни	330/ 150	300
с. Тополчане	1	8 / 8	вътрешни бол.	5 дни	-	-
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	7	7,8 / 7-16	1 вътрешни б. 2 детски бол. 4 ОПЛ нямат	7 X 5 дни	3040/ 793	2327 ³⁶
гр. Сливен, кв. „Надежда”	6	7,8 / 7-17	1 детски бол. 5 ОПЛ нямат	5 X 5 дни, 1 X 1 ден	7749/ 4264	6365
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	1	8 / 7	обща медицина	5 дни	400/ 100	370
с. Крушаре	1	6 / 6	вътрешни бол.	2 дни	330/ 130	232
Община Котел						
гр. Котел, кв. „Изток”	2	4, 8 / 4, 10	2 ОПЛ вътрешни бол.	2 X 5 дни	1800 ³⁷ / 170 ³⁸	1016 ³⁹

³⁶ Двама ОПЛ не са отговорили на този въпрос.

³⁷ Но според данните от *Въпросник № 1* жителите на обособения ромски квартал са 1350 души – трябва да допуснем, че поне един от ОПЛ е дал данни за всички свои

Община Нова Загора						
гр. Нова Загора, кв. „Шести”	-	-	-	-	-	-
Община Твърдица						
гр. Твърдица, кв. „Изток”	2	8 / 7, 8	1 ОПЛ няма 1 вътрешни б.	2 X 5 дни	2007/ 593	619
с. Шивачево	1	6 / 4	няма	5 дни	988/ 477	941

1.3.6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ от: туберкулоза, наследствени болести, злокачествени заболявания, сърдечни заболявания и други социално значими болести

- Средната за област Сливен болестност от туберкулоза за 2007 г. е 73.4 на 100 000 души по данни на НЦЗИ (за 2006 г. е 85 на 100 000 души).

В почти всички ромски квартали, за които разполагаме с данни, е налице болестност, значително надвишаваща средната за областта. Най-висока е болестността в с.

Шивачево (1866.7 на 100 000 души), гр. Котел (1454.5 на 100 000 души⁴⁰), гр. Твърдица (1120 на 100 000 души), но и в с. Сотиря (362.6 на 100 000 души), с. Калояново (285.7 на 100 000 души), с. Жельо войвода (231.1 на 100 000 души), с. Тополчане (111.1 на 100 000 души) болестността от туберкулоза надвишава средната за областта. Само в един от обособените ромски квартали в населените места, за които имаме данни – с. Крушаре, няма регистрирани болни от туберкулоза. В селата Калояново и Тополчане регистрираните от ОПЛ болни от туберкулоза не са лекувани.

Таблица 6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от туберкулоза

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Сливен		

пациенти, а не само за онези от тях, които са жители на обособения ромски квартал. Единият ОПЛ е посочил, че има 600 пациенти от квартала, а другият – 1200. Разбира се, възможно е данните от *Въпросник № 1* да са неверни.

³⁸ Но според данните от *Въпросник № 1* децата в обособения ромски квартал са 132 – трябва да допуснем, че поне един от ОПЛ е дал данни за всички свои пациенти-деца, а не само за онези от тях, които са жители на обособения ромски квартал. Единият ОПЛ е посочил, че има 70 пациенти-деца от квартала, а другият – 100. Отново – възможно е данните от *Въпросник № 1* да са неверни.

³⁹ Само един от двамата ОПЛ е отговорил на този въпрос.

⁴⁰ Оттук нататък не бива да забравяме, че вероятно поне един от ОПЛ в гр. Котел е давал данни за всички свои пациенти, а не само за жителите на обособения ромски квартал.

с. Сотирия, кв. „Попанец”	4 души/ 1 дете	4 души
с. Калояново	1 човек/	няма
с. Тополчане	2 души/	няма
гр. Сливен кв. „Никола Кочев”	13 души/	13 души
гр. Сливен кв. „Надежда”	10 души/	10 души
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	1 човек/	1 човек
с. Крушаре	Няма	
Община Котел		
гр. Котел, кв. „Изток”	20 души	20 души
Община Твърдица		
гр. Твърдица, кв. „Изток”	28 души/ 2 деца	28 души
с. Шивачево	28 души/	28 души

- По отношение на **наследствените заболявания**, внимание заслужават данните за двата квартала в гр. Сливен, където са регистрирани болни от всички групи наследствени заболявания, включени във въпросника, и със значителен брой случаи при някои от тях. При някои от тях болестността в кв. „Никола Кочев” изглежда по-висока – пациентите, които са записани при анкетираните ОПЛ и за които се отнасят данните, са 3040 души, а в кв. „Надежда” – 7749 души.

Данните за болестността в двата квартала на гр. Сливен са сходни при всички групи заболявания, но трябва да имаме предвид, че (почти) всички жители на кв. „Никола Кочев” имат личен лекар и всички ОПЛ, при които са записани, са попълнили въпросника – докато неизвестно точно каква част от жителите на кв. „Надежда” имат личен лекар, а един от ОПЛ, при които са записани, е отказал да попълни въпросника. Т.е. има вероятност в кв. „Надежда” да има значителна скрита болестност от вероятно всички интересувани ни заболявания.

Висока е болестността от почти всички групи наследствени заболявания и в обособения ромски квартал в гр. Котел. В три квартала няма нито един болен от нито едно от включените във въпросника групи наследствени заболявания – в селата Калояново и Шивачево и в гр. Твърдица.

Таблица 7. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетирани ОПЛ – от наследствени заболявания/ от тях деца + лекувани/от тях деца

Населено място/квартал	неврологични	кръвни	метаболични	Бъбр.	очни	глухота	вродени аномалии
Община Сливен							
с. Сотиря, кв. „Попанец”	няма	няма	няма	няма	4/0+4	7/1+0	4/2+0
с. Калояново	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Тополчане	3/3+3	няма	няма	няма	2/0+2	10/0+3	няма
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	7/3+7	2/1+2	няма	1/1+1	3/1+3	2/0+0	7/3+3/2
гр. Сливен, кв. „Надежда”	7/5+7	3/2+3	1/1+1	17/9+17	8/6+8	13/9+8/7	14/12+9/7
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	5/3+5	няма	няма	няма	няма	1/0+1	няма
с. Крушаре	няма	1/0+1	няма	няма	няма	1/1+1	1/1+1
Община Котел							
гр. Котел, кв. „Изток”	11/7+11	1/1+1	1/1+1	няма	25/2+25	1/0+1	8/0+0
Община Твърдица							
гр. Твърдица, кв. „Изток”	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Шивачево	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма

- Средната за област Сливен болестност от **злокачествени новообразувания** за 2007 г. е 2433.8 на 100 000 души по данни на НЦЗИ (за 2006 г. е 2403.7 на 100 000 души).

В един от обособените ромски квартали на населените места, за които имаме данни, е налице болестност, близка до средната за областта – гр. Котел 2181.8 на 100 000 души.

Болестността е висока и в двата квартала в гр. Сливен – а в кв. „Никола Кочев” е значително по-висока от тази в кв. „Надежда” (напомням, пациентите, които са записани при анкетирани ОПЛ и за които се отнасят данните, са 3040 души в кв. „Никола Кочев”, а в кв. „Надежда” са 7749 души).

В 2 села не е регистриран случай на злокачествено заболяване: Жельо войвода и Крушаре.

Таблица 8. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от злокачествени новообразувания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	на млечна жлеза	на ж.п.о.	на м.п.о.	на пикочна с-ма	на хранос. органи	на дихат. органи	на лимф., кръвотв. тъкани	на кожата
Община Сливен								
с. Сотиря, кв. „Попанец”	1	2	няма	няма	няма	2	1	няма
с. Калояново	няма	1	няма	1	1	1	няма	няма
с. Тополчане	няма	2	няма	няма	1	няма	няма	няма
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	13	14	10	4	11	21	4	5
гр. Сливен, кв. „Надежда”	15	9	3	5	10	6	6	2
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Крушаре	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Котел								
гр. Котел, кв. „Изток”	16	9	няма	1	1	няма	1	2
Община Твърдица								
гр. Твърдица, кв. „Изток”	1	4	няма	няма	8	няма	няма	няма
с. Шивачево	2	5	1	няма	2	няма	няма	няма

- Болестността от всички включени в *Таблица 9 социално значими заболявания* е изключително висока в обособения ромски квартал в гр. Котел – тя става видима при сравнение с болестността в сходния по брой жители квартал в с. Шивачево (1500 души и 1375 души в гр. Котел), както и с болестността в двата обособени ромски квартала в гр. Сливен, където броят на обхванатите пациенти от анкетираните ОПЛ са значително повече от тези в гр. Котел.

Таблица 9. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	хиперт. болести	мозъчно-съдови	исхемич. болест	белодр. сърце	ХБ на ДДП	болести на ЧД
Община Сливен						
с. Сотиря, кв. „Попанец”	32	14	10	18	4	4
с. Калояново	3	2	1	1	2	2

с. Тополчане	10	2	няма	3	няма	1
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	364/ 1	75	123/ 1	13	241/ 22	79/ 2
гр. Сливен, кв. „Надежда”	323/ 2	31	118	32	170/ 6	30/ 3
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	15	няма	3	няма	8	10
с. Крушаре	12	няма	2	няма	няма	няма
Община Котел						
гр. Котел, кв. „Изток”	349/ 1	203	227	8	171/ 3	6
Община Твърдица						
гр. Твърдица, кв. „Изток”	88	55	14	9	28/ 1	27
с. Шивачево	32	17	5	няма	8	2

- Болестността от всички включени в *Таблица 10 социално значими заболявания* отново е изключително висока в обособения ромски квартал в гр. Котел – и отново при сравнение с болестността в квартала в с. Шивачево и в двата квартала в гр. Сливен.

Единствено при „инфекции, предавани предимно по полов път” и при „инфекциозни заболявания” данните за кв. „Надежда” показват значително по-висока болестност от тази в кв. „Никола Кочев.

Таблица 10. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	захарен диабет	болести на хран., стомаха	инфекции по полов път	зрителни разстр. и слепота	инфекц. заболявания	болести на жлъч., задстом.
Община Сливен						
с. Сотиря, кв. „Попанец”	10	4	15	10	28/ 18	12
с. Калояново	2	2	няма	1/ 1	няма	няма
с. Тополчане	3	5	3	няма	21/ 5	3
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	111/ 1	130/ 4	3	131/ 1	60/ 33	85/ 2
гр. Сливен, кв. „Надежда”	107/ 1	124/ 4	23/ 1	16/ 2	137/ 77	53/ 1
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	няма	15	няма	няма	няма	8
с. Крушаре	2	3	няма	няма	няма	няма

Община Котел						
гр. Котел, кв. „Изток”	136/ 3	173/ 4	няма	442/ 100	113/ 36	106
Община Твърдица						
гр. Твърдица, кв. „Изток”	112/ 1	29	няма	3	18/ 0	19
с. Шивачево	38	9	няма	3/ 1	13/ 3	5

- Въпреки че не трябва да забравяме, че данните за гр. Котел е възможно да не се отнасят само до жителите на обособения ромски квартал, отново се натрапва високата болестност от **социално значимите заболявания**, включени в *Таблица 11*.

В кв. „Надежда” болестността от „*травми*” е значително по-висока от тази в кв. „Никола Кочев” – но при другите заболявания, болестността в кв. „Никола Кочев” отново е по-висока, отколкото в кв. „Надежда”.

Таблица 11. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	психични разстройства	епилепсия	травми	транспортни злополуки
Община Сливен				
с. Сотиря, кв. „Попанец”	10/ 2	4/ 2	120/ 82	2/ 1
с. Калояново	няма	2/ 2	15/ 10	няма
с. Тополчане	няма	4/ 4	40/ 20	няма
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	57/ 5	27/ 7	132/ 50	20/ 7
гр. Сливен, кв. „Надежда”	101/ 20	31/ 14	502/ 270	9/ 5
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	4/ 3	5/ 3	15/ 5	няма
с. Крушаре	няма	няма	няма	няма
Община Котел				
гр. Котел, кв. „Изток”	44/ 3	21/ 7	189/ 70	6/ 0
Община Твърдица				
гр. Твърдица, кв. „Изток”	6	3/ 0	67/ 37	няма
с. Шивачево	3	1/ 0	41/ 26	няма

- По отношение на **вирусния хепатит** трябва да забележим, че от всички обособени ромски квартали, за които имаме данни, само в квартала в с. Калояново няма регистрирани болни.

Изключително тревожен е фактът, че в с. Тополчане голямата част от болните от хепатит не са лекувани, а в с. Жельо войвода нито един от болните не е лекуван – разбира се по данни на анкетираните ОПЛ, но техни са и данните за болните. Отново болестността в квартала в гр. Котел е изключително висока, при всички съмнения, че данните не се отнасят само до жителите на обособения ромски квартал, но много висока е и болестността в кв. „Надежда” .

Таблица 12. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от вирусен хепатит/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Сливен		
с. Сотирия, кв. „Попанец”	12 души/ 7 деца	12 души
с. Калояново	няма	
с. Тополчане	49 души/ 24 деца	5 души/ 2 деца
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	36 души/ 22 деца	36 души
гр. Сливен, кв. „Надежда”	136 души/ 98 деца	136 души
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	10 души/	няма
с. Крушаре	3 души/ 3 деца	3 души
Община Котел		
гр. Котел, кв. „Изток”	72 души/ 10 деца	72 души
Община Твърдица		
гр. Твърдица, кв. „Изток”	19 души/ 1 дете	19 души
с. Шивачево	13 души/ 2 деца	13 души

1.3.7. Разпространение сред жителите на обособените ромски квартали на някои фактори, оказващи отрицателно въздействие върху здравното състояние

Тук внимание заслужава посоченият от ОПЛ значителен брой/ дял на редовно употребяващите алкохол в с. Жельо войвода, както и изключително малкият брой/ дял на редовно употребяващите алкохол в гр. Котел (особено на фона на регистрираната изключително висока болестност от почти всички заболявания, включени във

въпросника). Странна изглежда регистрираната от ОПЛ употреба на наркотични вещества в с. Сотиря, макар и само от 2 души. Прави впечатление високият брой/дял на регистрираните от ОПЛ пушачи в с. Жельо войвода и в кв. „Надежда” в гр. Сливен, лица с наднормено тегло – отново в тези два квартала и в гр. Котел, както и лица/деца, страдащи от хронично недохранване в кв. „Надежда”.

Таблица 13. Брой жители на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – които: редовно употребяват алкохол; употребяват наркотични вещества; са пушачи; са с наднормено тегло; са с хронично недохранване/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	алкохол	наркотични вещества	пушачи	наднорме-но тегло	хронично недохранване
Община Сливен					
с. Сотиря, кв. „Попанец”	15/ 0	2/ 0	58/ 15	7/ 0	2/ 2
с. Калояново	-	-	33/ -	33/ 0	- / 5
с. Тополчане	-	-	-	-	-
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	376 ⁴¹ /4 ⁴²	18/ 2 ⁴³	544 ⁴⁴ / 41 ⁴⁵	159/ 24	32/ 7
гр. Сливен, кв. „Надежда”	266 ⁴⁶ /8 ⁴⁷	5/ 1 ⁴⁸	1688/ 140 ⁴⁹	1236/ 129	118/ 60
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	120/ -	няма	200/ -	50/ 15	15/ 7
с. Крушаре	-	-	-	6/ 4	няма
Община Котел					
гр. Котел, кв. „Изток”	2/0 ⁵⁰	2/ 0 ⁵¹	300/ 20 ⁵²	234/ 91	няма
Община Твърдица					
гр. Твърдица, кв. „Изток”	-	няма	-	17/ 2	5/ 0
с. Шивачево	-	няма	-	18/ 3	4/ 0

⁴¹ Отговорили са 5 от анкетираните 7 ОПЛ.

⁴² Отговорили са 6 от анкетираните 7 ОПЛ.

⁴³ Отговорили са 6 от анкетираните 7 ОПЛ.

⁴⁴ Отговорили са 4 от анкетираните 7 ОПЛ.

⁴⁵ Отговорили са 4 от анкетираните 7 ОПЛ.

⁴⁶ Отговорили са 4 от анкетираните 6 ОПЛ.

⁴⁷ Отговорили са 5 от анкетираните 6 ОПЛ.

⁴⁸ Отговорили са 5 от анкетираните 6 ОПЛ.

⁴⁹ Отговорили са 5 от анкетираните 6 ОПЛ.

⁵⁰ Отговорил е 1 от анкетираните 2 ОПЛ.

⁵¹ Отговорил е 1 от анкетираните 2 ОПЛ.

⁵² Отговорил е 1 от анкетираните 2 ОПЛ.

1.3.8. Средногодишен брой пациенти на анкетираните ОПЛ от обособените ромски квартали, боледуващи от разпространени инфекции/ от тях деца и дял на пациентите, напълно имунизирани според имунизационния календар

Болестността от „инфекции на ГДП” и от „остри респираторни инфекции на ДДП” е значително по-висока в кв. „Надежда” в сравнение с кв. „Никола Кочев”.

За разлика от данните на много ОПЛ в другите области, тук данните изглеждат по-реалистични, макар че някои от ОПЛ в двата квартала в гр. Сливен са посочвали 100% обхващане на подлежащите на имунизация и възрастни, и деца. В с. Крушаре, където ОПЛ има прием само два дни в седмицата, е заявено 100% обхващане на подлежащите на имунизация деца и 99% на подлежащите на имунизация възрастни – това не звучи убедително, макар че посоченият брой на пациентите от обособения ромски квартал е 330 души, от които 130 са деца.

Таблица 12. Средногодишен брой на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – които боледуват от: инфекции на горните дихателни пътища; други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища; чревни инфекции/ от тях деца; дял на пациентите, които са имунизирани напълно според имунизационния календар – възрастни/ деца

Населено място/квартал	Инфекции на ГДП	Инфекции на ДДП	Чревни инфекции	Дял имун. възрастни	Дял имун. деца
Община Сливен					
с. Сотиря, кв. „Попанец”	354/ 300	52/ 40	128/ 82	50%	98%
с. Калояново	17/ 5	83/ 30	7/ 3	86%	95%
с. Тополчане	-	-	-	-	80%
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	1484/ 609	561/ 220	215/ 111	64.29% ⁵³	93.43% ⁵⁴
гр. Сливен, кв. „Надежда”	4372/ 2815	2597/ 1779	386/ 220	79.33% ⁵⁵	90.17% ⁵⁶
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	100/ 50	20/ 10	15/ 10	95%	98%
с. Крушаре	90/ 90	20/ 10	30/ 28	99%	100%
Община Котел					
гр. Котел, кв. „Изток”	758/ 166	584/ 115	37/ 25	70% ⁵⁷	85% ⁵⁸

⁵³ Процентът при 7 ОПЛ варира от 20 до 90.

⁵⁴ Процентът при 7 ОПЛ варира от 70 до 100.

⁵⁵ Процентът при 6 ОПЛ варира от 50 до 100.

⁵⁶ Процентът при 6 ОПЛ варира от 60 до 100.

⁵⁷ Единият ОПЛ е посочил 60%, а другият – 80%.

Община Твърдица					
гр. Твърдица, кв. „Изток”	94/ 75	79/ 48	46/ 33	64% ⁵⁹	82.5% ⁶⁰
с. Шивачево	42/ 27	32/ 21	14/ 10	68%	80%

1.3.9. Регистрирани от анкетираните ОПЛ раждания и смъртни случаи през 2008 г.

Данните показват висока раждаемост във всички обособени ромски квартали, с изключение на кв. „Никола Кочев” в гр. Сливен и на квартала в гр. Котел, но най-висока е в кв. „Надежда” в гр. Сливен.

Прави впечатление ниската средна възраст на починалите през 2008 г. в кв. „Надежда” в гр. Сливен и в квартала в с. Жельо войвода – съответно 41 и 50 г. (както и в квартала в с. Тополчане, но там смъртният случай е само един).

Таблица 13. Раждания и смърт (причини за смъртта) в обособените ромски квартали, регистрирани от анкетираните ОПЛ

Населено място/квартал	Брой раждания	Брой починали по пол/ средна възраст	Причини за смъртта
Община Сливен			
с. Сотиря, кв. „Попанец”	24	няма данни	
с. Калояново	13	1 жена, 1 мъж/ 67 г. ⁶¹	Инсулт; рак на белия дроб.
с. Тополчане	44	1 жена/ 44 г.	Рак на матката.
гр. Сливен, кв. „Никола Кочев”	28 ⁶²	4 жени, 6 мъже/ 73 г.	Застойна сърдечна недостатъчност; злокачествено заболяване на мозъка; инсулт – 2 души; инфаркт – 4 души; хеморагичен шок; рак на пикочния мехур.
гр. Сливен, кв. „Надежда”	243	5 жени, 8 мъже/ 41г. ⁶³	Аспирация на храна; детска церебрална пареза; инсулт – 4 души; инфаркт – 3 души; рак на гърдата; рак на матката; рак на маточната шийка; вродена хипотрофия.
с. Жельо войвода, кв. „Дребак”	20	1 жена, 2 мъже/ 50 г. ⁶⁴	Инсулт – 2 души; брохиолит.

⁵⁸ Единият ОПЛ е посочил 80%, а другият – 90%.

⁵⁹ Единият ОПЛ е посочил 60%, а другият – 68%.

⁶⁰ Единият ОПЛ е посочил 80%, а другият – 85%.

⁶¹ Посочена е възрастта само на единия от двамата починали пациенти.

⁶² Двама от 7-те анкетирани ОПЛ са посочили, че нямат пациенти, родени през 2008 г.

⁶³ Възрастта на починалите е между 5 м. и 66 г.

⁶⁴ Възрастта на починалите е между 3 м. и 85 г.

с. Крушаре	7	2 мъже/ 65 г.	Застойна сърдечна недостатъчност; инсулт.
Община Котел			
гр. Котел, кв. „Изток”	11	4 жени, 4 мъже/ 71 г.	Инфаркт – 3 души; остра бъбречна недостатъчност; сърдечна и дихателна недостатъчност; рак на гърдата; рак на епифаринкс; рак на панкреаса.
Община Твърдица			
гр. Твърдица, кв. „Изток”	30	5 жени, 6 мъже/ 65 г.	Белодробен тромбоемболизъм; злокачествено заболяване; инсулт – 5 души; инфаркт – 3 души; остра бъбречна недостатъчност.
с. Шивачево	38	3 жени, 1 мъж/ 65 г.	Инсулт – 2 души; инфаркт.

1.4. Област Добрич

1.4.1. Населени места с обособени ромски квартали

Идентифицирани са общо 37 обособени ромски квартали в 4 града и 28 села. За обособените ромски квартали в с. Коритен и в гр. Тервел не е попълнен *Въпросник № 1*. Според набраната информация, само в гр. Добрич има повече от 1 обособен ромски квартал – 4 квартала, данните за които са представени общо. За две от най-малките села – Тянево и Бдинци – е посочено, че няма обособен ромски квартал, а ромите са „из цялото село”.

Относителният дял на жителите на обособените ромски квартали варира от 4.3% в гр. Шабла до 90% в с. Алцек (общо 394 жители). Освен в с. Алцек, в още 7 села делът на жителите на обособения ромски квартал надвишава 50%: с. Воднянци – 89.5% (общо 380 жители), с. Черна – 75.6% (общо 450 жители), с. Присад – 73.8% (общо 650 жители), с. Стожер – 73.6% (общо 1630 жители), с. Василево – 55.6% (общо 450 жители), две от които са изключително малки – с. Загорци – 84.6% (общо 130 жители), с. Опанец – 52.6% (общо 76 жители). В градовете относителният дял на жителите на обособения ромски квартал е малък в гр. Шабла – 4.3%, относително малък в гр. Добрич – 10%, а в гр. Каварна е 24.9% и в гр. Генерал Тошево – 25.4%.

Средният брой на членовете на едно домакинство в обособен ромски квартал е варира от 1.8 души в с. Спасово до 6.3 души в с. Воднянци. Значително варира средният брой на живеещите в едно жилище – от 2.22 души в с. Тянево до 9.04 души с. Царевец (и в двата случая оставяме настрана странните данни за средно 0.9 души в домакинство и 1.5 души в жилище в с. Карапелит).

Таблица 1. Населени места с обособени ромски квартали: общ брой жители на населеното място; брой жители на обособения ромски квартал и дял от жителите на населеното място; брой домакинства в обособения ромски квартал и среден брой членове на домакинство; брой жилища в обособения ромски квартал и среден брой живеещи в жилище

Община/населено място/квартал	Общ брой жители	Брой жители на квартала/ дял от всички жители	Домакинства в квартала/ среден брой членове	Жилища в квартала/ среден брой живеещи
Община гр. Добрич, кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	100000	10000/ 10%	1777/ 5.47	Няма данни
Община Добричка				
с. Алцек	394	354/ 90%	65/ 5.45	50/ 7.08

с. Стефаново, „Квартала”	1300	120/ 9.2%	25/ 4.8	22/ 5.45
с. Карапелит	1174	450/ 38.3%	500/ 0.9	300/ 1.5
с. Черна	450	340/ 75.6%	90/ 3.78	90/ 3.78
с. Тянево	150	40/ 26.7%	18/ 2.22	18/ 2.22
с. Росеново	290	119/ 41%	40/ 2.97	40/ 2.97
с. Опанец	76	40/ 52.6%	10/ 4	10/ 4
с. Козлодуйци	435	138/ 31.7%	39/ 3.54	35/ 3.94
с. Царевец	538	253/ 47%	49/ 5.16	28/ 9.04
с. Воднянци	380	340/ 89.5%	54/ 6.3	48/ 7.08
с. Ломница	411	196/ 47.7%	35/ 5.6	33/ 5.94
с. Богдан	160	<i>Няма данни</i>	14/ -	14/ -
с. Бдинци	97	17/ 17.5%	<i>Няма данни</i>	5/ 3.4
с. Фелдфебел Дянково	730	146/ 20%	28/ 5.21	28/ 5.21
с. Подслон	420	195/ 46.4%	35/ 5.57	35/ 5.57
с. Стефан Караджа	314	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Стожер	1630	1200/ 73.6%	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Славеево	220	40/ 18.2%	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Генерал Тошево				
гр. Генерал Тошево	8179	2080/ 25.4%	<i>Няма данни</i>	800/ 2.6
с. Чернооково	317	78/ 24.6%	19/ 4.11	17/ 4.59
с. Присад	650	480/ 73.8%	256/ 1.87	165/ 2.91
с. Спасово	1063	450/ 42.3%	250/ 1.8	120/ 3.75
с. Снягово	300	50/ 16.7%	10/ 5	10/ 5
с. Пчеларово	560	120/ 21.4%	40/ 3	28/ 4.29
с. Василево	450	250/ 55.6%	98/ 2.55	98/ 2.55
Община Шабла				
гр. Шабла, кв. „Свобода”	5774	250/ 4.3%	100/ 2.5	58/ 4.31
Община Крушаре				
с. Лозенец	650	300/ 46.2%	100/ 3	80/ 3.75
с. Коритен	364 ⁶⁵	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Крушари	1600	752/ 47%	350/ 2.15	282/ 2.67
с. Загорци	130	110/ 84.6%	20/ 5.5	14/ 7.86
Община Каварна				

⁶⁵ Данните са взети от <http://bg.guide-bulgaria.com/NE/Dobrich/Krushari/Koriten>

гр. Каварна, кв. „Хаджи Димитър”	12862	3200/ 24.9%	700/ 4.57	700/ 4.57
Община Тервел				
гр. Тервел	7089 ⁶⁶	Няма данни	Няма данни	Няма данни
с. Безмер	1231	350/ 28.5%	120/ 2.92	100/ 3.5

1.4.2. Инфраструктура на обособените ромски квартали

За един от особените ромски квартали е посочено, че няма водопроводна мрежа – кв. „Свобода” в гр. Шабла⁶⁷; един квартал е обхванат частично от водопроводна мрежа – в с. Карапелит. Друг е въпросът дали всички жилища в кварталите, които са обхванати от водопроводна мрежа, имат водопроводна инсталация.

В три от кварталите в гр. Добрич, както и в селата Воднянци и Стефан Караджа е посочено, че има канализация; пет обособени ромски квартала са частично обхванати от канализационната мрежа – в селата Карапелит, Присад, Спасово и в градовете Генерал Тошево и Каварна. Вероятно е в повечето от селата изобщо да няма канализация.

Един квартал – в с. Карапелит – е частично обхванат от електрическа мрежа.

Само в един квартал – в с. Фелдфебел Данково – преобладават паянтовите постройки, но в голяма част от кварталите около половината от постройките са паянтови.

Таблица 2. Инфраструктурни характеристики на обособените ромски квартали

Община/населено място/квартал	Водо-провод	Канали-зация	Електр. мрежа	Състояние на улиците	Състояние на жилищата
Община гр. Добрич, кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	има	в 3 квартала има, в 1 - няма	има	частично асфалтирани и в четирите квартала	в 3 квартала по равно масивни и паянтови, в 1 – предимно масивни
Община Добричка					
с. Алцек	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Стефаново, „Квартала”	има	няма	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Карапелит	в някои части	в някои части	в някои части	частично асфалтирани	Няма данни
с. Черна	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни

⁶⁶ Данните са взети от [http://bg.wikipedia.org/wiki/Тервел\(град\)](http://bg.wikipedia.org/wiki/Тервел(град))

⁶⁷ Както става ясно от данните от II етап на изследването, кварталът поне частично е обхванат от водопроводна мрежа.

с. Тянево	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни
с. Росеново	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни
с. Опанец	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Козлодуйци	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни
с. Царевец	има	няма	има	не са асфалтирани	предимно масивни
с. Воднянци	има	има	има	частично асфалтирани	предимно масивни
с. Ломница	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни
с. Богдан	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
с. Бдинци	има	няма	има	асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Фелдфебел Дянково	има	няма	има	асфалтирани	предимно паянтови
с. Подслон	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
с. Стефан Караджа	има	има	има	асфалтирани	предимно масивни
с. Стожер	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Славеево	има	няма	има	не са асфалтирани	предимно масивни
Община Генерал Тошево					
гр. Генерал Тошево	има	в някои части	има	частично асфалтирани	предимно масивни
с. Чернооково	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
с. Присад	има	в някои части	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Спасово	има	в някои части	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Снягово	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Пчеларово	има	няма	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Василево	има	няма	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Шабла					
гр. Шабла, кв. „Свобода”	няма	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Крушаре					
с. Лозенец	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Крушари	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни
с. Загорци	има	няма	има	частично	предимно масивни

				асфалтирани	
Община Каварна					
гр. Каварна, кв. „Хаджи Димитър”	има	в някои части	има	асфалтирани	предимно масивни
Община Тервел					
с. Безмер	има	няма	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови

1.4.3. Децата в обособените ромски квартали

Това е една от групите въпроси, по които има доста липсващи отговори.

По-важното обаче е, че част от отговорите поставят сериозния въпрос за обхващането на децата в училище. **За няколко от обособените ромски квартали особено в градовете трябва да направим извода, че значителна част от децата не посещават училище:**

- в гр. Добрич, където според данните има 3700 деца, а училище посещават само 1390;
- в с. Алцек, където децата са 102, а училище посещават 40;
- в с. Ломница, където децата са 48, а училище посещават 18;
- в с. Фелдфебел Дянково, където децата са 43, а училище посещават 15;
- в с. Подслон, където децата са 73, а училище посещават 25;
- в с. Стожер, където децата са 250, а училище посещават 120;
- в с. Присад, където децата са 80, а училище посещават 30;
- в с. Спасово, където децата са 250, а училище посещават 80;
- в с. Василево, където децата са 108, а училище посещават 40;
- в с. Лозенец, където децата са 150, а училище посещават 60;
- в гр. Каварна, където децата са 576, а училище посещават 180.

Това, както и липсата на данни за броя деца, посещаващи училище е знак, че за съответната община и/или за кметството на населеното място обхващането на децата от ромски произход в образователната система не е приоритет.

Трябва да забележим обаче и факта, че във всички населени места, за които имаме данни (с изключение на с. Карапелит), има деца от обособените ромски квартали, които посещават детска градина.

За по-голямата част от населените места е посочено, че в обособения ромски квартал има детска градина, което не може да е вярно за села като Чернооково, Ломница, и Фелдфебел Дянково, а дори и за повечето от другите села, където е по-вероятно детската градина да е една в селото, но да се посещава предимно или само от деца от ромски произход.

По сходен начин изглеждат данните и за наличието на начално или основно училище в обособения ромски квартал на няколко села: начално в селата Черна и Фелдфебел Дянково, основно – в селата Алцек, Стефаново, Богдан. По-вероятно е училището да е едно в селото, но да се посещава предимно или само от деца от ромски произход. Възможно е в обособените ромски квартали на селата Карапелит, Безмер, Стожер, Спасово да има основно училище, но е по-вероятно казаното по-горе да се отнася и за тях. Трябва да приемем обаче като сигурно, че в два от обособените ромски квартала в гр. Добрич има по една детска градина и по едно основно училище, както и че в кв. „Хаджи Димитър” в гр. Каварна има детска градина и основно училище.

Таблица 3. Брой деца в обособения ромски квартал, брой деца, посещаващи детска градина и училище

Община/населено място/квартал	Брой деца в квартала	Брой деца, посещаващи ДГ	Брой деца, посещаващи у-ще
Община гр. Добрич, кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	3700	330	1390
Община Добричка			
с. Алцек	102	<i>Няма данни</i>	40
с. Стефаново, „Квартала”	30	10	10
с. Карапелит	150	0	120
с. Черна	129	20	<i>Няма данни</i>
с. Тянево	6	-	2
с. Росеново	33	14	10
с. Опанец	19	1	15
с. Козлодуйци	45	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Царевец	83	24	49
с. Воднянци	80	18	58
с. Ломница	48	7	18
с. Богдан	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>	15
с. Бдинци	7	4	3
с. Фелдфебел Дянково	43	7	15
с. Подслон	73	12	25
с. Стефан Караджа	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>

с. Стожер	250	80	120
с. Славеево	<i>Няма данни</i>	13	10
Община Генерал Тошево			
гр. Генерал Тошево	700	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Чернооково	38	8	14
с. Присад	80	23	30
с. Спасово	250	30	80
с. Снягово	15	5	5
с. Пчеларово	35	15	20
с. Василево	108	32	40
Община Шабла			
гр. Шабла, кв. „Свобода”	109	130	146 ⁶⁸
Община Крушари			
с. Лозенец	150	20	60
с. Крушари	210	42	181 ⁶⁹
с. Загорци	40	18	15
Община Каварна			
гр. Каварна, кв. „Хаджи Димитър”	576	150	180
Община Тервел			
с. Безмер	100	40	120 ⁷⁰

1.4.4. Достъп до здравни услуги на жителите на обособените ромски квартали

От данните, с които разполагаме, значителен дял здравнонеосигурени жители на обособените ромски квартали има в голяма част от селата: Карапелит, Безмер, Алцек, Стефаново, Стожер, както и в гр. Добрич и гр. Каварна. Има няколко села, в които никой от жителите на обособения ромски квартал не е здравноосигурен: Опанец, Пчеларово, Василево. За жителите на обособените ромски квартали в 6 села нямаме данни за броя на здравноосигурените лица.

⁶⁸ Такива са данните във *Въпросник № 1*. При направената справка с представител на общината се изясни, че децата от квартала, посещаващи училище са 70, а посещаващите детска градина са 48. Трябва да приемем, че децата в квартала са най-малко 118.

⁶⁹ Възможно е да е посочен общият брой деца от селото, посещаващи детска градина и училище – в селото има детска градина, но няма училище.

⁷⁰ Вероятно е посочен общият брой деца от селото, които посещават детска градина и училище или онези от тях, които посещават детската градина и училището в селото.

За голяма част от населените места нямаме данни колко лица имат личен лекар, а данните за наличието на лекарска практика в обособените ромски квартали очевидно са неверни за голям брой от случаите – това са малки села или малки обособени ромски квартали, в които е трудно да си представим, че има лекарски кабинет в квартала – напр. кварталите в селата Стефаново (от II етап на изследването знаем, че лекарският кабинет не е в квартала), Тянево, Росеново, както и в други, макар и малко по-големи квартали.

Само в 12 от кварталите има здравен медиатор (4 от тях са в четирите квартала в гр. Добрич); 5 от здравните медиатори живеят в квартала, 2 живеят в града (Добрич), а останалите са приходящи, макар че двама от тях са в квартала „всеки ден”.

Значителният брой случаи, в които нямаме данни както за броя на здравноосигурените лица в обособените ромски квартали, така и за жителите на тези квартали, които имат личен лекар, е знак за липсата на интерес и ангажираност от страна на общината/на кмета на населеното място към здравноосигурителния статус и достъпа до здравни услуги на населението, живеещо в тези квартали.

Таблица 4. Брой здравноосигурени жители на обособените ромски квартали над 18 г., брой лица с личен лекар, лекарски практики, здравен медиатор

Община/населено място/квартал	Лица над 18 г./ здравно осигурени над 18 г.	Брой лица с ЛЛ	Има ли лекарска практика в квартала	При колко ОПЛ са записани жителите	Има ли здравен медиатор в квартала	Колко дни седмично ЗМ е в квартала
Община гр. Добрич, кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	6300/ 4500	8200	има в един от кварталите	и в 4-те квартала при <4	има и в 4-те квартала	2 живеят в квартала; 2 живеят в града;
Община Добричка						
с. Алцек	252/ 30	354	не	2	не	
с. Стефаново, „Квартала”	90/ 20	80	да	2	не	
с. Карапелит	300/ 50	300	да	1	не	
с. Черна	211/ 270 ⁷¹	270	да	1	не	
с. Тянево	34/ 23	-	да	1	не	
с. Росеново	86/ 60	40	да	1	да	всеки ден

⁷¹ Или са включени и децата – 129 души от общо 340 жители на обособения ромски квартал, или са посочени всички здравноосигурени жители на селото.

с. Опанец	21/ 0	40	не	<4 ⁷²	не	
с. Козлодуйци	93/ 56	110	да	1	не	три дни ⁷³
с. Царевец	170/ няма данни	253	да	1	да	три дни
с. Воднянци	260/ няма данни	-	да	1	не	
с. Ломница	148/ няма данни	-	да	1	не	
с. Богдан	няма данни / 26	-	да	няма данни	не	
с. Бдинци	10/ 11 ⁷⁴	-	да	1	не	един ден ⁷⁵
с. Фелдфебел Дянково	103/ няма данни	-	няма данни	2	не	
с. Подслон	122/ 64	150	не	2	не	
с. Стефан Караджа	няма данни	-	-	-	не	
с. Стожер	950/ 300	1200	да	1	не	
с. Славеево	няма данни	-	-	1	да	един ден
Община Генерал Тошево						
гр. Генерал Тошево	1380/ 414	-	да	< 4	не	
с. Чернооково	40/ 20	58	не	3	не	
с. Присад	400/ 275	200 ⁷⁶	не	3	не	
с. Спасово	200/ 150	250	да	1	не	
с. Снягово	35/ 25	50	не	3	не	
с. Пчеларово	85/ 0	0	да	1	не	
с. Василево	142/ 0	0	да	2	не	
Община Шабла						
гр. Шабла, кв. „Свобода”	141/ 161	382 ⁷⁷	не	3	да	живее в квартала
Община Крушари						
с. Лозенец	150/ няма данни	500 ⁷⁸	да	1	да	всеки ден

⁷² Трудно е да си го представим, когато става въпрос за толкова малко жители, но така е записано във *Въпросник № 1*.

⁷³ Така е записано във *Въпросник № 1*. Приемаме, че в квартала има здравен медиатор, който обаче не е местен жител.

⁷⁴ Децата са 7 от общо 17 жители на обособения ромски квартал. Селото има 97 жители.

⁷⁵ Така е записано във *Въпросник № 1*. Приемаме, че в квартала има здравен медиатор, който обаче не е местен жител.

⁷⁶ Ако данните са верни, следва, че част от здравноосигурените лица и/или от децата нямат личен лекар – децата в квартала са 80.

⁷⁷ Данните са странни: посочени са 250 жители на обособения ромски квартал, от които 109 деца – при направената справка се изясни, че децата са поне 118.

	<i>данни</i>					
с. Крушари	542/ няма данни	1521 ⁷⁹	да	2	не	
с. Загорци	70/ няма данни	-	да	1	не	
Община Каварна						
гр. Каварна, кв. „Хаджи Димитър”	2624/ 1312	-	не	повече от 4	да	живее в квартала
Община Тервел						
с. Безмер	250/ 60	-	да	1	не	

1.4.5. Общопрактикуващи лекари, обслужващи жителите на обособените ромски квартали

От Таблица 5 се вижда, че ОПЛ от селата Алцек, Карапелит, Тянево, Опанец, Козлодуйци, Царевец, Ломница, Богдан, Бдинци, Фелдфебел Дянково, Подслон, Стефан Караджа, Чернооково, Присад, Снягово, Пчеларово, Василево, Крушари, Загорци, Безмер и от гр. Каварна са отказали са да попълнят *Въпросник № 2* – от Таблица 6 нататък тези населени места са изключени. От 30 ОПЛ, при които са записани жителите на четирите обособени ромски квартали в гр. Добрич, 11 са попълнили *Въпросник № 2* – т.е. данните за болестността на жителите на тези квартали са неизбежно неточни. Поне 2 ОПЛ, обслужващи жителите на обособения ромски квартал в гр. Генерал Тошево са отказали анкетирането, доколкото те са повече от четирима, а въпросника са попълнили трима. В повечето останали случаи ОПЛ са отговаряли систематично и изчерпателно.

Всички лекари са ОПЛ от 6 и повече години – очевидно някои от тях са отговорили за броя години на работа като лекари, и повечето от тях също от толкова обслужват жителите на съответните обособени ромски квартали.

От кварталите/населените места, за които имаме данни (а това са само 16 квартали в 13 населени места от общо 37 квартали в 34 населени места), в селата Славеево и Коритен лекарите имат прием само по един ден седмично – и двете села са с относително малко жители (Вж. Таблица 1). Независимо че лекарите в с. Черна, с. Росеново и с. Лозенец са посочили, че имат прием всеки работен ден, трудно е да приемем, че лекарската им

⁷⁸ Общият брой жители на обособения ромски квартал са 300, а на селото – 650. Вероятно са посочени всички жители на селото, които имат личен лекар.

⁷⁹ Общият брой жители на обособения ромски квартал са 752, а на селото – 1600. Вероятно са посочени всички жители на селото, които имат личен лекар.

практика обхваща само жителите на съответните села – общо 450 в с. Черна, 290 в с. Росеново и 650 в с. Лозенец.

По отношение на броя пациенти от обособения ромски квартал има няколко случая, при които има основание да се съмняваме в данните: за с. Росеново е посочено, че пациентите са 300, но жителите на квартала са 119 (децата са 33), а общо на селото – 290; за с. Спасово е посочено, че пациентите са общо 1334, но жителите на квартала са 450, а общо на селото – 1063; за гр. Шабла е посочено, че пациентите са 382, но жителите на квартала са 250; за с. Лозенец е посочено, че пациентите са общо 1205, но жителите на квартала са 300, а общо на селото – 650. В тези случаи трябва да допуснем, че лекарите имат пациенти и от други села, а в случая с Шабла – и от други квартали на града. При такова допускане обаче е твърде вероятно и данните за болестността в тези квартали да се отнасят за всички пациенти на ОПЛ, а не за жителите на съответните обособени ромски квартали.

Таблица 5. Анкетирани ОПЛ: колко години е ОПЛ и от колко години е личен лекар на жителите от квартала; има ли специалност; дни за прием в населеното място; брой жители/деца от обособения ромски квартал, на които е личен лекар; колко от тях са здравноосигурени

Община/Населено място/квартал	ОПЛ	Години ОПЛ/в квартала	Специалност	Прием в населено място	Пациенти /от тях деца	Брой здравно осигурени
Община гр. Добрич, кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	11	от 8 до 14 г./ от 4 до 9 г.	1 няма 2 вътрешни б. 2 детски бол. 5 обща мед. 1 спешна мед	1 X 1 ден 1 X 4 дни 8 X 5 дни	4294/ 1159	2708
Община Добричка						
с. Алцек	-	-	-	-	-	-
с. Стефаново, „Квартала”	1	15/ 15	акушер-гинеколог	4 дни	110/ 30	60
с. Карапелит	-	-	-	-	-	-
с. Черна	1	6/ 4	епидемиолог	5 дни	- / 105	-
с. Тянево	-	-	-	-	-	-
с. Росеново	1	12/ 12	обща мед.	5 дни	300/ 70	170
с. Опанец	-	-	-	-	-	-
с. Козлодуйци	-	-	-	-	-	-
с. Царевец	-	-	-	-	-	-
с. Воднянци	1	8/ 18	няма	-	171/ 79	129
с. Ломница	-	-	-	-	-	-
с. Богдан	-	-	-	-	-	-
с. Бдинци	-	-	-	-	-	-

с. Фелдфебел Дянково	-	-	-	-	-	-
с. Подслон	-	-	-	-	-	-
с. Стефан Караджа	-	-	-	-	-	-
с. Стожер	1	8/ 8	няма	5 дни	1200/ 250	550
с. Славеево	1	15/ 15	акушер-гинеколог	1 ден	15/ 4	11
Община Генерал Тошево						
гр. Генерал Тошево	3	8/ от 8 до 21	1 няма 1 вътрешни б. 1 детски бол.	3 X 5 дни	1130/ 480	736
с. Чернооково	-	-	-	-	-	-
с. Присад	-	-	-	-	-	-
с. Спасово	1	42/ 42	няма	5 дни	1334/ 150	240
с. Снягово	-	-	-	-	-	-
с. Пчеларово	-	-	-	-	-	-
с. Василево	-	-	-	-	-	-
Община Шабла						
гр. Шабла, кв. „Свобода”	3	8/ 8	2 нямат 1 обща мед.	1 X 3 дни 1 X 5 дни	382/ 124	304
Община Крушари						
с. Лозенец	1	22/ 22	няма	5 дни	1205/ 254	815
с. Крушари	-	-	-	-	-	-
с. Загорци	-	-	-	-	-	-
с. Коритен	1	9/ 9	няма	1 ден	200/ 65	124
Община Каварна						
гр. Каварна, кв. „Хаджи Димитър”	-	-	-	-	-	-
Община Тервел						
с. Безмер	-	-	-	-	-	-
гр. Тервел, кв. „Авер”	1	8/ 8	инфекциозни	5 дни	520/ 384	476

1.4.6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ от: туберкулоза, наследствени болести, злокачествени заболявания, сърдечни заболявания и други социално значими болести

- Средната за област Добрич болестност от **туберкулоза** за 2007 г. е 113.8 на 100 000 души по данни на НЦЗИ (за 2006 г. е 134.5 на 100 000 души).

В един от обособените ромски квартали на посочените населени места е налице болестност, многократно надвишаваща средната за областта – гр. Шабла, 4000 на 100 000 души. В едно село болестността на жителите на обособените ромски квартали значително надвишава средната за областта – с. Черна – 882.4 на 100 000 души, а в гр. Добрич тя е 140 на 100 000 души. В с. Стожер и в гр. Генерал Тошево болестността от

туберкулоза е под средната за областта, а в останалите села, за които имаме данни, няма регистрирани случаи на туберкулоза. Сред регистрираните болни от туберкулоза има общо 8 деца, от които 2 деца в гр. Генерал Тошево не са лекувани. Всички други регистрирани от ОПЛ заболели от туберкулоза са лекувани.

Таблица 6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от туберкулоза

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
<i>Община гр. Добрич,</i> кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	14 души/ 2 деца	14 души
<i>Община Добричка</i>		
с. Стефаново, „Квартала”	Няма	
с. Черна	3 души	3 души
с. Росеново	Няма	
с. Воднянци	Няма	
с. Стожер	1 човек	1 човек
с. Славеево	Няма	
<i>Община Генерал Тошево</i>		
гр. Генерал Тошево	2 души/ 2 деца	0
с. Спасово	Няма	
<i>Община Шабла</i>		
гр. Шабла, кв. „Свобода”	10 души/ 6 деца	10 души
<i>Община Крушари</i>		
с. Лозенец	Няма	
с. Коритен	2 души	2 души
<i>Община Тервел</i>		
гр. Тервел, кв. „Авер”	1 човек	1 човек

- В нито един от обособените ромски квартали не са регистрирани болни от всички **наследствени заболявания**.

Внимание заслужават данните за болните от неврологични наследствени болести в с. Коритен, както и за болните от очни наследствени заболявания и от вродени аномалии в гр. Шабла. На пръв поглед болестността в кварталите на гр. Добрич изглежда висока, но трябва да имаме предвид, че анкетираните ОПЛ имат общо 4294 пациенти, от които 1159 са деца – т.е. повече, отколкото са пациентите на анкетираните ОПЛ от всички

останали квартали. От друга страна, 19 ОПЛ, които имат пациенти-жители на някой от обособените ромски квартали в града, не са попълнили въпросника.

Таблица 7. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от наследствени заболявания/ от тях деца + лекувани/от тях деца

Община/Населено място/квартал	неврологични	кръвни	метаболични	Бъбр.	очни	глухота	вродени аномалии
Община гр. Добрич , кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	6/ 4 + 4/ 2	5/2 + 5	няма	14/ 7 + 14	4/ 1 + 4	5/ 4 + 3/3	5/ 4 + 2/ 2
Община Добричка							
с. Стефаново, „Квартала”	няма	1/1 + 1	1/1 + 1	няма	няма	няма	няма
с. Черна	1/ 1 + 1	1/1 + 1	няма	няма	2/0+0	няма	1/1 + 1
с. Росеново	1/ 1 + 1	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Воднянци	5/ 2 + 5	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Стожер	няма	няма	няма	няма	няма	2/0+2	1/1 + 0
с. Славеево	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Генерал Тошево							
гр. Генерал Тошево	няма	1/0 + 0	няма	6/2+1/1	няма	3/1+1/1	2/1 + 0
с. Спасово	1/ 1 + 1	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Шабла							
гр. Шабла, кв. „Свобода”	1/ 0 + 1	няма	няма	1/1+1	6/3+3/3	няма	5/3 + 5
Община Крушари							
с. Лозенец	1/ 0 + 0	няма	няма	няма	няма	2/2+0	1/1 + 1
с. Коритен	12/ 6+6/6	няма	няма	няма	няма	няма	1/1 + 0
Община Тервел							
гр. Тервел, кв. „Авер”	няма	няма	няма	няма	няма	1/1+0	3/2 + 3

- Средната за област Добрич болестност от **злокачествени новообразувания** за 2007 г. е 2283 на 100 000 души по данни на НЦЗИ (за 2006 г. е 2240.4 на 100 000 души).

В с. Стефаново болестността на жителите на обособения ромски квартал повече от 4 пъти надвишава средната за областта – 10000 на 100 000 души, а в с. Лозенец е по-висока от средната за областта – 3000 на 100 000 души. В останалите обособени ромски квартали най-висока, но значително по-ниска от средната за областта е регистрирана в гр. Шабла – 800 на 100 000 души, в гр. Добрич – 180 на 100 000 души (да не забравяме

– отговорили са 11 от 30 ОПЛ, при които има записани жители на обособените ромски квартали в града), в с. Стожер – 166.7 на 100 000 души и в гр. Генерал Тошево – 144.2 на 100 000 души (за с. Коритен няма как да се изчисли заболяемостта, тъй като нямаме данни за броя жители на обособения ромски квартал). В обособените ромски квартали на другите населени места не е регистриран нито един случай на злокачествено заболяване.

Таблица 8. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от злокачествени новообразувания

Община/Населено място/квартал	на млечна жлеза	на ж.п.о.	на м.п.о.	на пикочна с-ма	на хранос. органи	на дихат. органи	на лимф., кръвотв. тъкани	на кожата
Община гр. Добрич , кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	3	4	1	2	2	4	1	няма
Община Добричка								
с. Стефаново, „Квартала”	5	няма	няма	2	няма	2	няма	3
с. Черна	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Росеново	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Воднянци	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Стожер	1	1	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Славеево	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Генерал Тошево								
гр. Генерал Тошево	1	1	няма	няма	1	няма	няма	няма
с. Спасово	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Шабла								
гр. Шабла, кв. „Свобода”	няма	1	няма	няма	няма	1	няма	няма
Община Крушари								
с. Лозенец	1	3	1	1	1	няма	няма	2
с. Коритен	няма	няма	няма	няма	1	1	няма	няма
Община Тервел								
гр. Тервел, кв. „Авер”	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма

- Прави впечатление значително по-високата болестност от следващата група **социално значими заболявания** на жителите на обособения ромски квартал в с. Стефаново – особено ако я сравним с болестността в сходния по големина

квартал в с. Росеново; на жителите на обособения ромски квартал в с. Лозенец – особено ако я сравним с болестността в сходните по големина квартали в селата Черна и Воднянци, в по-големия квартал на с. Спасово и в повече от 4 пъти по-големия квартал на гр. Генерал Тошево.

Таблица 9. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	хиперт. болести	мозъчно-съдови	исхемич. болест	белодр. сърце	ХБ на ДДП	болести на ЧД
Община гр. Добрич, кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	290	72	69	4	64/ 10	14/ 1
Община Добричка						
с. Стефаново, „Квартала”	13	19	15	7	8	няма
с. Черна	13	3	2	няма	2	няма
с. Росеново	30/ 2	12	10	няма	2	няма
с. Воднянци	15	5	5	4	29/ 20	2
с. Стожер	100	10	30	няма	40	14
с. Славеево	3	5	няма	няма	1	няма
Община Генерал Тошево						
гр. Генерал Тошево	74	16	4	7	20/ 8	1
с. Спасово	30/ 1	20	няма	няма	3	6
Община Шабла						
гр. Шабла, кв. „Свобода”	11	8	5	няма	12/ 2	3
Община Крушари						
с. Лозенец	171	35	25	3	18/ 1	23
с. Коритен	42	22	21	6	няма	2
Община Тервел						
гр. Тервел, кв. „Авер”	3	няма	няма	няма	2/ 1	няма

- Сред тази група **социално значими заболявания**, трябва да обърнем внимание на относително високата болестност:
 - от захарен диабет в квартала в с. Лозенец, където броят на жителите е само 300, а болните от захарен диабет са 21 души;
 - от болести на хранопровода, стомаха и дванадесетопръстника в кварталите в селата Стефаново и Стожер;

- от зрителни разстройства и слепота в селата Стожер и Спасово. А и като цяло болестността от тази група заболявания в квартала в с. Стефаново в сравнение със сходния по големина квартал в с. Росеново.

Таблица 10. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	захарен диабет	болести на хран., стомаха	инфекции по полов път	зрителни разстр. и слепота	инфекц. заболявания	болести на жлъч., задстом.
Община гр. Добрич, кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	75	39/ 4	1	17/ 2	15/ 6	17/ 1
Община Добричка						
с. Стефаново, „Квартала”	6	21	няма	6	няма	3
с. Черна	3	4	няма	4	няма	6
с. Росеново	няма	няма	няма	няма	няма	4
с. Воднянци	6	10	няма	няма	няма	няма
с. Стожер	5	50	1/ 1	75/ 4	няма	38
с. Славеево	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Генерал Тошево						
гр. Генерал Тошево	7	1	няма	14	няма	5
с. Спасово	няма	1/ 1	няма	40	няма	10
Община Шабла						
гр. Шабла, кв. „Свобода”	1	5/ 1	няма	10/ 5	2	1
Община Крушари						
с. Лозенец	21	8	няма	няма	няма	9
с. Коритен	4	няма	няма	1/ 1	няма	няма
Община Тервел						
гр. Тервел, кв. „Авер”	1	1/ 1	няма	3/ 3	14/ 14	1/ 1

- Отново броят на болните от **психични разстройства, от епилепсия и от травми** в квартала в с. Лозенец е значителен, особено при сравнение с болните от тях в повече от шест пъти по-големия квартал в гр. Генерал Тошево.

Таблица 11. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	психични разстройства	епилепсия	травми	транспортни злополуки
Община гр. Добрич , кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	48	16/ 1	74/ 6	19
Община Добричка				
с. Стефаново, „Квартала”	няма	няма	няма	няма
с. Черна	1	1	няма	няма
с. Росеново	2	1/ 1	няма	няма
с. Воднянци	1	няма	няма	няма
с. Стожер	5/ 1	няма	30/ 10	2
с. Славеево	няма	няма	няма	няма
Община Генерал Тошево				
гр. Генерал Тошево	12	6/ 4	20/ 10	5/ 1
с. Спасово	4	няма	1	1
Община Шабла				
гр. Шабла, кв. „Свобода”	2/ 1	3/ 2	2/ 1	няма
Община Крушари				
с. Лозенец	7	5/ 1	17	няма
с. Коритен	2	1	6	няма
Община Тервел				
гр. Тервел, кв. „Авер”	няма	2/ 1	15/ 14	3/ 2

- Прави впечатление високата болестност от **вирусен хепатит** на жителите на обособените ромски квартали в гр. Шабла (жителите на квартала са 250, а броят на децата приемаме, че е поне 118), където са регистрирани 15 болни, от които 4 са деца, и в с. Коритен (жителите на селото са 337 души по данни от <http://bg.wikipedia.org/wiki/Коритен>, нямаме данни за броя на жителите на обособения ромски квартал), където са регистрирани 12 болни, от които 10 са деца.

Таблица 12. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от вирусен хепатит/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община гр. Добрич, кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	18 души/ 14 деца	17 души/14 деца
Община Добричка		
с. Стефаново, „Квартала”	Няма	
с. Черна	Няма	
с. Росеново	Няма	
с. Воднянци	Няма	
с. Стожер	Няма	
с. Славеево	Няма	
Община Генерал Тошево		
гр. Генерал Тошево	Няма	
с. Спасово	1 човек/ 1 дете	1 човек
Община Шабла		
гр. Шабла, кв. „Свобода”	15 души/ 4 деца	15 души
Община Крушари		
с. Лозенец	5 души/ 5 деца	5 души
с. Коритен	12 души/ 10 деца	12 души
Община Тервел		
гр. Тервел, кв. „Авер”	Няма	

1.4.7. Разпространение сред жителите на обособените ромски квартали на някои фактори, оказващи отрицателно въздействие върху здравното състояние

Тук внимание заслужава:

- липсата на регистрирана от ОПЛ употреба на наркотични вещества във всички квартали, включително и в тези в градовете;
- относително големият дял на редовно употребяващите алкохол в кварталите в гр. Шабла – 76 души от общо 250 жители, от които поне 118 деца, и в с. Лозенец – 75 души от общо 300 жители, от които 150 деца;
- в същите два квартала е изключително висок и дялът на пушачите: в гр. Шабла – 134, от които 14 деца, в с. Лозенец - 213 души, от които 35 деца;
- изключително високият дял жители на квартала в с. Лозенец, които страдат от хронично недохранване – 145 души от общо 300, от които 59 деца от общо 150.

Таблица 13. Брой жители на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – които: редовно употребяват алкохол; употребяват наркотични вещества; изключително са пушачи; са с наднормено тегло; са с хронично недохранване/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	алкохол	наркотични вещества	пушачи	наднорме-но тегло	хронично недохранване
Община гр. Добрич , кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	793 ⁸⁰	няма ⁸¹	1523 ⁸² / 352 ⁸³	211 ⁸⁴ / 40	1012 ⁸⁵ / 254
Община Добричка					
с. Стефаново, „Квартала”	8	няма	95/ -	10/ 7	няма
с. Черна	-	-	-	7/ 2	няма
с. Росеново	8	няма	214 ⁸⁶ / 7	2/ 2	няма
с. Воднянци	-	няма	-	15/ 15	няма
с. Стожер	100	няма	700/ 10	30/ 3	няма
с. Славеево	4	няма	10/ -	няма	няма
Община Генерал Тошево					
гр. Генерал Тошево	151 ⁸⁷ / 10 ⁸⁸	няма	616/ 48	130/ 13	10/ 5
с. Спасово	10	няма	100	3/ 3	няма
Община Шабла					
гр. Шабла, кв. „Свобода”	76	няма	134/ 14 ⁸⁹	12/ 1	9/ 3
Община Крушари					
с. Лозенец	75	-	213/ 65	16/ 3	145/ 59
с. Коритен	24	няма	82	12/ 2	14/ 2
Община Тервел					
гр. Тервел, кв. „Авер”	няма	-	10	10/ 8	4/ 4

⁸⁰ Отговорили са 7 от анкетиранияте 11 ОПЛ.

⁸¹ Отговорили са 6 от анкетиранияте 11 ОПЛ.

⁸² Отговорили са 9 от анкетиранияте 11 ОПЛ.

⁸³ Отговорили са 7 от анкетиранияте 11 ОПЛ.

⁸⁴ Отговорили са 10 от анкетиранияте 11 ОПЛ.

⁸⁵ Отговорили са 10 от анкетиранияте 11 ОПЛ.

⁸⁶ Жителите на квартала са 119, а на селото – 290.

⁸⁷ Отговорили са 2 от анкетиранияте 3 ОПЛ.

⁸⁸ Отговорил е само един от анкетиранияте 3 ОПЛ.

⁸⁹ И на двата въпроса са отговорили 2 от анкетиранияте 3 ОПЛ.

1.4.8. Средногодишен брой пациенти на анкетираните ОПЛ от обособените ромски квартали, боледуващи от разпространени инфекции/ от тях деца и дял на пациентите, напълно имунизирани според имунизационния календар

Странни са данните, според които няма нито един случай на инфекции на ДДП, както и на чревни инфекции в някои села. Отново прави впечатление високата болестност в гр. Шабла и в с. Лозенец от инфекциозни заболявания.

Като цяло посочените 100% - особено за имунизирани възрастни, изглеждат нереалистични. Можем да ги приемем като достоверни единствено по отношение на децата и то в селата, където има здравен медиатор – Росеново и Славеево, в които и броят на децата е изключително малък (Вж. Таблица 3). На този фон обаче изпъква niskият процент на напълно имунизирани според имунизационния календар възрастни в гр. Добрич и особено в с. Лозенец, и деца – в гр. Генерал Тошево.

Таблица 12. Средногодишен брой на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – които боледуват от: инфекции на горните дихателни пътища; други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища; чревни инфекции/ от тях деца; дял на пациентите, които са имунизирани напълно според имунизационния календар – възрастни/ деца

Община/Населено място/квартал	Инфекции на ГДП	Инфекции на ДДП	Чревни инфекции	Дял имун. възрастни	Дял имун. деца
Община гр. Добрич , кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	1288/ 180	424/ 63	168/ 61	47.1% ⁹⁰	78.8% ⁹¹
Община Добричка					
с. Стефаново, „Квартала”	60/ 25	48/ няма	8/ няма	88%	100%
с. Черна	42/ 30	няма	няма	80%	93%
с. Росеново	100/ 50	няма	няма	100%	100%
с. Воднянци	70/ 40	30/ 20	няма	80%	70%
с. Стожер	520/ 240	130/ 80	100/ 50	100%	100%
с. Славеево	3/ 2	няма	няма	-	100%
Община Генерал Тошево					
гр. Генерал Тошево	650/ 325	82/ 40	78/ 45	50% ⁹²	55% ⁹³

⁹⁰ Отговорили са 10 от анкетираните 11 ОПЛ.

⁹¹ Отговорили са 10 от анкетираните 11 ОПЛ.

⁹² Отговорил е един от анкетираните 3 ОПЛ.

⁹³ Отговорили са 2 от анкетираните 3 ОПЛ.

с. Спасово	40/ 10	5/ 5	няма	100%	100%
Община Шабла					
гр. Шабла, кв. „Свобода”	310/ 192	215/ 125	8/ 5	67.5% ⁹⁴	79.67%
Община Крушари					
с. Лозенец	220/ 168	51/ 33	46/ 30	35%	95%
с. Коритен	124/ 24	няма	26/ 16	50%	82%
Община Тервел					
гр. Тервел, кв. „Авер”	350/ 300	70/ 50	30/ 26	90%	99%

1.4.9. Регистрирани от анкетираните ОПЛ раждания и смъртни случаи през 2008 г.

Прави впечатление относително високият брой регистрирани от ОПЛ новородени в квартала в гр. Тервел – не знаем какъв е броят на жителите на квартал, но има само един регистриран смъртен случай през 2008 г., при това причината за него е злополука.

В две населени места средната възраст на починалите през 2008 г. е 56 години – в кварталите в гр. Добрич и в с. Стожер – но това в голяма степен е резултат от случаите на починали деца на 1 и под 1 година.

Странно изглежда причината за 6-те регистрирани от ОПЛ смъртни случая през 2008 г. в с. Коритен да е „сърдечна и дихателна недостатъчност”, но така е посочено.

Смъртността в с. Лозенец е най-висока.

Таблица 13. Раждания и смърт (причини за смъртта) в обособените ромски квартали, регистрирани от анкетираните ОПЛ

Община/Населено място/квартал	Брой раждания	Брой починали по пол/ средна възраст	Причини за смъртта
Община гр. Добрич, кв. „Автогара”, кв. „Дунав”, кв. „Изгрев”, кв. „Иглика”	6 ОПЛ – не 61	7 жени, 8 мъже и още 3 души, на които не е посочен полът/ 56 г. ⁹⁵	Белодробен тромбоемболизъм – 2 души; епилепсия; застойна сърдечна недостатъчност; злополука; инсулт – 5 души; инфаркт; рак на гърдата; рак на кръвта; рак на ларинкса; рак на матката; рак на пикочния мехур; рак на хранопровода; рак на яйчника.
Община Добричка			
с. Стефаново, „Квартала”	6	1 жена/ 65 г.	Рак на гърдата.
с. Черна	5	2 жени, 2 мъже/ 68 г.	Инсулт – 2 души; инфаркт; хронична обструктивна

⁹⁴ Отговорили са 2 от анкетираните 3 ОПЛ.

⁹⁵ Един от смъртните случаи е на дете на 5 месеца.

			белодробна болест.
с. Росеново	6	1 мъж/ 59 г.	Рак на белия дроб.
с. Воднянци	не	<i>няма данни</i>	
с. Стожер	14	5 жени, 3 мъже/ 56 г. ⁹⁶	Белодробен тромбоемболизъм – 3 души; внезапна сърдечна смърт – 2 души; вродена цитомегаловирусна инфекция; рак на матката; застойна сърдечна недостатъчност; злополука.
с. Славеево	1	<i>няма данни</i>	
Община Генерал Тошево			
гр. Генерал Тошево	1 ОПЛ – не 28	1 жена, 3 мъже/ 61 г.	Внезапна сърдечна смърт; инсулт; инфаркт; рак на ендометриума.
с. Спасово	6	<i>няма данни</i>	
Община Шабла			
гр. Шабла, кв. „Свобода”	1 ОПЛ – не 6	1 жена/ 76 г.	Инсулт.
Община Крушари			
с. Лозенец	8	3 жени, 6 мъже/ 74 г.	Диабет; застойна сърдечна недостатъчност – 2 души; сърдечна и дихателна недостатъчност; инсулт; старост – 2 души; гангрена; паркинсон.
с. Коритен	1	3 жени, 3 мъже/ 68 г.	Сърдечна и дихателна недостатъчност – 6 души.
Община Тервел			
гр. Тервел, кв. „Авер”	35	1 мъж/ 17 г.	Злополука.

⁹⁶ Един от смъртните случаи е на дете на 1 година.

1.5. Област Разград

1.5.1. Населени места с обособени ромски квартали

Идентифицирани са общо 24 обособени ромски квартала в 4 града и 19 села. За две села – Острово и Дянково, за които местният координатор знае, че има обособени ромски квартали, е получен отказ както от кмета, така и от ОПЛ да попълнят въпросниците с аргумента, че жителите на тези квартали не се идентифицират като роми. Според набраната информация само в гр. Исперих има два обособени ромски квартала.

Относителният дял на жителите на обособените ромски квартали варира от 3.8% в с. Лозница до 90.2% в с. Студенец (общо 459 жители). Прави впечатление, че освен в с. Студенец, в още две от най-малките села делът на жителите на обособения ромски квартал надвишава 50%: Голям извор – 80.2%⁹⁷ (общо 374 жители), Каменар – 75.7% (общо 573 жители); само в с. Ясеновец, където делът на жителите на обособения ромски квартал е 57.1%, общият брой на жителите е 3500 души. В няколко села делът на жителите на обособения ромски квартал е около 30-40%. В градовете обаче относителният дял на жителите на обособения ромски квартал е относително малък: 5.7% в гр. Разград, 6.85% в гр. Кубрат, 14.8% в гр. Завет (нямаме данни за гр. Исперих). Средният брой на членовете на едно домакинство в обособен ромски квартал е около 3-4 души – единствено в с. Севар той е 6.38 души, в с. Китанчево – 6.58⁹⁸, а в с. Подайва – 10.21. Значително варира средният брой на живеещите в едно жилище – от 2.6 души в с. Сеслав до 10.21 души в с. Подайва, в с. Самуил – 9.63, в с. Китанчево – 7.18.

Таблица 1. Населени места с обособени ромски квартали: общ брой жители на населеното място; брой жители на обособения ромски квартал и дял от жителите на населеното място; брой домакинства в обособения ромски квартал и среден брой членове на домакинство; брой жилища в обособения ромски квартал и среден брой живеещи в жилище

Община/населено място/квартал	Общ брой жители	Брой жители на квартала/ дял от всички жители	Домакинства в квартала/ среден брой членове	Жилища в квартала/ среден брой живеещи
<i>Община Исперих</i>				
с. Китанчево, кв.	2200	790/ 35.9%	120/ 6.58	110/ 7.18

⁹⁷ Във *Въпросник № 1* е посочено, че ромите в селото не живеят в обособен квартал.

⁹⁸ Тези, а и други данни за квартала в с. Китанчево и за неговите жители не се потвърждават при II етап от изследването.

„Матовци”				
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име ⁹⁹	12417	Няма данни	Няма данни	Няма данни
с. Подайва	2382	582/ 24.4%	57/ 10.21	57/ 10.21
с. Вазово	1470	550/ 37.4%	130/ 4.23	100/ 5.5
Община Кубрат				
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	9069	613/ 6.83%	162/ 3.78	113/ 5.42
с. Сеслав	967	359/ 37.1%	150/ 2.39	130/ 2.76
с. Севар	2479	504/ 20.3%	79/ 6.38	72/ 7.0
Община Лозница				
с. Студенец	459	414/ 90.2%	Няма данни	Няма данни
с. Каменар	573	434/ 75.7%	Няма данни	Няма данни
с. Гороцвет	482	75/ 15.6%	Няма данни	Няма данни
с. Лозница	3143	119/ 3.8%	Няма данни	Няма данни
Община Самуил				
с. Желязковец	938	380/ 40.5%	110/ 3.45	95/ 4.0
с. Голям извор	374	300/ 80.2%	70/ 4.29	52/ 5.76
с. Хърсово	616	209/ 33.9%	50/ 4.18	35/ 5.97
с. Самуил	1753	183/ 10.4%	35/ 5.23	19/ 9.63
Община Разград				
с. Стражец	2800	300/ 10.7%	100/ 3.0	90/ 3.33
с. Раковски	3896	1300/ 33.4% ¹⁰⁰	400/ 3.25	350/ 3.71
гр. Разград	35000	2000/ 5.7%	500/ 4.0	500/ 4.0
с. Ясеновец	3500	2000/ 57.1%	500/ 4.0	400/ 5.0
Община Завет				
гр. Завет, кв. „Калето”	3572	530/ 14.8%	130/ 4.08	120/ 4.42
с. Брестовене	3500	300/ 8.6%	85/ 3.53	55/ 5.45

1.5.2. Инфраструктура на обособените ромски квартали

Във всички 22 обособени ромски квартали има водопроводна мрежа (друг е въпросът дали всички жилища имат водопроводна инсталация) и електрическа мрежа. Само в квартала в гр. Разград и в с. Лозница има канализация – вероятно е в повечето от селата

⁹⁹ Един от ОПЛ е нарекъл втория квартал в гр. Исперих „Тютюнева промишленост”.

¹⁰⁰ Според данните на здравния медиатор ромите в селото са 442 души. Очевидно по-голямата част от посочените 1300 жители, обитаващи обособения ромски квартал, не се самоопределят като роми (Вж. Търнев, И., М. Грекова. 2006. *Социален и здравен профил на ромите в 16 населени места в България*. София: "Изток-Запад", с. 20).

изобщо да няма такава, но в градовете е сигурно, че има, но не и в ромския квартал. Прави впечатление, че в повечето квартали улиците не са асфалтирани или са частично асфалтирани – само за кв. „Запад” в гр. Исперих, за кварталите в селата Лозница и Самуил и за кварталите в градовете Разград и Завет е посочено, че са изцяло асфалтирани. Почти във всички квартали около половината от постройките са паянтови.

Таблица 2. Инфраструктурни характеристики на обособените ромски квартали

Община/населено място/квартал	Водо-провод	Канали-зация	Електр. мрежа	Състояние на улиците	Състояние на жилищата
Община Исперих					
с. Китанчево, кв. „Матовци”	има	няма	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
гр. Исперих, 1. кв. „Запад” 2. без име	има	няма	има	1. асфалтирани 2. не са асфалтирани	1. предимно масивни 2. предимно паянтови
с. Подайва	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно паянтови
с. Вазово	има	няма	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Кубрат					
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
с. Сеслав	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
с. Севар	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
Община Лозница					
с. Студенец	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Каменар	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Гороцвет	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Лозница	има	има	има	асфалтирани	предимно масивни
Община Самуил					
с. Желязковец	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови

с. Голям извор	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Хърсово	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Самуил	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни
Община Разград					
с. Стражец	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Раковски	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
гр. Разград	има	има	има	асфалтирани	предимно масивни
с. Ясеновец	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Завет					
гр. Завет, кв. „Калето”	има	няма	има	асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Брестовене	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови

1.5.3. Децата в обособените ромски квартали

Това е една от групите въпроси, по които има значителен брой липсващи отговори.

По-важното обаче е, че част от отговорите поставят сериозния въпрос за обхващането на децата в училище. **За голяма част от обособените ромски квартали трябва да направим извода, че значителна част от децата не посещават училище:**

- в с. Китанчево, където според данните има 400 деца, а училище посещават само 85;
- в с. Подайва, където децата са 122, а училище посещават 55;
- в гр. Кубрат, където децата са 173, а училище посещават 65;
- в с. Севар, където децата са 154, а училище посещават 68;
- в с. Желязковец, където децата са 132, а училище посещават 63;
- в с. Голям извор, където децата са 57, а училище посещават 21;
- в с. Самуил, където децата са 73, а училище посещават 29;
- в с. Стражец, където децата са 100, а училище посещават 40;
- в гр. Завет, където децата са 150, а училище посещават 70.

Това, както и липсата на данни за броя деца, посещаващи училище е знак, че за съответната община и/или за кметството на населеното място обхващането на децата от ромски произход в образователната система не е приоритет и фактически голяма част от децата са отпаднали от образователната система.

Трябва да забележим обаче и факта, че във всички населени места, за които имаме данни, има деца от обособените ромски квартали, които посещават детска градина. За няколко населени места е посочено, че в обособения ромски квартал има детска градина: с. Гороцвет, с. Лозница, с. Стражец, с. Раковски, с. Ясеновец и гр. Разград. За с. Гороцвет трудно може да си го представим – общият брой на децата в квартала е 30 и не е посочен броят на децата, посещаващи детска градина; изглежда невярна и информацията за с. Лозница, където е посочено, че 7 деца посещават детска градина; за останалите населени места е възможно да има, но остава неясно, защо ако в обособения ромски квартал в гр. Разград има детска градина, не е посочен броят на децата, които я посещават. За с. Каменар е посочено, че е организирана полудневна група в читалището.

За няколко населени места е посочено, че в обособения ромски квартал има училище: начално в квартала в с. Стражец и в с. Раковски, основно – в квартала в селата Китанчево, Гороцвет, Лозница и Ясеновец. В с. Стражец изглежда малко вероятно в обособения ромски квартал да има макар и начално училище – при посочени 40 деца, посещаващи училище; в с. Раковски, по данни на здравния медиатор от 2006 г. (Вж. Търнев, Грекова, *Социален и здравен профил...*, с. 21), има едно основно училище (възможно е то междуременно да се е превърнало в начално), но то не е в ромския квартал. За с. Китанчево знаем от II етап на изследването, че училището в селото е едно, а за с. Ясеновец може да допуснем, че съществува основно училище в обособения ромски квартал, доколкото учениците, посещаващи училище са 250, но значително вероятно е да има едно училище. По-вероятно е и в селата Гороцвет и Лозница да има едно училище – и за двете села няма данни за броя на учениците от квартала, но в с. Гороцвет има общо 30 деца, а за с. Лозница няма данни нито за общия брой на децата в квартала, нито за броя на децата, посещаващи училище, но общият брой на жителите на квартала е 119 души.

Таблица 3. Брой деца в обособения ромски квартал, брой деца, посещаващи детска градина и училище

Община/населено място/квартал	Брой деца в квартала	Брой деца, посещаващи ДГ	Брой деца, посещаващи у-ще
Община Исперих			
с. Китанчево, кв. „Матовци”	400	10	85
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	<i>Няма данни</i>	30	194 ¹⁰¹
с. Подайва	122	18	55
с. Вазово	106	21	81
Община Кубрат			
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	173	23	65
с. Сеслав	110	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Севар	154	35	68
Община Лозница			
с. Студенец	80	13	76 ¹⁰²
с. Каменар	75	15	<i>Няма данни</i>
с. Гороцвет	30	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Лозница	<i>Няма данни</i>	7	<i>Няма данни</i>
Община Самуил			
с. Желязковец	132	14	63
с. Голям извор	57	2	21
с. Хърсово	72	10	56
с. Самуил	73	6	29
Община Разград			
с. Стражец	100	20	40
с. Раковски	300	40	240
гр. Разград	800	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Ясеновец	350	40	250
Община Завет			

¹⁰¹ На пръв поглед изглежда странно да няма данни за броя на децата от ромски произход, но да има данни колко деца посещават детска градина и училище. Всъщност не е странно – няма данни за децата, които би трябвало, но не посещават училище и съответно – биха могли, но не посещават детска градина.

¹⁰² Не е ясно как децата, посещаващи детска градина и училище, са повече от общия брой на децата в обособения ромски квартал – възможно е това да са всички деца от селото, които се превозват до училище/детска градина в съседно населено място, но пък жителите на квартала в селото са 90.2% от общия брой жители.

гр. Завет, кв. „Калето”	150	30	70
с. Брестовене	60	15	60 ¹⁰³

1.5.4. Достъп до здравни услуги на жителите на обособените ромски квартали

От данните, с които разполагаме, значителен дял здравнонеосигурени жители на обособените ромски квартали има само в селата Китанчево, Вазово, Каменар и в гр. Кубрат, но за 11 населени места нямаме данни за броя на здравноосигурените лица. Освен това данните за здравноосигурените лица в селата Студенец, Гороцвет, Стражец и Ясеновец са очевидно недостоверни, доколкото техният брой е по-висок от броя на жителите на обособените ромски квартали на възраст над 18 години – трябва да допуснем, че е посочен или общият брой на здравноосигурените лица над 18 г. в селото, или общият брой на здравноосигурените лица в обособения ромски квартал, включително и децата.

Данните за наличие на лекарска практика в обособения ромски квартал изглеждат недостоверни – това са малки села или малки обособени ромски квартали, в които е трудно да си представим, че има лекарски кабинет в квартала – изглежда възможно единствено за с. Ясеновец, където жителите на ромския квартал са 2000; за с. Раковски по данните на здравния медиатор, двете лекарски практики не са в ромския квартал¹⁰⁴. Само в 8 от населените места има здравен медиатор, като в 2 от тях той е приходящ, макар и да е в квартала „всеки ден”.

Значителният брой случаи, в които нямаме данни както за броя на здравноосигурените лица в обособените ромски квартали, така и за жителите на тези квартали, които имат личен лекар, е знак за липсата на интерес и ангажираност от страна на общината/на кмета на населеното място към здравноосигурителния статус и достъпа до здравни услуги на населението, живеещо в тези квартали.

¹⁰³ Отново не е ясно как децата, посещаващи детска градина и училище, са повече от общия брой на децата в обособения ромски квартал. За разлика от с. Студенец обаче, жителите на квартала са едва 8.6% от общия брой на жителите в селото, т.е. вероятно е да е посочен общият брой на децата от селото, които се превозват в до училище и детска градина в близко населено място.

¹⁰⁴ Както посочих по-горе по отношение на жителите на ромския квартал в с. Раковски има значително разминаване между данните от проведеното през 2006 г. изследване, когато здравният медиатор е посочил, че в селото живеят 442 души от ромски произход, и от настоящото изследване, където броят на жителите на обособения ромски квартал е 1300.

Таблица 4. Брой здравноосигурени жители на обособените ромски квартали над 18 г., брой лица с личен лекар, лекарски практики, здравен медиатор

Община/населено място/квартал	Лица над 18 г./ здравно осигурени над 18 г.	Брой лица с ЛЛ	Има ли лекарска практика в квартала	При колко ОПЛ са записани жителите	Има ли здравен медиатор в квартала	Колко дни седмично ЗМ е в квартала
Община Исперих						
с. Китанчево, кв. „Матовци”	390 / 100	790	не	2 ¹⁰⁵	Не	
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	<i>Няма данни</i>	-	не	и в двата квартала < 4	Не	
с. Подайва	460 / 409	651	не	1	Не	
с. Вазово	444 / 330	548	не	3	Да	живее в селото
Община Кубрат						
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	440 / 85	433	не	4	Да	живее в квартала
с. Сеслав	<i>Няма данни</i>	110	-	1	Да	5 дни
с. Севар	350 / 350	-	-	1	Да	живее в селото
Община Лозница						
с. Студенец	334 / 413	459	да	2	Не	
с. Каменар	359 / 180	573	да	2	Не	
с. Гороцвет	45 / 289	482	да	2	Не	
с. Лозница	<i>Няма данни</i>	-	да	4	Не	
Община Самуил						
с. Желязковец	<i>Няма данни</i>	-	не	1	Не	
с. Голям извор	<i>Няма данни</i>	-	да	1	Не	
с. Хърсово	<i>Няма данни</i>	-	да	1	Не	
с. Самуил	<i>Няма данни</i>	-	не	1	Не	
Община Разград						
с. Стражец	200 / 250	200	да	2	Да	5 дни
с. Раковски	<i>Няма данни</i>	-	да	2	Да	живее в селото
гр. Разград	<i>Няма данни</i>	-	не	< 4	Не	
с. Ясеновец	1650 / 2000	1800	да	1	Не	

¹⁰⁵ Въпреки че е посочено, че жителите на квартала са записани при 2 ОПЛ, *Въпросник № 2* е попълнен от един и няма никакви данни, че има и записани при втори ОПЛ.

Община Завет						
гр. Завет, кв. „Калето”	<i>Няма данни</i>	-	не	1	Да	живее в града
с. Брестовене	<i>Няма данни</i>	-	да	2	Да	живее в селото

1.5.5. Общопрактикуващи лекари, обслужващи жителите на обособените ромски квартали

От *Таблица 5* се вижда, че ОПЛ от селата Гороцвет, Лозница, Самуил, Брестовене и от гр. Завет са отказали да попълнят *Въпросник № 2* – в *Таблица 6* и в следващите таблици тези населени места са изключени. В повечето останали случаи ОПЛ са отговаряли систематично и изчерпателно.

Всички лекари (с изключение на ОПЛ в с. Желязковец, който е ОПЛ от 1 година и обслужва жителите на обособения ромски квартал също от 1 година, в с. Ясеновец – от 4 години, в с. Вазово – от 5 години) са ОПЛ от 6-8 години и също от толкова обслужват жителите на съответните квартали.

В три села – Китанчево, Вазово и Голям извор – лекарите имат прием само по един ден седмично. И докато с. Голям извор има само 374 жители, с. Китанчево е с 2200 жители, а с. Вазово – с 1470 жители. Няма как да е възможно да се обхванат в един ден седмично всички нуждаещи се от медицинска помощ пациенти и да се провеждат задължителните профилактични прегледи. Независимо че лекарят в с. Хърсово е посочил, че има прием всеки работен ден, трудно е да приемем, че лекарската практика обхваща само жителите на селото – общо 616 души.

По отношение на броя пациенти от обособения ромски квартал има няколко случая, при които има основание да се съмняваме в данните: за с. Вазово е посочено, че 135 са пациентите-деца, но децата в квартала са 106; за с. Сеслав е посочено, че 150 са пациентите-деца, но децата в квартала са 110; за с. Ясеновец е посочено, че пациентите са 3000, от които 900 са пациентите-деца, но жителите на квартала са 2000, децата са 350; за с. Стражец е посочено, че пациентите са 372, от които 105 са пациентите-деца, но жителите на квартала са 300, а децата са 100 (Вж. *Таблица 3*). Трябва да допуснем, че ОПЛ са посочили всички свои пациенти и пациенти-деца от селото. Но при такова допускане, има основание да се съмняваме и в данните за броя на здравноосигурените пациенти от квартала – дали това са данни за жителите на съответния обособен ромски квартал или отново по логиката на „аз не делея пациентите си по етнически признак” това са данни за всички жители на селото. Освен това трябва да очакваме, че и

следващите данни, отнасящи се до болестността на жителите на обособените ромски квартали в тези населени места, отново се отнасят не за тях, а за всички жители на съответното населено място.

Таблица 5. Анкетирани ОПЛ: колко години е ОПЛ и от колко години е личен лекар на жителите от квартала; има ли специалност; дни за прием в населеното място; брой жители/деца от обособения ромски квартал, на които е личен лекар; колко от тях са здравноосигурени

Община/Населено място/квартал	ОПЛ	Години ОПЛ/в квартала	Специалност	Прием в населено място	Пациенти /от тях деца	Брой здравно осигурени
Община Исперих						
с. Китанчево, кв. „Матовци”	1	8 / 8	вътрешни болести	1 ден	790/ 400	500
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	5	8,9 / 8,9	1. няма 2. вътрешни 3. вътрешни 4. педиатър 5. обща мед.	1 ден - - 5 дни 5 дни	260/ 106	168
с. Подайва	1	8 / 8	рентгенолог	5 дни	651/ 114	523
с. Вазово	1	5 / 5	обща мед.	1 ден	800/ 135	492
Община Кубрат						
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	2	8.5/ 8.5	1. вътрешни 2. хематолог	2 X 5 дни	200/ 34	150
с. Сеслав	1	9 / 7	няма	5 дни	600/ 150	350
с. Севар	1	8 / 8	няма	5 дни	425/ 96	205
Община Лозница						
с. Студенец	3 ¹⁰⁶	8 / 8 8 / 8 40 / 40	1. педиатър 2. обща мед. 3. няма	5 дни 5 дни 1 ден	500/ 170 ¹⁰⁷	288
с. Каменар	1	40 / 40	няма	1 ден	420/ 122	292
с. Гороцвет	1	-	-	-	-	-
с. Лозница	1	-	-	-	-	-
Община Самуил						
с. Желязковец	1	1 / 1	вътрешни	5 дни	400/ 100	200
с. Голям извор	1	8 / 8	няма	1 ден	102/ 48	68
с. Хърсово	1	8 / 8	няма	5 дни	98/ 44	59
с. Самуил		-	-	-	-	-
Община Разград						

¹⁰⁶ Един от тримата ОПЛ е ОПЛ и в с. Каменар.

¹⁰⁷ Жителите на квартала са 414 – поне един от лекарите е посочил и пациенти извън квартала.

с. Стражец	1	7 / 7	неврология	5 дни	372/ 105	293
с. Раковски	2	6,18/ 6,8	1.Акушер-гинеколог 2. вътрешни	1 X 2 дни 1 X 5 дни	1790/ 488	650
гр. Разград	3	6,8,8/ 6,8 -	1. вътрешни 2. обща мед. 3. обща мед.	3 X 5 дни	2742/ 540	2200
с. Ясеновец	1	8 / 4	няма	5 дни	3000/ 900	1700
Община Завет						
гр. Завет, кв. „Калето”	1	-	-	-	-	-
с. Брестовене	1	-	-	-	-	-

1.5.6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ от: туберкулоза, наследствени болести, злокачествени заболявания, сърдечни заболявания и други социално значими болести

- Средната за област Разград болестност от **туберкулоза** за 2007 г. е 78 на 100 000 души по данни на НЦЗИ (за 2006 г. е 57 на 100 000 души).

В един от обособените ромски квартали на посочените населени места е налице болестност, многократно надвишаваща средната за областта – с. Севар, 1587.3 на 100 000 души. В други 4 села и 2 града¹⁰⁸ болестността на жителите на обособените ромски квартали значително надвишава средната за областта – с. Сеслав – 557.1 на 100 000 души, с. Раковски – 230.8 на 100 000 души, Стражец – 200 на 100 000 и с. Подайва – 171.8 на 100 000 души; гр. Разград – 400 на 100 000 души и гр. Кубрат – 326.3 на 100 000 души. В останалите села, за които имаме данни, няма регистрирани случаи на туберкулоза. Сред регистрираните болни от туберкулоза има само 1 дете в гр. Кубрат. Всички регистрирани от ОПЛ заболели от туберкулоза са лекувани с изключение на 3 души в с. Севар.

Таблица 6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от туберкулоза

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Исперих		
с. Китанчево, кв. „Матовци”	Няма	
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	4 души	4 души

¹⁰⁸ Тъй като нямаме данни за броя на жителите от двата обособени ромски квартала в гр. Исперих, няма как да се изчисли болестността (Вж. Таблица 1).

с. Подайва	1 човек	1 човек
с. Вазово	Няма	
Община Кубрат		
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	2 души/ 1 дете	2 души
с. Сеслав	2 души	2 души
с. Севар	8 души	5 души
Община Лозница		
с. Студенец	Няма	
с. Каменар ¹⁰⁹	2 души	2 души
Община Самуил		
с. Желязковец	Няма	
с. Голям извор	Няма	
с. Хърсово	Няма	
Община Разград		
с. Стражец	Няма	
с. Раковски	3 души	3 души
гр. Разград	8 души	8 души
с. Ясеновец	4 души	4 души

- Като цяло в нито един от обособените ромски квартали няма висока болестност от нито едно от **наследствените заболявания** и в нито един от тях не са регистрирани болни от всички наследствени заболявания.

Все пак внимание заслужават данните от с. Сеслав (общият брой на жителите на квартала е 359 души, от тях 110 са деца), където са регистрирани болни от 4 групи наследствени заболявания, включени във въпросника и всички регистрирани болни са деца; и от с. Стражец (общият брой на жителите на квартала е 300 души, от тях 100 са деца), където са регистрирани болни от 3 групи наследствени заболявания и по-голямата част от болните са деца.

¹⁰⁹ На този и следващите въпроси няма как да сме сигурни, че регистрираните от ОПЛ болни живеят в с. Каменар – тъй като той е ОПЛ и в с. Студенец.

Таблица 7. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от наследствени заболявания/ от тях деца + лекувани/от тях деца

Община/Населено място/квартал	неврологични	кръвни	метаболични	бъбр.	очни	глухота	вродени аномалии
Община Исперих							
с. Китанчево, кв. „Матовци”	3/ 3 + 3	няма	няма	няма	няма	няма	няма
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	1/ 1 + 0	няма	1/ 1 + 0	няма	няма	2/0+0	няма
с. Подайва	2/ 2 + 0	няма	няма	няма	няма	3/1+0	1/1 + 1
с. Вазово	1/ 0 + 1	2/ 2 + 2	няма	няма	няма	няма	няма
Община Кубрат							
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	няма	1/ 1 + 1	няма	няма	няма	няма	няма
с. Сеслав	3/ 3 + 0	няма	няма	1/ 1 + 1	няма	2/2+1/1	2/2 + 2
с. Севар	2/ 0 + 0	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Лозница							
с. Студенец	няма	няма	няма	няма	няма	няма	1/1 + 1
с. Каменар	3/ 1 + 3	няма	няма	3/ 1+ 3	няма	няма	няма
Община Самуил							
с. Желязковец	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Голям извор	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Хърсово	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Разград							
с. Стражец	5/ 3 + 3/3	няма	няма	няма	няма	1/1+1/1	1/1 + 1
с. Раковски	2/ 0 + 0	няма	няма	няма	няма	1/1+0	няма
гр. Разград	няма	няма	2/ 0 + 2	няма	1/ 0 + 0	3/2+2/2	няма
с. Ясеновец	2/ 1 + 2	няма	няма	няма	няма	няма	няма

- Средната за област Разград болестност от **злокачествени новообразувания** за 2007 г. е 2630 на 100 000 души по данни на НЦЗИ (за 2006 г. е 2518 на 100 000 души).

Само в гр. Разград болестността на жителите на обособения ромски квартал надвишава средната за областта – 2900 на 100 000 души. Сред останалите обособени ромски квартали най-висока, но значително по-ниска от средната за областта, е регистрирана в с. Ясеновец – 1000 на 100 000 души. Внимание заслужава и болестността в с. Каменар, но няма как да сме сигурни, че тя не се отнася и за с. Студенец. В обособените ромски

квартали в 4 села – Подайва, Желязковец, Голям извор и Хърсово, както и в гр. Кубрат не е регистриран нито един случай на злокачествено заболяване.

Таблица 8. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от злокачествени новообразувания

Община/Населено място/квартал	на млечна жлеза	на ж.п.о.	на м.п.о.	на пикочна с-ма	на хранос. органи	на дихат. органи	на лимф., кръвотв. тъкани	на кожата
Община Исперих								
с. Китанчево, кв. „Матовци”	1	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	няма	няма	няма	1	няма	няма	няма	няма
с. Подайва	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Вазово	няма	няма	няма	няма	няма	1	няма	няма
Община Кубрат								
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Сеслав	няма	няма	няма	няма	няма	1	няма	няма
с. Севар	2	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Лозница								
с. Студенец	1	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Каменар	4	4	няма	2	няма	няма	няма	няма
Община Самуил								
с. Желязковец	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Голям извор	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Хърсово	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Разград								
с. Стражец	1	1	няма	няма	няма	няма	1	няма
с. Раковски	1	1	няма	няма	1	1	няма	няма
гр. Разград	10	23	няма	3	17	1	2	2
с. Ясеновец	1	4	1	няма	5	6	1	2

- Прави впечатление значително по-високата болестност от следващата група **социално значими заболявания** на жителите на обособения ромски квартал в гр. Разград в сравнение с този в с. Ясеновец – броят жителите и на двата квартала е 2000, както и болестността на жителите на квартала в с. Желязковец

(380 души) в сравнение със сходни по големина квартали като тези в селата Студенец (414 души), Сеслав (359 души) и особено в селата Голям извор (300 души) и Хърсово (209 души), където регистрираните заболявания са единици.

Въпросът е дали в последните две села действително е толкова ниска болестността, или в с. Голям извор, поради факта, че ОПЛ има прием само един ден седмично, физически не е възможно да извършва профилактика, а в с. Хърсово, въпреки че ОПЛ твърди, че приема всеки ден, това изглежда нереалистично при общ брой жители на селото 616 души.

Таблица 9. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	хиперт. болести	мозъчно-съдови	исхемич. болест	белодр. сърце	ХБ на ДДП	болести на ЧД
Община Исперих						
с. Китанчево, кв. „Матовци”	10	3	3	няма	2	1
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	18	11	8	2	5	няма
с. Подайва	15	6	3	няма	3	няма
с. Вазово	20	25	12	10	8	няма
Община Кубрат						
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	25	12	6	4	8	1
с. Сеслав	50	30	10	няма	2	2
с. Севар	12	7	5	4	3	няма
Община Лозница						
с. Студенец	40	22	11	5	42/ 1	5
с. Каменар	28	14	7	няма	8/ 2	3
Община Самуил						
с. Желязковец	50	50	25	40	10	5
с. Голям извор	3	1	няма	няма	1	няма
с. Хърсово	няма	1	няма	няма	няма	няма
Община Разград						
с. Стражец	17	3	2	4	3	няма
с. Раковски	200/ 1	32	19	15	13	7
гр. Разград	295	150	114	42	55/ 10	32
с. Ясеновец	250	60	30	няма	28	15

- И в тази група **социално значими заболявания** прави впечатление изключително ниската болестност на жителите на обособените ромски квартали в селата Хърсово и Голям извор.

И отново се отличава значително по-високата болестност на жителите на ромския квартал в гр. Разград в сравнение със с. Ясеновец (с изключение на захарния диабет) – двата квартала с еднакъв брой население от 2000 души, но и в сравнение със с. Раковски, където жителите на квартала са 1300 души. Прави впечатление и относително високата болестност от захарен диабет в квартала в с. Желязковец, където броят на жителите е само 380, а болните от захарен диабет са 20 души, както и от зрителни разстройства и слепота в кварталите в с. Севар, с. Каменар (с посочената по-горе уговорка) и с. Стражец.

Таблица 10. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	захарен диабет	болести на хран., стомаха	инфекции по полов път	зрителни разстр. и слепота	инфекц. Заболявания	болести на жлъч., задстом.
Община Исперих						
с. Китанчево, кв. „Матовци”	2/ 1	2	няма	няма	няма	3
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	4	3	няма	2	няма	3
с. Подайва	3	няма	няма	1	1	2
с. Вазово	1	няма	няма	няма	няма	няма
Община Кубрат						
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	3	8	няма	10	32/ 4	5
с. Сеслав	5	10	1	1	1	1
с. Севар	8	няма	няма	12/ 2	15/ 7	няма
Община Лозница						
с. Студенец	3	8/ 1	няма	няма	няма	няма
с. Каменар	6	14/ 4	2	9/ 2	28/ 14	7/ 1
Община Самуил						
с. Желязковец	20/ 1	10	няма	няма	няма	5
с. Голям извор	1	няма	няма	1	няма	няма
с. Хърсово	няма	няма	няма	1/ 1	няма	1
Община Разград						
с. Стражец	1	5	няма	9	няма	7

с. Раковски	10	4	16	8	27	18
гр. Разград	84	127/ 5	няма	31/ 2	22/ 3	100/ 1
с. Ясеновец	135	2	няма	8	6	19

- Отново регистрираме значително по-голям брой жители на квартала в гр.

Разград, които са болни от **психични разстройства и от епилепсия** в сравнение с болните от тях в с. Ясеновец, и обратно – повече от 6 пъти повече болни от **травми** в квартала в с. Ясеновец в сравнение с тези в квартала в гр. Разград (двата квартала с равен брой жители – 2000 души).

Но внимание заслужава и ситуацията с болестността от психични заболявания и епилепсия в с. Каменар (отново с уговорката, че данните може би се отнасят и до с. Студенец) и от психични заболявания в селата Сеслав, Севар и Стражец, както и в гр. Кубрат.

Таблица 11. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	психични разстройства	епилепсия	травми	транспортни злополуки
Община Исперих				
с. Китанчево, кв. „Матовци”	2	1	1	няма
Гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	1	1	1	1
с. Подайва	1	1/ 1	няма	няма
с. Вазово	3	3/ 2	няма	няма
Община Кубрат				
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	10/ 3	2	5/ 1	1
с. Сеслав	8	4/ 2	няма	няма
с. Севар	8	2/ 1	няма	3
Община Лозница				
с. Студенец	3	1	няма	няма
с. Каменар	6/ 1	7/ 2	18/ 4	2
Община Самуил				
с. Желязковец	5	2	няма	няма
с. Голям извор	няма	няма	няма	няма
с. Хърсово	няма	1	1	няма

Община Разград				
с. Стражец	9	1	няма	няма
с. Раковски	39	8/ 1	38/ 11	няма
гр. Разград	44/ 5	19/ 1	20	няма
с. Ясеновец	25	4	125	8

- Прави впечатление високата болестност от **вирусен хепатит** на жителите на обособените ромски квартали в селата Сеслав (общият брой на жителите на квартала е 359 души, от тях 110 са деца), където са регистрирани 10 болни, от които 8 са лекувани и Стражец (общият брой на жителите на квартала е 300 души, от тях 100 са деца), където са регистрирани 6 болни, от които 4 са деца.

И отново значителната разлика в болестността в двата квартала с по 2000 жители – в гр. Разград и в с. Ясеновец, където болните са съответно 17 души и 1 човек.

Таблица 12. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от вирусен хепатит/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Исперих		
с. Китанчево, кв. „Матовци”	3 души/ 2 деца	3 души
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	16 души/ 11 деца	16 души
с. Подайва	1 човек/ -	1 човек
с. Вазово	няма	
Община Кубрат		
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	няма	
с. Сеслав	10 души/ -	8 души
с. Севар	6 души/ -	6 души
Община Лозница		
с. Студенец	3 души/ -	3 души
с. Каменар	няма	
Община Самуил		
с. Желязковец	4 души/ -	4 души
с. Голям извор	няма	
с. Хърсово	няма	
Община Разград		

с. Стражец	6 души/ 4 деца	6 души
с. Раковски	няма	
гр. Разград	17 души/ 1 дете	13 души/ -
с. Ясеновец	1 човек/ -	1 човек

1.5.7. Разпространение сред жителите на обособените ромски квартали на някои фактори, оказващи отрицателно въздействие върху здравното състояние

Тук внимание заслужава:

- липсата на регистрирана от ОПЛ употреба на наркотични вещества във всички квартали, включително и в тези в градовете;
- странно големият брой на пушачите в кварталите в селата Подайва (382 души от общо 582 жители на квартала, от които 122 са деца) и Стражец (203 души от общо 300 жители на квартала, от които 100 са деца);
- много високият дял жители с наднормено тегло в гр. Разград и в селата Ясеновец и Желязковец – около 1/3 от всички жители, както и изключително високият дял на децата с наднормено тегло в гр. Разград – 135 от общо 800 деца и в с. Вазово – 26 от общо 106 деца;
- и отново – над 4 пъти повече страдащи от хронично недохранване в гр. Разград в сравнение със с. Ясеновец; но и общият брой на страдащите от хронично недохранване, както и броят на децата в с. Каменар (като не забравяме, че данните може да се отнасят и за с. Студенец).

Таблица 13. Брой жители на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – които: редовно употребяват алкохол; употребяват наркотични вещества; изключително са пушачи; са с наднормено тегло; са с хронично недохранване/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	алкохол	наркотични вещества	пушачи	наднормено тегло	хронично недохранване
Община Исперих					
с. Китанчево, кв. „Матовци”	няма	няма	-	10	10
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	1	няма	15	40/ 1	10/ 10
с. Подайва	15	няма	382/ 6	13/ 5	няма
с. Вазово	-	няма	-	26/ 26	няма
Община Кубрат					
гр. Кубрат,	няма	няма	95/ 20	15/ 5	няма

кв. „Нов път”					
с. Сеслав	няма	няма	няма	няма	няма
с. Севар	-	-	-	4/ 3	5/ 5
Община Лозница					
с. Студенец	няма	няма	няма	10/ 3	няма
с. Каменар	29	няма	120	48/ 12	38/ 14
Община Самуил					
с. Желязковец	10	няма	100	100	няма
с. Голям извор	10	няма	38	няма	няма
с. Хърсово	18	няма	78	няма	няма
Община Разград					
с. Стражец	5	няма	203	73/ 7	няма
с. Раковски	няма	няма	30/ 4	39/ 7	24/ 13
гр. Разград	40	няма	300	440/ 135	35/ 10
с. Ясеновец	6	няма	300	400/ 10	8/ 6

1.5.8. Средногодишен брой пациенти на анкетиранияте ОПЛ от обособените ромски квартали, боледуващи от разпространени инфекции/ от тях деца и дял на пациентите, напълно имунизирани според имунизационния календар

За кварталите в 2 от селата – Вазово и Ясеновец, данните за боледуващите от някои инфекциозни заболявания изглеждат странни. Вероятно е посочен общият брой на регистрираните случаи на инфекции на ГДП, а не на лицата – т.е. някои лица боледуват по няколко пъти годишно. Това допускане се потвърждава от данните за децата в обособения ромски квартал, които в с. Вазово са общо 106, а в с. Ясеновец – 350. Другата възможност е данните да се отнасят до всички жители/деца в селото. Същото е валидно и по отношение на инфекциите на долните дихателни пътища в с. Вазово, но не и в с. Ясеновец, където данните са напълно различни.

Като цяло посочените 100% напълно имунизирани – особено по отношение на лицата над 18 г. – са нереалистични. Можем да ги приемем като достоверни единствено по отношение на децата и то в селата, където има здравен медиатор – Вазово, Сеслав, Севар и Раковски.

Таблица 12. Средногодишен брой на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – които боледуват от: инфекции на горните дихателни пътища; други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища; чревни инфекции/ от тях деца; дял на пациентите, които са имунизирани напълно според имунизационния календар – възрастни/ деца

Община/Населено място/квартал	Инфекции на ГДП	Инфекции на ДДП	Чревни инфекции	Дял имун. възрастни	Дял имун. деца
Община Исперих					
с. Китанчево, кв. „Матовци”	40/ 30	3/ 2	2/ 2	98%	99%
гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	83/ 68	56/ 56	10/ 10	92.5%	99%
с. Подайва	30/ 20	15/ 10	6/ 4	97%	99%
с. Вазово	300/ 250	200/ 100	няма	95%	100%
Община Кубрат					
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	90/ 45	9/ 2	3/ 2	77.5%	94%
с. Сеслав	30/ 20	няма	няма	98%	100%
с. Севар	35/ 29	37/ 25	12/ 6	100%	100%
Община Лозница					
с. Студенец	146/ 100	22/ 34 ¹¹⁰	2/ 16	90%	98%
с. Каменар	26/ 18	4/ 4	2/ 2	100%	100%
Община Самуил					
с. Желязковец	100/ 50	20/ 10	няма	100%	100%
с. Голям извор	32/ 16	10/ 5	1/ 1	100%	100%
с. Хърсово	28/ 14	23/ 10	няма	100%	100%
Община Разград					
с. Стражец	73/ 65	9/ 5	няма	100%	99%
с. Раковски	429/ 298	129/ 99	49/ 35	100%	100%
гр. Разград	470/ 208	211/ 84	19/ 8	86.33%	99.33%
с. Ясеновец	1200/ 900	48/ 45	19/ 19	90%	90%

1.5.9. Регистрирани от анкетираните ОПЛ раждания и смъртни случаи през 2008 г.

Прави впечатление високият брой регистрирани от ОПЛ новородени в кварталите на селата Подайва и Ясеновец – за сравнение, в квартала в с. Вазово със сходен брой жители като квартала в с. Подайва, новородените са повече от 2 пъти по-малко, а в

¹¹⁰ Колкото и да изглежда странно, такива са данните – просто за общия средно годишен брой пациенти е отговорил само единият от ОПЛ, а за това колко от тях са деца – двама. Това се отнася и за следващия въпрос – за чревните инфекции.

квартала в гр. Разград новородените са 10 пъти по-малко от тези в квартала в с. Ясеновец.

Смущаваща е липсата на данни за смъртните случаи в 6 от обособените ромски квартала. По отношение на причините за смъртта, интерес предизвикват данните за с. Вазово – за всичките 5 смъртни случаи като причина за смъртта е посочена „сърдечна и дихателна недостатъчност”, а възрастта на починалите е между 50 и 86 години.

Таблица 13. Раждания и смърт (причини за смъртта) в обособените ромски квартали, регистрирани от анкетираните ОПЛ

Община/Населено място/квартал	Брой раждания	Брой починали по пол/ средна възраст	Причини за смъртта
Община Исперих			
с. Китанчево, кв. „Матовци”	да – без брой	2 мъже/ 55 г.	Хронична обструктивна белодробна болест; инфаркт.
Гр. Исперих, кв. „Запад”; без име	11	Няма	
с. Подайва	15	3 жени, 1 мъж/ 53 г. ¹¹¹	Инсулт; инфаркт; сърдечна и дихателна недостатъчност; вродена мускулна атрофия.
С. Вазово	7	4 жени, 1 мъж/ 69 г.	Сърдечна и дихателна недостатъчност – 5 души.
Община Кубрат			
гр. Кубрат, кв. „Нов път”	няма	3 мъже/ 64 г.	Инфаркт; рак на белия дроб; фрактура на шийката на тазобедрената става.
С. Сеслав	4	Няма данни	
с. Севар	7	Няма данни	
Община Лозница			
с. Студенец	8	1 жена, 2 мъже/ 44 г. ¹¹²	Инсулт; рак на белия дроб; удавяне.
с. Каменар	да – без брой	1 жена, 2 мъже/ 63 г.	Инсулт; инфаркт; злополука.
Община Самуил			
с. Желязковец	няма	1 жена/ 88 г.	Сърдечна и дихателна недостатъчност.
с. Голям извор	3	Няма данни	
с. Хърсово	3	1 жена/ 57 г.	Застойна сърдечна недостатъчност;
Община Разград			
с. Стражец	4	Няма данни	
с. Раковски	1	3 жени, 3 мъже/ 82 г. ¹¹³	Рак на белия дроб;

¹¹¹ Един от смъртните случаи е на дете на 7 месеца.

¹¹² Един от смъртните случаи е на дете на 18 години.

¹¹³ Но е посочена възрастта само на един от починалите.

гр. Разград	4	1 жена, 1 мъж/	Инсулт; сърдечна и дихателна недостатъчност.
с. Ясеновец	40	<i>Няма данни</i>	

1.6. Област Монтана

1.6.1. Населени места с обособени ромски квартали

Идентифицирани са 20 обособени ромски квартала – 10 в градове и 10 в села. В гр. Лом има четири квартала, а в гр. Вършец – 2 квартала, но данните и в двата случая се представят в обобщен вид. За двата квартала в гр. Монтана данните се представят поотделно. Т.е. данните, с които разполагаме, се отнасят за 5 града и 10 села.

Относителните дялове на ромското население варират от 14% в с. Замфирово до 98.9% в с. Долни Цибър. Високи са относителните дялове на ромското население в селата Крива бара – 64.1%, Септемврийци – 58.3%, Медковец – 41% и Владимирово – 40.5%, както и в гр. Лом – 45.4%.

Домакинствата са най-многолюдни в с. Долни Цибър – 12 члена средно, но средно 6-7 са членовете на домакинствата в селата Расово, Медковец, Крива бара и Лехчево.

Средният брой на децата в домакинствата е най-висок в Долни Цибър – 4. Над 2 деца средно в домакинство има само в с. Замфирово и в гр. Вършец, където домакинствата с повече от 4 члена са над 70%. Т.е. в селата Расово, Медковец, Крива бара и Лехчево в многолюдните домакинства съжителстват възрастни от различни поколения.

По-малкият квартал в Монтана – кв. „Огоста” – е с по-многолюдни домакинства – средният брой членове надхвърля 4.

Жилищата в Долни Цибър са малко по-рядко населени от домакинствата – средният брой обитавани едно жилище там е 7. Най-голяма е гъстотата на жителите в една жилищна постройка в гр. Лом (близо 9), гр. Монтана (близо 8), където има панелни блокове, но и в гр. Вършец (над 12). В с. Владимирово средно 3 домакинства обитават една жилищна постройка, а в градовете Вършец, Лом и Монтана – 2 домакинства.

Таблица 1. Населени места с обособени ромски квартали: общ брой жители на населеното място; брой жители на обособения ромски квартал и дял от жителите на населеното място; брой домакинства в обособения ромски квартал и среден брой членове на домакинство; брой жилища в обособения ромски квартал и среден брой живеещи в жилище.

Община/Населено място/квартал	Общ брой жители	Брой жители на квартала/ дял от всички жители	Домакинства в квартала/ среден брой членове	Жилища в квартала/ среден брой живеещи
Община Берковица				
с. Замфирово	1750	252 / 14%	48 / 5.25	40 / 6.3
гр. Берковица, кв. „Раковица”	14000	3850 / 27.5%	1100 / 3.5	550 / 7
Община Якимово				

с. Якимово	1830	700 / 38.3%	250 / 2.8	200 / 3.5
Община Вълчедръм				
с. Долни Цибър	1800	1780 ¹¹⁴ / 98.9%	150 / 11.9	240 / 7.4
гр. Вълчедръм	4600	1200 / 26.1%	400 / 3	350 / 3.4
с. Септемврийци	1200	700 ¹¹⁵ / 58.3%	200 / 3.5	120 / 5.8
Община Бойчиновци				
с. Лехчево	2100	600 / 28.6%	100 / 6	Няма данни
с. Владимирово	1480	600 / 40.5%	188 / 3.2	66 / 9.1
Община Медковец				
с. Расово	1296	432 / 33.3%	62 / 7	82 / 5.3
с. Медковец, кв. „Жеравица”	2082	854 ¹¹⁶ / 41%	125 / 6.8	115 / 7.4
Община Вършец				
гр. Вършец, кв. „Изток”, без име	6500	2000 / 30.1%	324 / 6.2	156 / 12.3
Община Лом				
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	28626	13000 / 45.4%	Няма данни	1500 / 8.7
Община Монтана				
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	Няма данни ¹¹⁷	3000	1000 / 3	350 / 8.6
гр. Монтана, кв. „Огоста”	Няма данни	1700	400 / 4.25	235 / 7.2
Община Брусарци				
с. Василевци	1420	318 / 22.4%	186 / 1.7	Няма данни
с. Крива бара	1148	736 / 64.1%	112 / 6.6	Няма данни

¹¹⁴ Според данните от проведеното през 2006 г. изследване, жителите от ромски произход са 1610 души, а домакинствата – 360 (Вж. Търнев, Грекова, *Социален и здравен профил...*, с. 25-27).

¹¹⁵ Според данните от проведеното през 2006 г. изследване, жителите от ромски произход са 478 души, а домакинствата – 124 (Вж. пак там).

¹¹⁶ Според данните от същото изследване, жителите от ромски произход са 504, а домакинствата – 112 (Вж. пак там).

¹¹⁷ Според данните от преброяването през 2001 г. населението е 61430. Можем да предполагаме, че сега то е по-малко.

1.6.2. Инфраструктура на обособените ромски квартали

Канализацията има само в обособените ромски квартали в градовете Монтана, Лом, Вършец и частично в Берковица, но по отношение на кварталите в градовете Берковица и Вършец има основание да се съмняваме в данните. Водопровод като цяло има с изключение на Берковица и Долни Цибър, а частично обхваща кварталите в селата Лехчево и Якимово, както и в гр. Вършец. От наличието на водопроводна инсталация в останалите места обаче не може да се заключи, че тя е прокарана и вътре в къщите. Паянтови постройки има в градовете Лом, Монтана, Берковица и в селата Якимово, Септемврийци и Лехчево. Така е според данните от *Въпросник № 1* от I етап на теренното изследване – според данните от II етап, паянтови постройки има и в с. Замфирово.

Напълно асфалтирани са единствено улиците в кв. „Огоста” в гр. Монтана и в един от ломските квартали.

Таблица 2. Инфраструктурни характеристики на обособените ромски квартали

Община/Населено място/квартал	Водопровод	Канализация	Електр. мрежа	Състояние на улиците	Състояние на жилищата
Община Берковица					
с. Замфирово	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
гр. Берковица, кв. Раковица	няма	частична	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Якимово					
с. Якимово	частичен	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Вълчедръм					
с. Долни цибър	няма	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
гр. Вълчедръм	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
с. Септемврийци	има	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Бойчиновци					
с. Лехчево	частичен	няма	има	частично асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Владимирово	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни

Община Медковец					
с. Расово	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
с. Медковец, кв. „Жеравица”	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни
Община Вършец					
гр. Вършец, кв. „Изток”	частичен	има	има	частично асфалтирани	предимно масивни
Община Лом					
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	има	има	има	асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Монтана					
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	има	има	има	частично асфалтирани	предимно масивни
гр. Монтана, кв. „Огоста”	има	има	има	асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Брусарци					
с. Василковци	има	<i>Няма данни</i>	има	не са асфалтирани	предимно масивни
с. Крива бара	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни

1.6.3. Децата в обособените ромски квартали

Според данните от *Въпросник № 1*, в пет от обособените ромски квартали има училища – в гр. Вършец (и в двата ромски квартала, които са доста изолирани от града) и в кв. „Кошарник” в гр. Монтана има начални училища, а в гр. Берковица, с. Долни Цибър и гр. Лом – основни училища.

Твърди се, че в 3 от обособените ромски квартали в селата има детски градини – в Замфирово, Якимово, Долни Цибър, както и в гр. Вълчедръм. Това е вярно за с. Долни Цибър, доколкото то е практически изцяло ромско село. В с. Замфирово и в гр. Вълчедръм има детски градини, но те не са в обособените ромски квартали. Вероятно същото е валидно и за с. Якимово.

В по-малкия квартал „Огоста” в гр. Монтана домакинствата, освен че са по-многолюдни, са и по-многодетни – тук има средно 2 деца в домакинство, а в кв. „Кошарник” – 1.5. В „Огоста” обаче няма нито училище, нито детска градина. Вероятно затова и няма данни какъв е броят на децата от квартала, които са обхванати от тези институции. Като цяло заинтересоваността на местните власти от обхващането на

децата в образователните институции никак не е висока, но в по-голяма степен това важи за градските квартали.

Децата са обхванати от детските градини и училищата както следва: Якимово – 22.5% , Долни Цибър – 43.8%, Вършец – 52.8, Берковица – 55%, Крива бара – 73.1, Лехчево – 80.6%, Медковец – 83.3%.

Таблица 3. Брой деца в обособения ромски квартал, брой деца, посещаващи детска градина и училище

Община/Населено място/квартал	Брой деца в квартала	Брой деца, посещаващи ДГ	Брой деца, посещаващи у-ще
Община Берковица			
с. Замфирово	104	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
гр. Берковица, кв. „Раковица”	1000	50	500
Община Якимово			
с. Якимово	400	30	60
Община Вълчедръм			
с. Долни Цибър	600	60	203
гр. Вълчедръм	300	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Септемврийци	380	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Бойчиновци			
с. Лехчево	180	49	96
с. Владимирово	140	40	<i>Няма данни</i>
Община Медковец			
с. Расово	115	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
с. Медковец, кв. „Жеравица”	168	46	94
Община Вършец			
гр. Вършец, кв. „Изток”	701	120	250
Община Лом			
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	3000	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Монтана			
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	1500	100	1400
гр. Монтана, кв. „Огоста”	800	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Брусарци			
с. Василевци	24	34	80 ¹¹⁸

¹¹⁸ Така е написано – вероятно това са всички деца от селото, посещаващи училище и детска градина, но жителите на селото са 1420 души.

с. Крива бара	156	34	80
---------------	-----	----	----

1.6.4. Достъп до здравни услуги на жителите на обособените ромски квартали

Процентът на здравноосигурените възрастни в кв. „Раковица” в гр. Берковица е едва 10%, в с. Септемврийци – 30%, в гр. Вършец – 35%, в с. Долни Цибър – 65%, в с. Медковец – 67%, в гр. Вълчедръм – 73%. В Монтана средно делът на здравноосигурените възрастни е 55%, но като се вгледаме в кварталите, откриваме съществена разлика – в кв. „Кошарник” делът е 67%, а в кв. „Огоста” – едва 10%. Тук трябва да имаме предвид, че това е оценка, а не точна информация. Прави впечатление, че такава за кв. „Огоста” като цяло няма водена сериозно. Макар че не е посочен брой, по оценка на общината 75% от възрастните роми в с. Замфирово са здравноосигурени. Що се отнася до личния лекар, данните за кв. „Раковица” в гр. Берковица отново са стряскащи – от 3850 души, от които 1000 са деца, само 300 имат личен лекар.

Таблица 4. Брой здравноосигурени жители на обособените ромски квартали над 18 г., брой лица с личен лекар, лекарски практики, здравен медиатор

Община/Населено място/квартал	Лица над 18 г./ здравно осигурени над 18 г.	Брой лица с ЛЛ	Има ли лекарска практика в квартала	При колко ОПЛ са записани жителите	Има ли здравен медиатор в квартала	Колко дни седмично ЗМ е в квартала
Община Берковица						
с. Замфирово	148 / 111	200	Да	1	Да	Живее в населеното място ¹¹⁹
гр. Берковица, кв. „Раковица”	2850 / 285	300 ¹²⁰	Не	< 4	Да	Живее в квартала
Община Якимово						
с. Якимово	300/няма данни	Няма данни	Не	1	Да	Живее в квартала
Община Вълчедръм						
с. Долни Цибър	1180 / 767	1800	Да	1	Да	Живее в квартала
Гр. Вълчедръм	900 / 657	Няма данни	Да	2	Да	Всеки ден
с. Септемврийци	320 / 96	Няма данни	Не	1	Да	Живее в населеното място

¹¹⁹ Така е посочено във *Въпросник № 1*, но става дума за здравния медиатор в кв. „Раковица” в гр. Берковица.

¹²⁰ Вероятно това са лицата над 18 г. с личен лекар, защото децата в квартала са 1000.

Община Бойчиновци						
с. Лехчево	420/ няма данни	Няма данни	Не	1	Не	
с. Владимирово	460/няма данни	400	Не	1	Не	
Община Медковец						
с. Расово	317 / няма данни	400	Не	Няма данни	Да	2 дни
гр. Медковец, кв. „Жеравица”	854 / 570	570	Не	3	Да	Всеки ден
Община Вършец						
гр. Вършец, кв. „Изток”	1299 / 456	701	Не	< 4	Да	Живее в населеното място
Община Лом						
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	10000/ няма данни	Няма данни	Да	< 4	Да	Всеки ден
Община Монтана						
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	1500 / 1100	2850	Да	< 4	Да	Живее в населеното място
гр. Монтана, кв. „Огоста”	900 / 90	Няма данни	не	< 4	Да	Живее в квартала
Община Брусарци						
с. Василковци	294 / няма данни	Няма данни	Не	Няма данни	Не	
с. Крива бара	580 / няма данни	Няма данни	Не	Няма данни	Не	

1.6.5. Общопрактикуващи лекари, обслужващи жителите на обособените ромски квартали

Отказали да попълнят въпросниците са общо 7 лекари от гр. Монтана, по двама от гр. Лом и гр. Вършец, по един от гр. Берковица, както и от селата Василковци и Расово (от Таблица 6 и от следващите двете села са изключени) – общо 14 лекари. Мотивите на отказа са нежелание да разкриват данни за пациентите си, а в някои случаи са искани пари за информацията. Двама от лекарите, непопълнили въпросниците, не са били достъпни, защото са били в отпуск по време на терена на изследването. Въпросници са попълнили 23 лекари: 4 в гр. Берковица, по 3 в градовете Вършец и Лом, по 2 в гр. Вълчедръм, с. Медковец и гр. Монтана и по 1 в селата Замфирово, Якимово, Долни Цибър, Септемврийци, Лехчево, Владимирово и Крива бара.

Няколко ОПЛ очевидно са посочили броя години, откакто упражняват лекарска професия, вместо годините, през които работят като общо практикуващи лекари. Двама от лекарите в гр. Вършец работят относително отскоро като ОПЛ в обособените ромски квартали – един от 0.5 г. и един – от 3 години. Повечето от лекарите са обявили, че имат прием в населеното място всеки ден, но е трудно да допуснем, че в селата този прием надхвърля 2 часа, тъй като там броят на пациентите им не е достатъчен. Тримата ОПЛ в гр. Лом имат прием 2 дни седмично. Един от ОПЛ в гр. Берковица приема само 1 ден, но там други двама лекари имат прием всеки ден.

В гр.Берковица броят на здравноосигурените пациенти надхвърля общия брой на пациентите, което вероятно е грешка при попълването на въпросника. Най-малък е дялът на здравноосигурените пациенти на ОПЛ в квартала в с. Медковец – 49%, в гр. Лом – 55% и в с. Лехчево – 57%. Като извадим децата, здравноосигурените възрастни в кварталите в гр. Монтана са едва 30%, в гр. Вършец – 28%, в с. Медковец – 32%, в гр. Лом – 46%, а в с. Лехчево – едва 26%.

В два от случаите има известно разминаване в данните за броя на жителите в обособените ромски квартали, подадени от общините и от ОПЛ: по данни на общината в квартала в с. Септемврийци има 700 души, а ОПЛ е личен лекар на 800 души; за квартала в с. Лехчево данните са съответно 600 души, според общината и 689 души-пациенти на ОПЛ – вероятно лекарите са включили и свои пациенти извън обособения ромски квартал. В с. Владимирово има голямо разминаване в броя на децата – по данни от общината в обособения ромски квартал на селото има 140 деца, а ОПЛ е посочил, че е личен лекар на 300 деца – вероятно това е общият брой деца от селото, на които е личен лекар.

Таблица 5. Анкетирани ОПЛ: колко години е ОПЛ и от колко години е личен лекар на жителите от квартала; има ли специалност; дни за прием в населеното място; брой жители/деца от обособения ромски квартал, на които е личен лекар; колко от тях са здравноосигурени

Община/Населено място/квартал	ОПЛ	Години ОПЛ/в квартала	Специалност	Прием в населено място	Пациенти /от тях деца	Брой здравно осигурени
Община Берковица						
с. Замфирово	1	8 / 8	педиатър	5 дни	Няма данни	Няма данни
гр. Берковица, кв. Раковица	4	8 / 8	3 – вътрешни 1 – педиатър	2 X 5 дни 1 X 1 ден	684 / 362	797
Община Якимово						

с. Якимово	1	8 / 17	няма	5 дни	250 / 60	200
Община Вълчедръм						
с. Долни Цибър	1	8 / 8	педиатър	5 дни	1800 / 600	1350
гр. Вълчедръм	2	8 / 8	1 – вътрешни 1 – няма	2 X 5 дни	450 / 80 ¹²¹	380
с. Септемврийци	1	3 / 3	няма	5 дни	800 / 380	600
Община Бойчиновци						
с. Лехчево	1	8 / 8	вирусология	5 дни	689 / 213	395
с. Владимирово	1	48 / 8	обща медицина	5 дни	400 / 300	400
Община Медковец						
с. Расово	-	-	-	-	-	-
гр. Медковец, кв. „Жеравица”	2	8 / 8	1 – педиатър 1 – няма	1 X 5 дни -	470 / 80	230
Община Вършец						
гр. Вършец, кв. „Изток”	3	8 / 8, 6 / 3, 0.5 / 0.5	1 – клинична токсикология 2 – нямат	2 X 5 дни -	730 / 290	500
Община Лом						
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	3	12 / 8.3	Нямат	3 X 2 дни	950 / 90	520
Община Монтана						
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	1	6 / 2	няма	5 дни	1000 / 300	600
гр. Монтана, кв. „Огоста”	1	8 / 20	педиатър	Няма данни	Няма данни	Няма данни
Община Брусарци						
с. Василевци	-	-	-	-	-	-
с. Крива бара	1	8 / 8	инфекциозни	5 дни	740 / 156	500

1.6.6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ от: туберкулоза, наследствени болести, злокачествени заболявания, сърдечни заболявания и други социално значими болести

- Средната за област Монтана болестност от **туберкулоза**, регистрирана през 2007 г., е 87.3 на 100 000 души (по данни на НЦЗИ). Във всички обособени ромски квартали, за които разполагаме с данни – с изключение на кварталите в градовете Лом и Берковица, болестността от туберкулоза надвишава средната за областта.

¹²¹ Само един от двамата ОПЛ е отговорил на този и на следващия въпрос.

Ситуацията е особено тревожна в с. Замфирово (793.7 на 100 000), с. Долни Цибър (561.8 на 100 000), гр. Вълчедръм (416.7 на 100 000) и с. Медковец (351.3). Не трябва за забравяме обаче, че в жителите на обособените ромски квартали в гр. Лом са 13000 души, а данните от ОПЛ са само за 950 човека – едва 7% от всички жители.

6 от регистрираните случаи – 1 в с. Замфирово, 3 в с. Медковец и 2 в гр. Монтана – не са лекувани или поне ОПЛ не са дали данни за това.

Таблица 6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от туберкулоза

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Берковица		
с. Замфирово	2 души / 0 деца	1 човек
гр. Берковица, кв. „Раковица”	1 човек / 0 деца	1 човек
Община Якимово		
с. Якимово	2 души / 0 деца	2 души
Община Вълчедръм		
с. Долни Цибър	10 души / 0 деца	10 души
гр. Вълчедръм	5 души / 1 дете	5 души / 1 дете
с. Септемврийци	1 човек / 0 деца	1 човек
Община Бойчиновци		
с. Лехчево	1 човек / 0 деца	1 човек
с. Владимирово	1 човек / 0 деца	1 човек
Община Медковец		
с. Медковец, кв. „Жеравица”	3 души / 1 дете	0 / 1 дете
Община Вършец		
гр. Вършец, кв. „Изток”	4 души / 0 деца	4 души
Община Лом		
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	7 души / 0 деца	7 души
Община Монтана		
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	2 души / 0 деца	0
гр. Монтана, кв. „Огоста”	3 души / 0 деца	3 души
Община Брусарци		
с. Крива бара	1 човек / 0 деца	1 човек

- Като цяло в областта болестността от **наследствени заболявания** е висока – няма нито едно населено място, в което да не са регистрирани случаи в поне една от групите.

В обособените ромски квартали в гр. Лом са регистрирани болни от почти всички групи наследствени заболявания със значителен брой случаи от очни и неврологични заболявания, както и от вродени аномалии. Внимание заслужават и данните от гр. Вършец, където са регистрирани болни от 5 от групите наследствени заболявания, включени във въпросника.

Прави впечатление значително по-големият брой наследствени заболявания в кв. „Огоста” в сравнение с кв. „Кошарник”.

Таблица 7. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от наследствени заболявания/ от тях деца + лекувани/от тях деца

Община/Населено място/квартал	неврологични	кръвни	метаболични	бъбр.	очни	глухота	вродени аномалии
Община Берковица							
с. Замфирово	1/1 + 1/1	няма	няма	няма ¹²²	1/0 + 1	1/0+1	2/2 + 0
гр. Берковица, кв. Раковица	няма	няма	1/0 + 1	2/0 + 1	1/0 + 1	1/0 + 1	2/1 + 1/1
Община Якимово							
с. Якимово	няма	няма	2/1 + 0	няма	няма	2/0 + 0	1/1 + 0
Община Вълчедръм							
с. Долни Цибър	няма	няма	няма	няма	1/1 + 1	2/2 + 2	2/2 + 2
гр. Вълчедръм	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
с. Септемврийци	1/1+ 1	няма	няма	няма	1/1 + 1	няма	3/3 + 0
Община Бойчиновци							
с. Лехчево	1/0 + 1	няма	няма	няма	няма	1/1 + 1	няма
с. Владимирово	2/2 + 0	няма	4/4 + 0	няма	няма	1/1 + 1	1/1 + 0
Община Медковец							
с. Медковец, кв. „Жеравица”	3/1 + 0/1	2/0 + 0	няма	няма	6/0 + 0	няма	няма
Община Вършец							
гр. Вършец, кв. „Изток”	1/1 + 1	5/3 + 4/0	няма	няма	1/1+1	4/3+3/0	1/1+1/1
Община Лом							
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”,	20/15 + 17/12	2/2 + 2/2	Няма	6/2 + 6	49/0 + 49	9/4+ 9/4	13/4 + 13/4

¹²² Лекарят е посочил, че няма болни, но има 1 лекуван.

кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”							
Община Монтана							
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	няма	няма	няма	няма	няма	няма	2/0 + 0
гр. Монтана, кв. „Огоста”	3/1 + 3/1	няма	1/1 + 1/1	няма	9/2 + 9/2	няма	няма
Община Брусарци							
с. Крива бара	1/ 1+ 0	няма	няма	няма	1/1 + 1	2/2 + 0	1/1 + 0

- Средната болестност от **злокачествени заболявания** за област Монтана през 2006 г. е 3676.2 на 100 000 души, а през 2007 г. е 3465.4 на 100 000 души.

Като цяло в обособените ромски квартали регистрираната болестност от злокачествени образувания е по-ниска от средната за областта. Близка до средната за областта е само в с. Замфирово – 2381 на 100 000 души. Трябва обаче да имаме предвид, че данните за градските квартали се отнасят само за част от жителите им, като за гр. Лом те покриват под 10% от тях.

Само в гр. Берковица не е регистриран случай на злокачествено заболяване от групите, включени във въпросника, но има 1 случай на друго злокачествено образувание.

Отново повишено внимание изискват кварталите в гр. Лом, в които са регистрирани случаи на злокачествени заболявания от всички групи, включени във въпросника, въпреки че са обхванати твърде малка част от жителите.

Таблица 8. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетите ОПЛ – от злокачествени заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	на млечна жлеза	на ж.п.о.	на м.п.о.	на пикочна с-ма	на хранос. органи	на дихат. органи	на лимф., кръвотв. тъкани	на кожата
Община Берковица								
с. Замфирово	няма	няма	няма	няма	1	1	няма	няма
гр. Берковица, кв. Раковица	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Якимово								
с. Якимово	1	няма	няма	няма	няма	няма	няма	2
Община Вълчедръм								
с. Долни Цибър	10	4	няма	няма	няма	няма	няма	1
гр. Вълчедръм	1	1	няма	няма	няма	1	1	1
с. Септемврийци	3	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма

Община Бойчиновци								
с. Лехчево	няма	1	няма	няма	1	няма	няма	няма
с. Владимирово	2	6	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Медковец								
с. Расово								
с. Медковец, кв. „Жеравица”	няма	няма	няма	няма	няма	1	няма	няма
Община Вършец								
гр. Вършец, кв. „Изток”, без име	няма	2	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Лом								
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв.„Момин брод”	3	2	4	4	1	3	1	2
Община Монтана	5	5	няма	няма	3	1	няма	няма
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	4	3	няма	няма	2	няма	няма	няма
гр. Монтана, кв. „Огоста”	1	2	няма	няма	1	1	няма	няма
Община Брусарци								
с. Василевци								
с. Крива бара	2	1	няма	няма	няма	1	няма	няма

- Много висока е болестността от **хипертонични и мозъчно-съдови болести** в кварталите в с. Септемврийци и гр. Лом.

Ако в кв. „Огоста” регистрираната болестност от наследствени заболявания значително надвишаваше тази в кв. „Кошарник”, с включените в *Таблица 9* социално значими болести картината е преобърната и в по-малкия квартал регистрираната болестност е по-ниска.

Таблица 9. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	хиперт. болести	мозъчно-съдови	исхемич. болест	белодр. сърце	ХБ на ДДП	болести на ЧД
Община Берковица						
с. Замфирово	25/0	4/ 0	15/0	3/0	10/2	3/0
гр. Берковица, кв. Раковица	93/0	39/ 0	7/0	3/0	11/1	2/0
Община Якимово						

с. Якимово	10/0	10/0	3/0	няма	10/0	няма
Община Вълчедръм						
с. Долни Цибър	150/0	15/0	30/0	1/0	20/0	5/0
гр. Вълчедръм	67/0	15/0	18/0	6/0	23/0	2/0
с. Септемврийци	150/0	120/0	150/0	100/0	200/0	няма
Община Бойчиновци						
с. Лехчево	78/0	5/0	63/0	11/0	21/0	няма
с. Владимирово	8/0	няма	7/0	8/0	няма	3/0
Община Медковец						
с. Медковец, кв. „Жеравица”	22/0	11/0	18/0	14/0	6/0	1/0
Община Вършец						
гр. Вършец, кв. „Изток”	60/2	19/0	41/0	13/0	89/5	6/0
Община Лом						
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	236/0	184/0	165/0	86/0	25/1	50/0
Община Монтана						
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	55/0	103/0	36/0	20/0	45/0	5/0
гр. Монтана, кв. „Огоста”	12/0	няма	4/0	няма	няма	няма
Община Брусарци						
с. Крива бара	22/0	5/0	6/0	Няма	Няма	1/0

- При следващата група **социално значими заболявания** прави впечатление изключително високата болестност от захарен диабет и от зрителни разстройства и слепота в квартала в с. Септемврийци, както и относително високата болестност от инфекции, предавани предимно по полов път – особено в сравнение с обособени ромски квартали със значително по-голям брой жители.

Таблица 10. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	захарен диабет	болести на хран., стомаха	инфекции по полов път	зрителни разстр. и слепота	инфекц. заболявания	болести на жлъч., задстом.
Община Берковица						
с. Замфирово	Няма	9/0	Няма	10/0	Няма	2/0

гр. Берковица, кв. Раковица	14/0	18/ 0	1/0	3/1	Няма	2/0
Община Якимово						
с. Якимово	3/0	2/ 0	Няма	2/0	Няма	Няма
Община Вълчедръм						
с. Долни Цибър	20/0	10/ 0	Няма	15/0	Няма	10/0
гр. Вълчедръм	11/0	5/ 0	1/0	79/0	Няма	6/0
с. Септемврийци	60/0	Няма	10/0	150/0	15/0	100/0
Община Бойчиновци						
с. Лехчево	7/0	38/ 0	Няма	Няма	Няма	3/0
с. Владимирово	4/0	28/ 0	7/0	Няма	Няма	4/0
Община Медковец						
с. Медковец, кв. „Жеравица”	4/0	4/ 0	2/0	1/0	Няма	4/0
Община Вършец						
гр. Вършец, кв. „Изток”	17/0	14/ 0	4/0	37/2	Няма	8/0
Община Лом						
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	38/0	230/ 7	Няма	310/18	19/19	136/0
Община Монтана						
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	13/0	27/0	няма	67/36	23/17	19/0
гр. Монтана, кв. „Огоста”	5/0	няма	7/0	5/0	няма	3/0
Община Брусарци						
с. Крива бара	3/0	Няма	Няма	1/1	Няма	Няма

- Регистрираните **психични разстройства** са много в градовете Лом и Монтана, но прави впечатление, че се срещат навсякъде без селата Замфирово, Лехчево и Крива бара. Много са и регистрираните от ОПЛ случаи на **епилепсия** в гр. Лом и в с. Септемврийци.

Таблица 11. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	психични разстройства	епилепсия	травми	транспортни злополуки
Община Берковица				
с. Замфирово	Няма	Няма	23/10	Няма

гр. Берковица, кв. „Раковица”	3/0	4/3	Няма	Няма
Община Якимово				
с. Якимово	3/0	Няма	Няма	Няма
Община Вълчедръм				
с. Долни Цибър	5/0	2/0	Няма	Няма
гр. Вълчедръм	3/0	3/0	5/1	3/0
с. Септемврийци	2/0	14/8	Няма	Няма
Община Бойчиновци				
с. Лехчево	Няма	2/0	45/5	Няма
с. Владимирово	1/0	Няма	4/3	Няма
Община Медковец				
с. Медковец, кв. „Жеравица”	1/0	3/1	7/1	6/0
Община Вършец				
гр. Вършец, кв. „Изток”	9/1	4/1	25/10	1/0
Община Лом				
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	32/1	5/0	72/14	Няма
Община Монтана				
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	39/6	6/2	42/19	Няма
гр. Монтана, кв. „Огоста”	2/0	4/2	Няма	Няма
Община Брусарци				
с. Крива бара	Няма	1/1	Няма	1/0

- Най-висока болестност от **вирусен хепатит** е регистрирана в с. Долни Цибър, което няма как да е случайно – в селото няма нито водопровод, нито канализация.

Таблица 12. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от вирусен хепатит/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Берковица		
с. Замфирово	Няма	
гр. Берковица, кв. Раковица	Няма	
Община Якимово		
с. Якимово	Няма	
Община Вълчедръм		
с. Долни Цибър	40 души / 30 деца	40 души / 30 деца

гр. Вълчедръм	1 човек / 0 деца	1 човек
с. Септемврийци	1 човек / 1 дете	1 човек / 1 дете
Община Бойчиновци		
с. Лехчево	Няма	
с. Владимирово	15 души / 0 деца	15 души
Община Медковец		
гр. Медковец, кв. „Жеравица”	2 души / 0 деца	1 човек
Община Вършец		
гр. Вършец, кв. „Изток”	3 души / 1 дете	3 души / 1 дете
Община Лом		
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	12 души / 0 деца	12 души
Община Монтана		
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	4 души / 1 дете	1 човек / 1 дете
гр. Монтана, кв. „Огоста”	2 души / 0 деца	0
гр. Монтана, кв. „Огоста”	2 души / 1 дете	1 човек / 1 дете
Община Брусарци		
с. Крива бара	1 човек / 0 деца	1 човек

1.6.7. Разпространение сред жителите на обособените ромски квартали на някои фактори, оказващи отрицателно въздействие върху здравното състояние

Според данните от ОПЛ в с. Септемврийци, където са изключително високи стойностите на сърдечносъдовите заболявания, половината от пациентите му са с наднормено тегло. Като се има предвид, че 380 от 800-те му пациенти са деца, а деца с наднормено тегло няма, това практически означава, че всичките му възрастни пациенти са с наднормено тегло. За сметка на това 228 от 380-те деца, на които е личен лекар (60%) страдат от хронично недохранване. Според данните на същия лекар 792 от пациентите му пушат. Тези данни очевидно не могат да се отнасят само към пациентите му от обособения ромски квартал в селото, което предизвиква съмнение и в останалите данни, отнасящи се до болестността на жителите на квартала – дали те се отнасят до тях, или по-скоро до всички пациенти на ОПЛ. Висок е делът и на възрастните с наднормено тегло в Лом.

Таблица 13. Брой жители на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – които: редовно употребяват алкохол; употребяват наркотични вещества; са пушачи; са с наднормено тегло; са с хронично недохранване/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	алкохол	наркотичн и вещества	пушачи	наднорме -но тегло	хронично недохранване
Община Берковица					
с. Замфирово	Няма данни	Няма данни	Няма данни	Няма данни / 3	Няма
гр. Берковица, кв. Раковица	1/ няма	Няма	11/ няма	61/ 1	Няма
Община Якимово					
с. Якимово	Няма данни	Няма данни	Няма данни	2/ 0	Няма
Община Вълчедръм					
с. Долни Цибър	20/ няма	Няма данни	300/ няма данни	20/ 3 деца	Няма
гр. Вълчедръм	17/ 0	Няма	370/ 35	60/ 5 деца	47/ 8
с. Септемврийци	40/ 0	Няма данни	792/ няма данни	400/ няма	Няма данни / 228
Община Бойчиновци					
с. Лехчево	Няма данни	Няма данни	453/ 61	2/ 2	Няма
с. Владимирово	70/ 0	Няма данни	200/ няма данни	5/ 5	65/ 50
Община Медковец					
с. Медковец, кв. „Жеравица”	12/ 0	Няма	125/ няма	21/ 2	1/ няма
Община Вършец					
гр. Вършец, кв. „Изток”	3/ 0	Няма	60/ няма	27/ 12	60/ 17
Община Лом					
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	512/ 0	Няма	465/ 46	217/ 27 деца	Няма
Община Монтана					
гр. Монтана, кв. „Кошарник”, кв. „Огоста”	Няма данни	Няма	Няма данни	72/ 23	16/ 14
Община Брусарци					
с. Крива бара	5/ 0	Няма	540/ 20	7/ 2	12/ 12

1.6.8. Средногодишен брой пациенти на анкетирани ОПЛ от обособените ромски квартали, боледуващи от разпространени инфекции/ от тях деца и дял на пациентите, напълно имунизирани според имунизационния календар

Много висок е средногодишният брой на пациентите с инфекции на горните и долните дихателни пътища в кварталите в гр. Монтана, особено в кв. „Огоста”, където и болестността при децата е по-висока, в с. Лехчево и най-вече гр. Вършец и с. Септемврийци.

Тревожно нисък е дялт на имунизираните според имунизационния календар както възрастни, така и деца в гр. Лом и най-вече в гр. Вършец. При това в таблицата е посочен средният процент за населеното място, но двама от ОПЛ в гр. Вършец отговарят, че едва 2% от пациентите им деца от обособения ромски квартал са имунизирани напълно според календара. В гр. Лом данните също съществено варират – единият от лекарите е посочил, че са имунизирани 58% от пациентите му деца, но сведенията на другите двама са съответно 16% и 7%. В същите два града пък имунизирани са едва 1.5% от възрастните пациенти във Вършец и 8% в Лом. Очаквано е, че дялт на имунизираните деца надвишава като цяло дялт на имунизираните възрастни. Изключение правят с. Лехчево, където са имунизирани напълно 61% от възрастните и 48% от децата, и кв. „Кошарник” в Монтана, където дяловете са съответно 80% и 50%.

Таблица 12. Средногодишен брой на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетирани ОПЛ – които боледуват от: инфекции на горните дихателни пътища; други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища; чревни инфекции/ от тях деца; дял на пациентите, които са имунизирани напълно според имунизационния календар – възрастни/ деца

Община/Населено място/квартал	Инфекции на ГДП	Инфекции на ДДП	Чревни инфекции	Дял имун. възрастни	Дял имун. деца
Община Берковица					
с. Замфирово	Няма данни	Няма данни	Няма данни	70%	96%
гр. Берковица, кв. „Раковица”	260/146	66/ 52	63/ 42	47.3%	77%
Община Якимово					
с. Якимово	200/ 0	10/ 2	Няма	100%	100%
Община Вълчедръм					
с. Долни Цибър	150/ 50	40/ 10	20/ 15	30%	100%
гр. Вълчедръм	300/ 190	100/ 70	2/ 1	99%	99%
с. Септемврийци	560/ 342	Няма данни	Няма данни	Няма данни	100%

		/ 228	/ 190		
Община Бойчиновци					
с. Лехчево	268/ 118	152/ 12	43/ 12	61%	48%
с. Владимирово	30/20	Няма	1/ 1	100%	100%
Община Медковец					
с. Медковец, кв. „Жеравица”	87/27	17/ 7 деца	14/ 9	98%	100%
Община Вършец					
гр. Вършец, кв. „Изток”	460/200	298/ 95 деца	35/ 21	1.5%	17.7%
Община Лом					
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	225/63	51/ 19	3/ 0	8%	27%
Община Монтана					
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	123/ 76	97/ 57	130/ 80	80%	50%
гр. Монтана, кв. „Огоста”	161/ 111	78/ 56	17/ 12	Няма данни	38%
Община Брусарци					
С. Крива бара	30/ 20	20/ 10 деца	10/ 5	Няма данни	80%

1.6.9. Регистрирани от анкетираните ОПЛ раждания и смъртни случаи през 2008 г.

Най-висока е раждаемостта, която са регистрирали ОПЛ в градовете Вършец и Берковица.

За твърде много от кварталите нямаме данни за смъртните случаи през последната година и/или за възрастта на починалите и/или за причините за смъртта им. Все пак прави впечатление ниската средна възраст на починалите в с. Замфирово, както и причините за смъртта им. Учудващ е също малкият брой на смъртни случаи в гр. Вършец – единствено на фона на значителния брой раждания, защото въпросника са попълнили половината от ОПЛ, при които са записани жителите на двата квартала.

Таблица 13. Раждания и смърт (причини за смъртта) в обособените ромски квартали, регистрирани от анкетираните ОПЛ

Община/Населено място/квартал	Брой раждания	Брой починали по пол/ средна възраст	Причини за смъртта
Община Берковица			
с. Замфирово	3	1 жена, 2 мъже/ 40 г.	Рак на белия дроб; рак на ларинкса; туберкулоза.
гр. Берковица,	19	1 жена/ 80 г.	Застойна сърдечна

кв. „Раковица”			недостатъчност.
Община Якимово			
с. Якимово	10	Няма данни	
Община Вълчедръм			
с. Долни Цибър	17	Няма данни	
гр. Вълчедръм	6	4 жени, 4 мъже/ 61 г.	Застойна сърдечна недостатъчност; белодробен тромбоемболизъм; инсулт; злополука; инфаркт; рак на белия дроб; хронична бъбречна недостатъчност; за 1 починал няма данни.
с. Септемврийци	6	1 жена, 1 мъж/ -	Няма данни
Община Бойчиновци			
с. Лехчево	10	1 жена, 4 мъже/ 75 г.	Инсулт – 2; старост – 2; застойна сърдечна недостатъчност.
с. Владимирово	7	3 жени, 4 мъже/ -	Няма данни
Община Медковец			
с. Медковец, кв. „Жеравица”	5	1 жена, 3 мъже/ 65 г.	Инсулт – 2; застойна сърдечна недостатъчност; хронична обструктивна белодробна болест.
Община Вършец			
гр. Вършец, кв. „Изток”	57	2 мъже/ 51 г.	Инсулт; инфаркт.
Община Лом			
гр. Лом, кв. „Стадиона”, кв. „Младеново”, кв. „Хумата”, кв. „Момин брод”	8	Няма данни	
Община Монтана			
гр. Монтана, кв. „Кошарник”	11	Няма данни	
гр. Монтана, кв. „Огоста”	9	Няма данни	
Община Брусарци			
с. Крива бара	6	1 мъж/ 82 г.	Диабет.

1.7. Област Видин

1.7.1. Населени места с обособени ромски квартали

Идентифицирани са 12 обособени ромски квартали в 6 града и 5 села¹²³. Двамата квартала в гр. Дунавци са третираны като един, тъй като информацията за тях е подадена обобщено. Така данните се отнасят за 11 населени места. За гр. Грамада и за с. Ново село не е попълнен *Въпросник № 1*, поради което те са изключени от таблици 2-4.

Относителният дял на ромското население варира между 5.7% (160 души) в гр. Брегово и 53.6% (300 души) в с. Бело поле. Най-висок е относителният дял на ромите в селата и по-специално в Дреновец (42.9%) и Бело поле (53.6%). Данните, регистрирани за с. Дреновец от II етап на изследването обаче, показват над два пъти по-малък брой роми спрямо данните на местната власт.

Големината на домакинствата в обособените ромски квартали е между 2.5 и 4 члена. Има две населени места обаче, където домакинствата са забележимо по-големи – с. Дреновец и гр. Белоградчик, където средният размер на домакинство е 6 члена¹²⁴. Най-много домакинства делят жилищни постройки с други домакинства в градовете. В гр. Брегово и гр. Белоградчик жилищните постройки са два пъти по-малко от броя на домакинствата.

Таблица 1. Населени места с обособени ромски квартали: общ брой жители на населеното място; брой жители на обособения ромски квартал и дял от жителите на населеното място; брой домакинства в обособения ромски квартал и среден брой членове на домакинство; брой жилища в обособения ромски квартал и среден брой живеещи в жилище

Община/Населено място/квартал	Общ брой жители	Брой жители на квартала/ дял от всички жители	Домакинства в квартала/ среден брой членове	Жилища в квартала/ среден брой живеещи
Община Грамада				
гр. Грамада	1778 ¹²⁵	Няма данни	Няма данни	Няма данни
Община Ружинци				
с. Дреновец	1400	600 / 42.9%	100 / 6	90 / 6.7

¹²³ Във *Въпросник № 1* за с. Дреновец е посочено, че няма обособен ромски квартал.

¹²⁴ Според данните от II етап на изследването средната големина на домакинство в с. Дреновец е 3 члена. Разминаването се дължи на това, че общината подава двойно по-голям брой роми в населеното място (600 души), отколкото установи анкетата с домакинства в селото (309 души). Броят на домакинствата от двата етапа е един и същ – 100.

¹²⁵ Данните са взети от <http://bg.guide-bulgaria.com/NW/Vidin/Gramada/Gramada>

с. Ружинци	1000	300 / 30%	120 / 2.5	80 / 3.8
с. Бело поле	560	300 / 53.6%	100 / 3	80 / 3.8
Община Видин				
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	3700	1150 / 31.1%	295 / 3.8	248 / 4.6
гр. Видин, кв. „Нов път”	60000	8000 / 13.3%	2500 / 3.2	1700 / 4.7
Община Кула				
гр. Кула	3690	400/ 10.8%	100 / 4	80 / 5
Община Ново село				
с. Ново село	1197 ¹²⁶	Няма данни	Няма данни	Няма данни
Община Брегово				
гр. Брегово	2789	160/ 5.7%	60 / 2.7	30 / 5.3
Община Белоградчик				
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	6000	1200/ 20%	200 / 6	100 / 12
Община Димово				
с. Арчар	3500	900/ 25.7%	Няма данни	170/ 5.3

1.7.2. Инфраструктура на обособените ромски квартали

Във всички квартали и населени места има водопровод, макар че в гр. Видин и в с. Дреновец той обхваща частично кварталите. Данните от II етап на изследването обаче недвусмислено показват, че от това не може да се заключи, че в жилищата има течаща вода. Канализация няма почти никъде - изключение са градовете Кула и Белоградчик. Паянтови постройки има в селата Дреновец, Ружинци, Бело поле, Арчар и в гр. Кула. Асфалтирани са улиците само в гр. Кула, с. Бело поле и с. Дунавци, а напълно неасфалтирани са в гр. Белоградчик (където се твърди, че има канализация), в с. Дреновец и в с. Арчар.

Таблица 2. Инфраструктурни характеристики на обособените ромски квартали

Община/Населено място/квартал	Водо-провод	Канали-зация	Електр. мрежа	Състояние на улиците	Състояние на жилищата
Община Ружинци					
с. Дреновец	частичен	няма	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови
с. Ружинци	има	няма	има	частично	по равно

¹²⁶ Данните са взети от http://bg.guide-bulgaria.com/NW/Vidin/Novo_selo/Novo_selo

				асфалтирани	масивни и паянтови
с. Бело поле	има	няма	има	асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Видин					
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	има	няма	има	асфалтирани	предимно масивни
гр. Видин, кв. „Нов път”	частичен	частична	частична	частично асфалтирани	няма данни
Община Кула					
гр. Кула	има	има	има	асфалтирани	по равно масивни и паянтови
Община Брегово					
гр. Брегово	има	няма	има	частично асфалтирани	предимно масивни
Община Белоградчик					
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	има	има	има	не са асфалтирани	предимно масивни
Община Димово					
с. Арчар	има	няма	има	не са асфалтирани	по равно масивни и паянтови

1.7.3. Децата в обособените ромски квартали

Според данните от кметовете в три от обособените квартали има основни училища – в с. Дреновец, с. Ружинци и гр. Видин. В селата Дреновец и Ружинци разбира се има по едно училище и за него не може да се твърди, че е в обособения ромски квартал. В същите три места се твърди, че има и детски градини – за с. Дреновец е проверено, че не е така, за с. Ружинци е твърде вероятно да няма в квартала, а за кв. „Нов път” в гр. Видин е възможно да има.

Ромските домакинства в кварталите, за които имаме данни, не са многодетни. Най-висок е броят на децата в домакинство в обособения ромски квартал в гр. Белоградчик – средно по 2.25 деца в домакинство. Тук е и най-висок делът на децата, необхванати от детските градини и училищата – почти две трети. В останалите места обхванатите в училище и детска градина са както следва: 100% от децата в гр. Брегово, 91% в гр. Дунавци, 87% в с. Дреновец, 79% в с. Ружинци, 70% в гр. Видин. Удостоверено е обаче, че в гр. Дунавци данните на общината са силно завишени, както по отношение на

общия брой на децата, така и на относителния дял на обхванатите от образователните институции.

Като цяло ненадеждната информация, с която разполагат кметовете и общините за броя на ромските деца, е косвен индикатор за това, че обхващането им в училище не е приоритет на местната власт.

Таблица 3. Брой деца в обособения ромски квартал, брой деца, посещаващи детска градина и училище

Община/Населено място/квартал	Брой деца в квартала	Брой деца, посещаващи ДГ	Брой деца, посещаващи у-ще
Община Ружинци			
с. Дреновец	150	20	110
с. Ружинци	120	15	80
с. Бело поле	150	20	<i>Няма данни</i>
Община Видин			
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	440	50	350
гр. Видин, кв. „Нов път”	3000	400	1700
Община Кула			
гр. Кула	200	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Брегово			
гр. Брегово	60	10	50
Община Белоградчик			
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	450	10	150
Община Димово			
с. Арчар	200	30	160

1.7.4. Достъп до здравни услуги на жителите на обособените ромски квартали

Посочено е, че в селата Дреновец и Ружинци има лекарска практика в обособения ромски квартал, но това е по-вероятно да означава, че има в селото.

Данните за броя на лицата с личен лекар показват, че с изключение на гр. Белоградчик във всички останали места всички жители на обособения ромски квартал имат личен лекар – за гр. Белоградчик е посочено, че личен лекар имат 1000 души, а жителите на квартала са 1200; а за квартала в гр. Видин – че личен лекар имат 9000 души, но жителите на квартала са 8000.

В с. Дреновец 70% от възрастните жители на обособения ромски квартал са здравноосигурени, в с. Ружинци – 80%, в с. Бело поле – 67%, в гр. Дунавци – 93%, в гр.

Видин – 60%, в гр. Кула – 40%, в гр. Брегово – 80% и в Белоградчик – 90%. Проблемът с тези данни е, че не можем да сме сигурни, че са посочвани само здравноосигурените възрастни от обособения ромски квартал, а не всички здравноосигурени в населеното място или пък всички здравноосигурени жители на квартала, включително и децата (какъвто е случаят със с. Арчар). Вторият етап на изследването в двете населени места в област Видин действително показва относително висок дял на здравно осигурени жители на кварталите. Прави впечатление по-ниският процент на здравноосигурени в градовете – нещо, което регистрираме системно и поради това данните за Белоградчик са изненадващи.

Здравни медиатори има само в градовете Видин и Белоградчик, като медиаторът в кв. „Нов път” не живее в него.

Таблица 4. Брой здравноосигурени жители на обособените ромски квартали над 18 г., брой лица с личен лекар, лекарски практики, здравен медиатор

Община/Населено място/квартал	Лица над 18 г./здравно осигурени над 18 г.	Брой лица с ЛЛ	Има ли лекарска практика в квартала	При колко ОПЛ са записани жителите	Има ли здравен медиатор в квартала	Колко дни седмично ЗМ е в квартала
Община Ружинци						
с. Дреновец	450/315	600	да	2	не	
с. Ружинци	180/144	300	да	2	не	
с. Бело поле	150/100	300	не	1	не	
Община Видин						
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	710/ 660	1150	не	2	не	
гр. Видин, кв. „Нов път”	5000/3000	9000	да	< 4	да	живее в населеното място
Община Кула						
гр. Кула	200/80	400	не	3	не	
Община Брегово						
гр. Брегово	100/ 80	160	не	3	не	
Община Белоградчик						
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	750/675	1000	не	4	да	живее в квартала
Община Димово						
с. Арчар	900/900	900	не	2	не	

1.7.5. Общопрактикуващи лекари, обслужващи жителите на обособените ромски квартали

За селата Ружинци и Бело поле няма обособена информация от ОПЛ – от *Таблица 6* и следващите те са изключени. Според доклада на областния координатор, ОПЛ е подал обобщена информация за трите села, в които е личен лекар, попълвайки *Въпросник № 2* за с. Дреновец.

Почти всички ОПЛ имат пациенти от обособените ромски квартали от самото начало на практиката си. Изключение прави ОПЛ в гр. Грамада, който е започнал работа в града три години след началото на практиката си. Лекарят в с. Дреновец работи в селото от 20 години, а е ОПЛ от 8.

Лекарят в гр. Брегово е посочил, че има само 16 здравноосигурени пациенти, при положение, че е ЛЛ на 92 деца. Същият парадокс има и във Видин, където според данни на отговорилите четирима лекари общият брой на децата е 1150, а общият брой на здравноосигурените пациенти е 788. Вероятно лекарите са посочили само броя на здравноосигурените възрастни. Най-висок е дялът на здравноосигурените в кварталите в градовете Видин, Дунавци, Брегово и в с. Арчар. Според данните, които е дал ОПЛ в с. Арчар, излиза, че там няма нито един здравноосигурен възрастен.

ОПЛ в гр. Белоградчик е обявил, че има прием само един ден, а има 1800 пациенти от квартала; четирима лекари не са дали данни, а всички останали имат всекидневен прием. С изключение на кв. „Нов път” в гр. Видин обаче, броят на пациентите във всички останали населени места говори, че лекарите имат практика и другаде, т.е. заявеният всекидневен прием едва ли отговаря на действителността.

Данните на ОПЛ в гр. Белоградчик за броя на пациентите му от обособения ромски квартал надвишават с 600 души броя на ромите в квартала, подаден от общината. Не е ясно дали лекарят е следвал логиката, че „пациентите не се делят по етническа принадлежност” или данните на общината са занижени. Вторият етап на изследването показва, че като цяло данните на кметовете/представителите на общините за броя на ромите в обособените квартали в селата е системно завишен.

От 11-те лекари 4 нямат специалност, за един няма данни, а от останалите 6 двама са педиатри, двама са специалисти по обща медицина, един е хирург, един е специалист по инфекциозни болести, един – по вътрешни болести.

Таблица 5. Анкетирани ОПЛ: колко години е ОПЛ и от колко години е личен лекар на жителите от квартала; има ли специалност; дни за прием в населеното място; брой жители/деца от обособения ромски квартал, на които е личен лекар; колко от тях са здравноосигурени

Община/Населено място/квартал	О П Л	Години ОПЛ/в квартала	Специалност	Прием в населено място	Пациенти /от тях деца	Брой здравно осигурени
Община Грамада						
гр. Грамада	1	8 / 5	вътрешни б.	5 дни	280/ 96	280
Община Ружинци						
с. Дреновец ¹²⁷	1	8 / 20	хирургия	-	600/ 150	450
с. Ружинци	-	-	-	-	-	-
с. Бело поле	-	-	-	-	-	-
Община Видин						
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	1	9 / 9	педиатър	5 дни	1000/ 150	700
гр. Видин, кв. „Нов път”	5 ¹²⁸	7,8 / 7.75	2 нямат 1 педиатър 1 не се чете	3 X 5 дни за 2 няма данни	3490/1150	788
Община Кула						
гр. Кула	1	8 / 8	инфекциозни	5 дни	110/ 45	100
Община Ново село						
с. Ново село	1	8 / 8	няма	5 дни	228/ 93	228
Община Брегово						
гр. Брегово	1	8 / 8	обща медицина	5 дни	215/ 92	16
Община Белоградчик						
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	1	8 / 8	обща медицина	1 ден	1800/500	1445
Община Димово						
с. Арчар	1	8 / 8	няма	-	900/400	400

1.7.6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ от: туберкулоза, наследствени болести, злокачествени заболявания, сърдечни заболявания и други социално значими болести

- Средната болестност от **туберкулоза** в област Видин, регистрирана през 2007 г., е 81.8 на 100 000 души (по данни на НЦЗИ).

¹²⁷ Има съвпадение на броя на пациенти на ОПЛ от квартала в с. Дреновец с данните за броя на жителите, подадени от общината, но има значително разминаване с данните, регистрирани във II етап на теренното изследване, според те са 309 души.

¹²⁸ От петимата ОПЛ информация са дали 4, а по някои от въпросите – 3. Това е отразено в другите колони на таблицата

В с. Дреновец, гр. Кула, с. Арчар и гр. Видин стойностите многократно надвишават средните за областта: с. Дреновец – 3333 на 100 000 души; гр. Кула – 1818 на 100 000; с. Арчар – 1667 на 100 000; гр. Видин – 1032 на 100 000; гр. Грамада 714 на 100 000; гр. Дунавци – 200 на 100 000, Белоградчик – 111 на 100 000.

Всички регистрирани от ОПЛ случаи на туберкулоза са лекувани, с изключение на с. Арчар, където ОПЛ е посочил, че болните не са лекувани.

Таблица 6. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – от туберкулоза

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Грамада		
гр. Грамада	2 души/ 2 деца	2 души/ 2 деца
Община Ружинци		
с. Дреновец	20 души/ 2 деца	20 души/ 2 деца
Община Видин		
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	2 души/ 1 дете	2 души/ 1 дете
гр. Видин, кв. „Нов път”	36 души/ 9 деца	36 души/ 9 деца
Община Кула		
гр. Кула	2 души/ няма деца	2 души/
Община Ново село		
с. Ново село	Няма	
Община Брегово		
гр. Брегово	Няма	
Община Белоградчик		
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	2 души/ няма деца	2 души
Община Димово		
с. Арчар	15 души	Не са лекувани

- В кв. „Нов път” в гр. Видин са регистрирани болни от 6 от седемте групи **наследствени заболявания**, включени във въпросника, и болестността от някои от тях е твърде висока

В с. Дреновец, гр. Дунавци, гр. Кула и гр. Брегово има болни от 3 от групите наследствени заболявания, като болестността от очни заболявания е изключително висока в с. Дреновец.

Таблица 7. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от наследствени заболявания/ от тях деца + лекувани/от тях деца

Община/Населено място/квартал	неврологични	Кръвни	метаболични	Бъбр.	очни	глухота	вродени аномалии
Община Грамада							
гр. Грамада	няма	няма	няма	няма	няма	1/1+1	няма
Община Ружинци							
с. Дреновец	няма	няма	няма	6/1+6	50/0+50	няма	1/1+0
Община Видин							
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	няма	няма	няма	10/2+ 10	2/0+2	3/0+3	няма
гр. Видин, кв. „Нов път”	2/1+2	10/2+10	1/1+1	няма	33/1+33	14/2+ 3/2	8/6+5/4
Община Кула							
гр. Кула	1/1+1	няма	няма	няма	няма	1/1+0	1/1+1
Община Ново село							
с. Ново село	няма	няма	няма	няма	2/0+0	няма	2/2+0
Община Брегово							
гр. Брегово	няма	няма	няма	няма	1/1+1	1/1+ 1	1/1+1
Община Белоградчик							
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	няма	няма	няма	няма	3/0+3	3/1+ 0/1 ¹²⁹	няма
Община Димово							
с. Арчар	няма	няма	няма	няма	няма	няма	1/1+1

- Регистрираната средна болестност от злокачествени новообразувания в област Видин през 2006 г. е 3095.7 на 100 000 души, а през 2007 г. – 2865.8 на 100 000.

Според данните, с които разполагаме, няма обособени ромски квартали, в които болестността от злокачествени новообразувания да надвишава средната за областта. В кварталите в с. Дреновец и гр. Кула не е регистриран нито един случай.

¹²⁹ Несъответствието в данните вероятно се дължи на това, че лекарят е посочил отделно броя на лекуваните възрастни.

Таблица 8. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от злокачествени заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	на млечна жлеза	На ж.п.о.	на м.п.о.	на пикочна с-ма	на хранос. органи	на дихат. органи	на лимф., кръвотв. тъкани	на кожата
Община Грамада								
гр. Грамада	няма	1	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Ружинци								
с. Дреновец	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Видин								
Гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	3	2	няма	1	2	няма	няма	няма
Гр. Видин, кв. „Нов път”	9	12	2	няма	1	7	няма	2
Община Кула								
гр. Кула	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Ново село								
с. Ново село	няма	Няма	няма	няма	няма	няма	1	няма
Община Брегово								
гр. Брегово	няма	1	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Община Белоградчик								
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	няма	2	няма	няма	1	няма	няма	1
Община Димово								
с. Арчар	няма	няма	няма	няма	няма	1	няма	няма

- По отношение на включените в **Таблица 9 социално значими заболявания** трябва да забележим висока болестност от хипертонични болести има във всички обособени ромски квартали, за които разполагаме с данни, и особено в с. Дреновец, гр. Видин, гр. Дунавци и с. Арчар.

Прави впечатление високата болестност от всички групи заболявания в с. Дреновец

Таблица 9. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	хиперт. болести	мозъчно-съдови	исхемич. болест	белодр. сърце	ХБ на ДДП	болести на ЧД
Община Грамада						
гр. Грамада	48/0	31/0	28/0	12/0	17/1	12/0

Община Ружинци						
с. Дреновец	180/0	100/ 0	150/0	50/0	80/0	30/0
Община Видин						
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	120/3	116/ 0	36/0	няма	16/3	4/0
гр. Видин, кв. „Нов път”	464/2	256/ 0	205/0	36/0	205/1	55/0
Община Кула						
гр. Кула	11/0	2/ 0	няма	2/0	4/1	няма
Община Ново село						
с. Ново село	24/0	2/ 0	13/0	4/0	3/0	2/0
Община Брегово						
гр. Брегово	3/0	5/ 0	1/0	няма	10/0	1/0
Община Белоградчик						
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	10/0	5/ 0	3/0	1/0	6/0	1/0
Община Димово						
с. Арчар	30/0	10/ 0	10/0	2/0	15/0	няма

- Поради технически причини данни за включените в *Таблица 10 социално значими болести* за по-голямата част от обособените ромски квартали в област Видин липсват.

От наличните данни се вижда висока болестност от зрителни разстройства и от болести на хранопровода и стомаха на жителите в кв. „Нов път” в град Видин.

Таблица 10. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	захарен диабет	болести на хран., стомаха	инфекции по полов път	зрителни разстр. и слепота	инфекц. заболявания	болести на жлъч., задстом.
Община Видин						
гр. Видин, кв. „Нов път”	51/2	145/ 15	74/0	244/23	23/11	90/0
Община Белоградчик						
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	1/0	13/ 0	20/0	3/0	7/7	30/0
Община Димово						
с. Арчар	5/0	8/ 0	10/0	няма	няма	5/0

- Поради технически причини данни за включените в *Таблица 11 социално значими болести* за по-голямата част от обособените ромски квартали в област Видин липсват.

От наличните данни прави впечатление изключително високата болестност от психични разстройства в кв. „Нов път” в гр. Видин.

Таблица 11. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от някои социално значими заболявания/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	психични разстройства	епилепсия	травми	транспортни злополуки
Община Видин				
гр. Видин, кв. „Нов път”	217/10	34/ 4	163/ 63	20/ 12
Община Белоградчик				
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	10/0	15/ 10	30/ 0	няма
Община Димово				
с. Арчар	няма	2/ 2	няма	няма

- Случаи на **вирусен хепатит са регистрирани само в 4 обособени ромски квартала** – в гр. Видин, с. Дреновец, гр. Грамада и с. Арчар.

В гр. Видин няма данни да са лекувани 3 от заболелите 19 деца и близо половината от заболелите 41 възрастни. В повече от 13 пъти по-малкия квартал в с. Дреновец – в сравнение с кв. „Нов път”, има само около 5.5 пъти по-малко болни.

Таблица 12. Болестност на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – от вирусен хепатит/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	Болни или боледували/ от тях деца	Лекувани/ от тях деца
Община Грамада		
гр. Грамада	4 души/ няма деца	4 души
Община Ружинци		
с. Дреновец	9 души/ 2 деца	9 души/ 2 деца
Община Видин		
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	Няма	
гр. Видин, кв. „Нов път”	41 души/ 19 деца	20 души/ 16 деца
Община Кула		
гр. Кула	Няма	
Община Ново село		

с. Ново село	Няма	
Община Брегово		
гр. Брегово	Няма	
Община Белоградчик		
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	Няма	
Община Димово		
с. Арчар	4 души/ 0	4 души

1.7.7. Разпространение сред жителите на обособените ромски квартали на някои фактори, оказващи отрицателно въздействие върху здравното състояние

Данните, с които разполагаме, са само за три квартала и са твърде разнородни – вероятно поради различни за това що е редовна употреба на алкохол. Така във видинския квартал 127 от 129-те редовно употребяващи алкохол са посочени от 1 от общо четиримата лекари, отговорили на въпроса. И все пак, данните за редовно употребяващите алкохол жители на квартала в гр. Белоградчик са смайващи – жителите на квартала са общо 1200, от които 450 са деца! А пък пушачите в квартала са повече от жителите му! Независимо от тези странни данни, тревожен е броят на страдащите от хронично недोхранване в същия квартал – независимо от съмнението, че те се отнасят само за тях.

Таблица 13. Брой жители на обособените ромски квартали – пациенти на анкетиранияте ОПЛ – които: редовно употребяват алкохол; употребяват наркотични вещества; са пушачи; са с наднормено тегло; са с хронично недохранване/ от тях деца

Община/Населено място/квартал	алкохол	наркотични вещества	пушачи	наднормено тегло	хронично недохранване
Община Видин					
гр. Видин, кв. „Нов път”	129	Няма	1055/ 74	600/ 94	Няма / 25 ¹³⁰
Община Белоградчик					
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	1000	Няма данни	1300/ няма данни	100/ 30	400/ 80
Община Димово					
с. Арчар	4	Няма	250/ 50	40/ няма	Няма

¹³⁰ Четирима от лекарите във Видин са посочили нулеви стойности, а на въпроса за децата един от лекарите е казал, че 25 страдат от хронично недохранване.

1.7.8. Средногодишен брой пациенти на анкетираните ОПЛ от обособените ромски квартали, боледуващи от разпространени инфекции/ от тях деца и дял на пациентите, напълно имунизирани според имунизационния календар

Прави впечатление посоченият изключително висок дял имунизирани и деца, и възрастни – 100% в три населени места, 98-99% в още две, който е трудно да се приеме за достоверен. А ОПЛ в гр. Грамада е посочил 0% обхващане на възрастните.

Таблица 12. Средногодишен брой на жителите на обособените ромски квартали – пациенти на анкетираните ОПЛ – които боледуват от: инфекции на горните дихателни пътища; други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища; чревни инфекции/ от тях деца; дял на пациентите, които са имунизирани напълно според имунизационния календар – възрастни/ деца

Община/Населено място/квартал	Инфекции на ГДП	Инфекции на ДДП	Чревни инфекции	Дял имун. възрастни	Дял имун. деца
Община Грамада					
гр. Грамада	84/ 26	72/ 18	17/ 6	0%	90%
Община Ружинци					
с. Дреновец	150/ 150	150/ 150	70/ 70	98%	98%
Община Видин					
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	600/ 100	36/ 16	Няма	100%	100%
гр. Видин, кв. „Нов път”	1635/ 701	669/ 406	121/ 59	73.8%	94.5%
Община Кула					
гр. Кула	20/ 18	10/ 10	5/ 5	Няма данни	80%
Община Ново село					
с. Ново село	120/ 64	56/ 48	12/ 2	100%	100%
Община Брегово					
гр. Брегово	110/ 70	40/ 35	Няма	100%	100%
Община Белоградчик					
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	800/ 600	600/ 200	20/ 15	Няма данни	75%
Община Димово					
с. Арчар	250/ 250	350/ 250	Няма	99%	99%

1.7.9. Регистрирани от анкетираните ОПЛ раждания и смъртни случаи през 2008 г.

Висока раждаемост са регистрирали ОПЛ в кварталите в с. Дреновец, гр. Грамада, с. Арчар, гр. Видин и гр. Белоградчик. За с. Дреновец обаче данните не са потвърдени от II етап на изследването.

Най-висока е регистрираната смъртност в гр. Дунавци. Възрастовият праг на смъртност изглежда по-нисък в градските квартали, но данните не са достатъчни, за да се направи такъв извод.

Таблица 13. Раждания и смърт (причини за смъртта) в обособените ромски квартали, регистрирани от анкетираните ОПЛ

Община/Населено място/квартал	Брой раждания	Брой починали по пол/ средна възраст	Причини за смъртта
Община Грамада			
гр. Грамада	7	1 мъж/ 74 г.	Инсулт.
Община Ружинци			
с. Дреновец	80	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Видин			
гр. Дунавци, кв. „Гурково”, кв. „Видбол”	8	1 жена, 5 мъже/ 63 г.	Застойна сърдечна недостатъчност; инфаркт; множествена склероза; рак на белия дроб; стенокардия; старост.
гр. Видин, кв. „Нов път”	46	6 жени, 4 мъже/ 49 г.	Инсулт – 3; инфаркт – 2; рак на гърдата; рак на маточната шийка; злополука; туберкулоза; остър хирургичен корем.
Община Кула			
гр. Кула	1	1 жена/ 51 г.	Рак на яйчника.
Община Ново село			
с. Ново село	5	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Брегово			
гр. Брегово	3	<i>Няма данни</i>	<i>Няма данни</i>
Община Белоградчик			
гр. Белоградчик, кв. „Карловица”	24	1 жена, 1 мъж/ 38 г.	Застойна сърдечна недостатъчност; злополука.
Община Димово			
с. Арчар	15	2 мъже/ 72 г.	Инфаркт – 2.

1.8. Обобщение на резултатите от I етап на изследването

Въпреки уговорките по отношение на обхвата на теренното изследване:

- възможно е да не са идентифицирани всички населени места с обособени ромски квартали в шестте целеви области;
- възможно е някои, идентифицирани като обособени ромски квартали да не съответстват на приетото определение за „обособен ромски квартал“;
- за някои от кварталите няма данни поради отказ на представител на местната администрация и/или на ОПЛ;
- по отношение на някои данни за някои квартали са налице основателни съмнения в тяхната достоверност, което беше посочвано при анализа на данните по области;
- данните за някои квартали са непълни;
- данните за здравния статус на жителите на някои квартали поражда основателни съмнения, че се отнасят за по-голяма съвкупност, което беше посочвано при анализа на данните по области;
- данните на някои ОПЛ са непълни;

тук ще направим опит за очертаване на някои специфики по области.

Едно базово ограничение – всички данни (с всички споменати уговорки) се отнасят само до жителите на идентифицираните обособени ромски квартали в тези области – не до гражданите от ромски произход изобщо и не до гражданите от ромски произход в тези области.

1.8.1. Особености на обособените ромски квартали по области

От данните в *Таблица 1* се виждат няколко важни неща:

- **Най-много жители от ромски произход живеят в обособени квартали в областите Сливен и Монтана – там те съставляват и най-голям дял от населението в населените места, в които са разположени кварталите.**

- **Най-много жители от ромски произход в областите Сливен и Монтана обитават най-малък брой квартали – съответно 11 и 15, от които съответно 4 и 5 са в градове. Областта с най-малък абсолютен брой и относителен дял жители на обособени ромски квартали – Разград, е на второ място (след област Добрич) по брой населени места, в които са идентифицирани обособени ромски квартали. Тези квартали, както и в област Добрич (която е на трето място по абсолютен и на пето място по относителен брой жители на обособени ромски квартали), са разположени главно в села, при това в**

голямата си част в малки села, в които в няколко случая съставляват над 50% (до 90%) от населението им.

- **Най-много домакинства в има в обособените ромски квартали има в област Ямбол**, въпреки че тя е на четвърто място по абсолютен брой жители на обособени ромски квартали и на трето място по относителен дял от населението в съответните населени места – защото домакинствата в област Ямбол са с най-малък среден брой членове. Тук подвеждащото в голяма степен идва от странните данни за големия квартал в гр. Стралджа, според които средният брой членове на домакинство е 1.95, а според данни от 2006 г. средният брой членове на домакинство е 5.02.

- **Най-много деца е нормално да има в областите Сливен и Монтана, но противно на твърде популярното мнение за високата раждаемост сред ромското население, данните и за тези две области са напълно в рамките на средната за страната раждаемост – най-високият среден брой деца в домакинство е в Сливен – 2.18, следващият е в Монтана – 1.62 (най-ниският е в Добрич – 1.32).**

- **Особено тревожни са данните за дела на децата, които посещават училище – той е най-нисък в област Добрич – 57.12% (съответно 42.88% непосещаващи),** което има основание да смятаме, че се дължи на факта, че по-голямата част от обособените ромски квартали се намират в малки села. Потвърждение на това допускане са данните за област Разград – следващият нисък дял на децата посещаващи училище – 74.88% (т.е. една четвърт от децата не посещават училище), където обособените ромски квартали също са главно в малки села. Тук подвеждащото е, че в неизвестно колко случаи „посещават училище” не означава пълноценно участие в образователен процес, т.е. няма никаква гаранция, че „посещаването” ще доведе до завършване на поне основно образование.

Таблица 1. Общ брой жители на идентифицираните обособени ромски квартали/ дял от населението; общ брой квартали – в градове и в села; общ брой домакинства/ среден брой на членовете на домакинствата; общ брой деца/ среден брой деца в домакинство; деца, за които се допуска, че не посещават училище/детска градина

Област	Общ брой / дял жители на обособени ромски квартали	Общ брой квартали		Общ брой домакинства/ среден брой членове на домакинство	Общ брой деца/ среден брой деца в домакинство	Дял на децата, които посещават училище
		град	село			
Ямбол	18288/ 15.96%	3	10	4947/ 3.77	5855/ 1.56	87.89%

Сливен	46573/ 24.28%	4	7	8894/ 5.82	20813/ 2.18	86.0%
Добрич	22458/ 15.71%	3	27	4842/ 4.01	7209/ 1.32	57.12%
Разград	11 942/ 13.04%	4	17	2678/ 4.54	3344/ 1.34	74.88%
Монтана	31722/ 26.29%	5	10	4645/ 4.97	9568/ 1.62	83.0%
Видин	13010/ 15.74%	6	5	3484/ 3.89	4770/ 1.43	80.0%

1.8.2. Инфраструктура в обособените ромски квартали и жилищни условия

Най-тревожно е състоянието на инфраструктурата в обособените ромски квартали в област Сливен – в почти половината от кварталите водопроводната мрежа частично обхваща квартала, само в два квартала има канализация (единият е кв. „Надежда” в гр. Сливен, където мненията са противоречиви относно съществуването ѝ), в два квартала дори електрическата мрежа частично обхваща жилищните постройки.

Като цяло обаче наличието на водопровод в кварталите не означава наличие на течаща вода в домовете (както показаха резултатите от II етап на изследването, дори при наличието на водопровод в квартала, вода се черпи от външна чешма, дори от кладенец), в жилищата няма баня и разбира се масово е разпространението на външните тоалетни дори в градските квартали.

Канализацията се оказва лукс, а и там, където е посочено, че има канализация в квартала, има основания за съмнение – особено когато това се отнася за малки села, но както стана дума по-горе – и за кв. „Надежда” в гр. Сливен.

Таблица 2. Наличие на водопровод, канализация и електричество

Област	водопровод			канализация			електрическа мрежа		
	има	няма	частичен	има	няма	частична	има	няма	частична
Ямбол	13	-	-	4	5	4	13	-	-
Сливен	6	-	5	2	7	2	9	-	2
Добрич	33	1	1	5	25	5	34	-	1
Разград	22	-	-	2	20	-	22	-	-
Монтана	11	2	3	4	10	1	16	-	-
Видин	8	-	2	2	7	1	9	-	1

Улиците в кварталите най-често са посочени като „частично асфалтирани”, което в масовия случай означава една улица, водеща се за главната улица в квартала и/или улицата, която минава покрай квартала. Твърде много са случаите, в които нито една

улица не е асфалтирана и това са данни на местните администрации, не на жителите на кварталите.

Странни са данните за област Ямбол, където се оказва, че няма нито един квартал, в който всички улици да не са асфалтирани – всъщност според данните от изследването, това е областта с най-доброто състояние на уличната мрежа в обособените ромски квартали, а както се вижда от *Таблица 2* – и по-общо с инфраструктурата им. Ямбол е областта, в която и състоянието на жилищните сгради в кварталите е най-добро. Тук обаче отново има подвеждащи моменти:

- първо, разграничението между „масивна” и „паянтова” сграда се провежда от външния поглед на местен представител на общината/кметството, който няма как да знае от какви материали е изградена постройката;

- второ, погледът може не само да е „външен”, но и да е общ – т.е. лицето никога да не е влизало и „изследвало” състоянието на сградите;

- трето, „масивна” сграда създава илюзията за добре построена и организирана къща, но това определение може да бъде отнесено (както установихме при II етап на изследването) и за тухлена постройка, но с 1 или 2 помещения, в които живеят 5-6 души, в която няма нито кухня, нито тоалетна, нито баня.

- и накрая, дори да оставим настрана посоченото по-горе, остава фактът, че в 52 квартала около половината от жилищата са определени като „паянтови”, в 3 квартала преобладават паянтовите постройки, а в 50 преобладават масивните – което съвсем не означава, че всички постройки са „масивни”.

Таблица 3. Състояние на уличната мрежа и на жилищните сгради

Област	състояние на улична мрежа			състояние на жилищните сгради		
	асфалт	не е асфалт	частично асфалт	масивни	паянтови	по равно масивни и паянтови
Ямбол	9	-	3	9	-	4
Сливен	1	2	7	3	-	8
Добрич	10	7	18	17	1	16
Разград	5	3	14	7	2	13
Монтана	3	2	11	10	-	6
Видин	4	3	3	4	-	5

1.8.3. Достъп до здравни услуги

Проблемът за достъпа до здравни услуги на жителите на обособените ромски квартали има четири основни аспекта:

- значителен дял от населението от ромски произход не е здравноосигурено;
- в някои малки села достъпът до здравни услуги изобщо е сериозно затруднен поради факта, че ОПЛ няма всеки ден прием в населеното място;
- поради ниската здравна култура на значителна част от населението от ромски произход, достъпът до здравни услуги е в значителна степен зависим от оказваната помощ от страна на здравен медиатор;
- здравен медиатор има в твърде малко обособени ромски квартали и особено в кварталите в села.

Най-малък е дялът на здравноосигурените възрастни жители на обособени ромски квартали в област Добрич – едва 44.08 %; най-висок е в област Ямбол – 73.5%. Като цяло, има твърде много здравнонеосигурени. Но тук трябва да имаме предвид поне още два важни момента:

- **Ситуацията по места е изключително различна** – в някои квартали, дори в малки населени места, независимо от дела на безработните, по-голямата част от тях получават социални помощи и съответно са здравноосигурени; в други места, отново независимо от дела на безработните, по-голямата част от тях са нерегистрирани или регистрирани, но не получаващи социална помощ и съответно не са здравноосигурени; но има и квартали, в които дялът на нерегистрираните безработни е голям, но значителна част от тях са здравноосигурени (допускането ни е, че това е резултат от дейността на здравен медиатор и/или на авторитета на ОПЛ).

- **Независимо че са здравноосигурени, голяма част от жителите на обособените ромски квартали (както показват данните от II етап на изследването) не обръщат сериозно внимание на своето здравно състояние, докато то не се влоши чувствително.** Причините за подобно поведение са различни, те варират от „нямаме пари за лекар”/”нямаме пари за лекарствата, които ще ни предпие” до „така сме свикнали”.

- **Голяма част от жителите на обособените ромски квартали, особено в случаите, когато са ниско образовани, не разбират необходимостта от своевременно лечение.**

Тъкмо за преодоляването на въздействието на вторите два фактора, които оказват сериозно негативно влияние върху здравния статус на ромите, е въведена позицията на

здравния медиатор. Както се вижда от данните в Таблица 4, най-много здравни медиатори има в област Монтана, най-малко в областите Видин и Сливен – и като абсолютен брой, и като дял от кварталите, в които работят. При това в област Сливен здравни медиатори има само в двата квартала на гр. Сливен и в гр. Нова Загора. Вярно е, че в някои от по-малките села здравните медиатори са приходящи – посещават кварталите за по ден-два седмично, но все пак имат възможност да оказват съдействие на нуждаещите се от помощ, както и да организират различни по характер здравно-информационни събития.

Най-важно все пак остава да има при кого да отидеш, когато имаш здравословен проблем. В не малък брой населени места ОПЛ са отбелязали, че имат прием не всеки ден, а 1-2 дни седмично. Повечето обаче са заявили всекидневен прием – но това също е подвеждащо:

- оказва се, че има различни населени места, в които един и същ лекар има прием всеки ден;
- оказва се също – при II етап от изследването, че „всеки ден” за лекаря не във всички случаи отговаря на познатата от пациентите реалност;
- оказва се, че е важно не само лекарят да има „прием”, но и да бъде откриваем и да се отзовава в случай на нужда.

Таблица 4. Достъп до здравни услуги

Област	ЗМ в кв.		Прием на лекаря в населеното място					Относителен дял на ЗОЛ – над 18 г.
	има	няма	1 ден	2 дни	3 дни	4 дни	5 дни	
Ямбол	7	6	4	2	-	-	13	73.5%
Сливен	3	8	1	1	-	-	21	62.4%
Добрич	10	25	3	-	1	2	19	44.08%
Разград	8	14	5	1	-	-	16	55.9%
Монтана	12	4	1	3	-	-	15	51.22%
Видин	2	8	1	-	-	-	8	70.4%

1.8.4. Здравен статус на жителите на обособените ромски квартали

В предходните части подробно е разгледана болестността на жителите на обособените ромски квартали в шестте области. Тук ще разгледаме само ключовите от гледна точка на настоящия проект заболявания, подчертавайки някои рискове от преповеряването на набраните от ОПЛ данни.

Във всички области болестността от туберкулоза в идентифицираните обособени ромски квартали повече или по-малко надвишава средните стойности за

съответната област. Ситуацията е особено тревожна в област Видин – там и абсолютният брой на болните е висок, болестността надхвърля повече от 7 пъти средните стойности за областта и повече от 2 пъти болестността в следващата област – Разград.

Ситуацията се усложнява от едновременното неблагоприятно действие на няколко фактора:

- лошите условия на живот в кварталите, в които има болни от туберкулоза и в жилищата им и съответно невъзможността да се изолира болният;
- срамът от болестта;
- необходимостта от дългосрочно поддържащо лечение и контрол върху състоянието, което е свързано с пътуване до съответното болнично заведение, спазване на медицински предписания, редовно купуване и вземане на съответните лекарства – т.е. необходими са финансови средства и елементарна здравна култура.

При всички случаи е необходимо в кварталите, където са регистрирани болни от туберкулоза, да се проведе скрининг.

Наследствените заболявания са най-видими в областите Ямбол и Монтана. Но това са диагностицираните наследствени заболявания и в огромния брой от тези случаи заслугата е на повече от десетгодишната дейност на проф. Ивайло Търнев и на колегите му от Фондация „Здравни проблеми на малцинствата”. Важно е да имаме предвид, че ситуацията с диагностицираните наследствени заболявания е твърде различна по места. Възможно е да има още болни и неизвестно колко голям брой носители. В рамките на настоящия проект проф. Търнев и колегите му извършиха огромна работа и в шестте области. Доверието към него е важен фактор за преодоляване на нежеланието да се признае проблемът с разпространението на наследствените заболявания в затворените ромски общности.

Ранното откриване и лечение на злокачествени новообразувания е ключов фактор за постигането на успех в лечението им. И тук огромна роля имат три фактора:

- отговорното и в пълен обем изпълнение на профилактичната дейност от страна на личния лекар;

- здравната култура, която да те „принуждава” да се отнасяш с внимание към тялото си и да търсиш съвет/помощ от медицинско лице, когато забележиш някаква промяна;
- достъпността на лекаря и доверието в него – като лекар, но и като човек.

Ситуацията отново е различна по места, но като цяло – особено ако се вгледаме в данните по области – **болестността от злокачествени новообразувания никъде не надвишава средните стойности за съответната област.** Това обаче не бива да ни подвежда – в някои населени места болестността е изключително висока. **В някои населени места прави впечатление високата смъртност от злокачествени новообразувания и липсата на регистрирани болни от такива заболявания – което вероятно е знак за късно откриване на болестта.** В допълнение – както се вижда от данните от II етап на изследването – профилактичната дейност на ОПЛ сред възрастното население е изключително непопулярна (може би с едно изключение – гр. Дунавци).

По отношение на повечето от останалите заболявания, включени във въпросника за ОПЛ, в голям брой случаи имаме сериозни основания за съмнение в достоверността на данните. В известна степен е разбираемо при по-често срещаните заболявания ОПЛ да не са в състояние да отграничат случаите на болни от обособения ромски квартал от общия брой случаи сред своите пациенти. Подробните данни за всички заболявания могат да се видят в предходния анализ, където са отбелязани и случаите на повече или по-малко основателно съмнение в тях. В *Таблица 6* са приведени данните по области единствено за хипертоничните болести, които са най-разпространени в област Разград.

Таблица 5. Болестност от туберкулоза, наследствени болести и вродена аномалия, злокачествени новообразувания и хипертонични болести

<i>Област</i>	<i>туберкулоза</i>	<i>наследствени</i>	<i>злокачествени</i>	<i>хипертонични</i>
Ямбол	43/ 253.13	125/ 6.84 на 1000	89/ 486.66	789/4313.3 на 100000
<i>НЦЗИ – 2007 г.</i>	230 на 100000		<i>3094 на 100000</i>	
Сливен	107/ 229.75	171/ 3.67 на 1000	207/ 444.46	1228/2636.72 на 100000
<i>НЦЗИ – 2007 г.</i>	<i>73.4 на 100000</i>		<i>2433.8 на 100000</i>	
Добрич	35/ 155.85	102/ 4.54 на 1000	76/ 338.41	812/3615.64 на 100000

<i>НЦЗИ – 2007 г.</i>	<i>113.8 на 100000</i>		<i>2283 на 100000</i>	
Разград	34/ 284.71	52/ 4.35 на 1000	103/ 862.5	1033/8650.14 на 100000
<i>НЦЗИ – 2007 г.</i>	<i>78 на 100000</i>		<i>2630 на 100000</i>	
Монтана	43/ 135.55	182/ 5.74 на 1000	85/ 267.95	988/3114.56 на 100000
<i>НЦЗИ – 2007 г.</i>	<i>87.3 на 100000</i>		3465 на 100000	
Видин	79/ 607.23	158/12.14 на 1000	48/ 368.95	
<i>НЦЗИ – 2007 г.</i>	<i>81.8 на 100000</i>		<i>2865 на 100000</i>	890/6840.89 на 100000

1.8.5. Раждаемост

В заключение, още веднъж към популярната тема за високата раждаемост при ромите. Както се вижда от обобщените данни по области, единствено в област Ямбол раждаемостта в идентифицираните обособени ромски квартали значително надвишава средните стойности за страната за 2007 година. Единствената друга област, където тя е по-висока от средните стойности за страната е област Видин (което обаче не беше потвърдено в двете населени места, подбрани за II етап на изследването). В останалите 4 области тя е равна или по-ниска от тях, като най-ниска е в област Монтана.

Все пак, има населени места, в които раждаемостта е значително по-висока от средните стойности за обособените ромски квартали в съответната област.

Данните на ОПЛ за смъртните случаи през последната година са изключително непълни, но на основата на наличните данни се потвърждава niskият възрастов праг на смъртност.

Таблица 6. Раждаемост

<i>Област</i>	<i>Раждаемост по данни на ОПЛ</i>
Ямбол	26.5 на 1000 души
Сливен	9.8 на 1000 души
Добрич	8.1 на 1000 души
Разград	9.0 на 1000 души
Монтана	5.6

ERROR: undefined
OFFENDING COMMAND: F4S63YF

STACK: